

vrede

België-Belgique
P.B.
Gent X
3/4568

TIJDSCHRIFT VOOR INTERNATIONALE POLITIEK

WERELDVROUWENMARS 2000

tegen geweld en armoede

2000 good reasons to march!

VLAANDEREN
8 tot 14 oktober 2000

verschijnt tweemaandelijks
43^e jaargang - nr. 345 - september-oktober 2000
afgiftekantoor Gent X
Vrede - Galgenberg 29 - 9000 Gent
Tel. 09 233 46 88
Fax 09 233 56 78
e-mail: vrede@ngonet.be
internet:
www.democratisch-links.be/vrede

vrede

TIJDSCHRIFT VOOR INTERNATIONALE POLITIEK

Alle economen zijn het erover eens dat met een fractie van de militaire budgetten de problemen van onderontwikkeling en armoede kunnen worden opgelost. Fidel Castro

- V Editoriaal
- V Chili
- V Vrouwenmars
- V VS-verkiezingen
- V Kosovo
- V NAVO
- V Venezuela
- V Frankrijk
- V Rakettenschild
- V Indonesië
- V IMF
- V Mondialisering
- V Camp David
- V Wapenhandel
- V WO I
- V Vredesopvoeding
- V Voor de vuist

verschijnt tweemaandelijks
43^e jaargang - nr. 345 - september-oktober 2000
afgiftekantoor Gent X
Vrede - Galgenberg 29 - 9000 Gent
Tel. 09 233 46 88
Fax 09 233 56 78
e-mail: vrede@ngonet.be
internet:
www.democratisch-links.be/vrede

Mensenrechten

Op zondag 20 augustus werd in het programma Panorama op Canvas een indrukwekkende documentaire getoond over de gevolgen van de boycot tegen Irak, die nu al tien jaar duurt. De bekende BBC-journalist John Pilger tekende voor de samenstelling. Artsen en buitenlandse waarnemers toonden nogmaals aan dat, als gevolg van de onmenselijke boycot, reeds een half miljoen kinderen gestorven zijn door gebrek aan voeding en geneesmiddelen. Ook het aantal kankers is aanzienlijk toegenomen. Volgens de Iraakse medici beschikken ze zelfs niet over morfine om de pijnen te verzachten. Daar waar vóór de Golfoorlog van 3 tot 5 gevallen per maand werden genoteerd, is het aantal nu door de destijds gebruikte bommen met verarmd uranium, opgelopen tot 30 per maand.

De vroegere coördinatoren van de V.N., Hans von Sponeck en Dennis Halliday, die uit protest tegen de boycot en z'n gevolgen hun ontslag gaven, kwamen nogmaals hun standpunt terzake verduidelijken. (zie ook Vrede nrs 336 en 343)

Gewezen president Bush, minister Albright en premier Tony Blair justifieerden meedogenloos het optreden dat onder hun impuls door de V.N. tegen de Iraakse bevolking wordt gevoerd.

Half augustus veroordeelde een subcommissie voor mensenrechten van de V.N., in een rapport dat door onze landgenoot prof. Marc Bossuyt werd voorgesteld, de onmenselijke sancties die ze "illegaal" en "een aanfluiting van de mensenrechten" noemt. Deze V.N.-organisaties namen een resolutie aan waarin de V.N.-lidstaten worden opgeroepen aan deze praktijken een einde te stellen. Intussen gaan Britten en Amerikanen sedert 1998 verder met het bombarderen van Noord- en Zuid-Irak. Reeds 30.000 vluchten werden uitgevoerd, waarbij 300 burgers werden gedood en 900 gewond.

De Belgische regering en haar minister van buitenlandse zaken, Louis Michel, die graag de pluim opsteken van verdedigers van de mensenrechten, zouden er goed aan doen hier even te blijven bij stilstaan en een initiatief nemen.

Het zou wellicht nuttig zijn dat ze even te rade gaan bij prof. Marc Bossuyt, voorzitter van de subcommissie en als VLD'er gekend staat, om hun de nodige informatie te bezorgen.

Welk lid van het parlement wil dit intussen aan de dagorde stellen?

(ads)

Het u deze websites al bezocht?

www.democratisch-links.be/vrede

www.democratisch-links.be/uitpers

INHOUD

EDITORIAAL	Een strikend potje	3
UITKIJK	Eindelijk gerechtigheid in Chi	4
VROUWENBEWEGING	De vrouw van de planeet in beweging	5-6
VERENIGDE STATEN	De strijd om het Amerikaanse centrum	7-10
BALKAN	Hot plotse milieubewustzijn van de NAVO in Kosovo	11
LATIJS-AMERIKA	De "Bo Ivariaanse republiek Venezuela"	12-14
FRANKRIJK	Duistere praktijken in Parijs	15
BEWAPENING & ONTWAPENING	Globalisatie en het NMD-project	16-17
DOSSIER	- NAVO: "Drang nach Osten" - Koude oorlog in de Barentsz Zee	19-22 22
AZIE	Indonesië, een nieuwe turbulente periode tegemoet	24-25
MONDIALISERING	Globalisering en wereldvrede - Kanttekeningen: ... - 't Is niet meer zoals we eer - Na Seattle: Nieuwe initiatieven	26-27 28 29
MIDDEN-OOSTEN	Camp David	30-31
BELGIË	Wapenexport: voel vragen onbeantwoord	32
VREDESOPVOEDING	- Executies in de eerste wereldoorlog - Xenofob nationalism	33-35 35
25 JAAR GELEDEN IN VREDE	- Vredeslonds - Top...punt - Personalia	36
AGENDA	Dialogavonden - vredeskunst - tweedehandsklerenbeurs	37
VOOR DE VUIST	Socialistische beweging	39

Werkten mee aan dit nummer:

Ludo De Brabander, Willy Courtois, Marie Joanne Vanmool, Lucien Bollaert, Antoine Uytterhaeghe, Jordi Lesaffer, André De Smet, Yvan Grosjean, Jean Duval, Ernst Lüdemann, Georges Spriet, William De Bruyn, Jozef Van Dromme.

vrede

sedert 1957

tweemaandelijks tijdschrift

vrede vzw

studie- en informatiecentrum

internationale politiek, vredes- en ontwikkelingsproblematiek

redactie - beheer - publiciteit

galgenberg 29 - 9000 gent

prk. 000 0956015-80

tel. (09) 233 46 88

fax (09) 233 56 78

e-mail: vrede@ngonet.be

internet:

www.democratisch-links.be/vrede

leesgeld :

110 fr.: los nummer

600 fr.: 6 nummers per jaar

700 fr.: instellingen met factuur

800 fr.: Nederland en E.U.

1.000 fr.: rest van de wereld

43 gulden op postbankgiro nr. 5267830

van Ad Woudenberg / VREDE postbus

92311 1090 AH Amsterdam

steunabonnement : 1.000 fr.

abonnementendienst: L. Verwest

vrede wordt gedrukt op

kringlooppapier

offset druk:

Neveland, B.W., 9850 Nevele

redactie :

Lucien Bollaert, André De Smet, Jan Olsen,

Georges Spriet, Victor Stuyck, Ludo De

Brabander, Marie-Joanne Vanmool, Antoine

Uytterhaeghe

redactiesecretaris: L. Bollaert

hoofdredacteur: André De Smet.

verantwoordelijke uitgever:

Michel Vanderborgh

Beukendreef 15, 9401 Pollare-Ninove

De ondertekende artikels beantwoorden niet noodzakelijkerwijze aan ons standpunt.

Overname van artikels is slechts toegelaten mits bronvermelding en toezending van een presentexemplaar.

Een stinkend potje

Op het ogenblik dat we dit schrijven is het nog koffiedik kijken hoe de zaak Fehriye Erdal zal aflopen. Eén ding is evenwel zeker: hier staat veel meer op het spel dan het lot van een gevangene. Het politiek gekonkeloes en geklungel in deze zaak dreigen onze rechtsstaat grondig te ondermijnen. Deze regering is immers goed op weg elementaire rechten, waarop elk individu in dit land normaal aanspraak kan maken, overboord te kieperen.

Het is een publiek geheim dat ons land goede contacten onderhoudt met Turkije. In 1996 tekende rijkswachtgeneraal De Ridder een samenwerkingsakkoord met de Turkse politiediensten, hoewel deze bekend staan voor hun smerige folterpraktijken op politieke opposanten. De paars-groene coalitie leek het over een andere boeg te gooien. Mensenrechten en ethiek werden door onze regering als prioriteit naar voor geschoven. Vandaar het Belgisch offensief tegen oud-dictator Pinochet en de deelname van de FPÖ in de Oostenrijkse regering. In het eerste geval lag het accent op mensenrechten, het tweede kaderde in onze zogenaamde bekommernis voor de groei van extreem-rechts in Europa. Maar nu beide ingrediënten in één dossier aanwezig zijn, verkeert onze regering plotseling in de onmogelijkheid deze lijn door te trekken. Erger nog. Blijkt nu dat gerechtelijke stukken zomaar in de Turkse pers gepubliceerd worden en Turkse journalisten in mum van tijd tweemaal het 'geheime' adres van Erdal achterhalen.

Het politieke geharrewar rond Erdal begint langzamerhand een stinkend potje te worden. De waarheid is, dat Turkije een belangrijke handelspartner is. De eerste vier maanden van dit jaar bereikte de Belgische export naar Turkije een nieuwe recordhoogte: 22 miljard frank, een stijging van 22 procent. En Turkije weet hoe gevoelig ons land is voor handelsbelangen (de poging wapens te leveren aan Mexico ligt nog vers in het geheugen). Volgens De Standaard zit een belangrijk contract (3 miljard frank) tussen scheepshersteller SKB en het Turkse ministerie van defensie in de ijskast, zolang Erdal niet wordt uitgeleverd.

Dan hebben we het nog niet over het feit dat zonder probleem de rode loper wordt uitgeroeld voor minister van Defensie, Sabahattin Cakmakoglu, lid van de extreem-rechtse Turkse partij MHP (zeg maar de Grijze Wolven) tijdens diens bezoek aan Brussel. De vroegere MHP-voorman, Alparslan Türkes, maakte geen geheim van zijn sym-

pathie voor Hitler. Dezelfde minister kon zonder problemen de zaal delen met zijn Europese collega's tijdens een conferentie dit voorjaar in München.

Het is ergerlijk vast te stellen dat België gevoelig is voor de druk van een dergelijke regering en bovendien duidelijke uitspraken van onze rechterlijke instanties negeert.

Eind maart al werd door de Gentse kamer van inbeschuldigingstelling beslist dat er geen redenen meer zijn om Erdal nog langer vast te houden. Ze bleef enkel nog in de gevangenis omdat er een Turks uitleveringsverzoek was ingediend. Dat argument verviel echter met de regeringsbeslissing in mei om Erdal niet uit te leveren waarop trouwens het bevel kwam van Justitieminister Marc Verwilghen om Erdal onmiddellijk vrij te laten. Desondanks houdt zijn collega, minister van binnenlandse zaken Duquesne, haar in de cel, zogezegd om veiligheidsredenen. En daar blijft

het niet bij. Alsof er niets aan de hand is weigert Duquesne Erdals verzoek om toegang te krijgen tot de asielprocedure en geeft hij haar het bevel het Belgische grondgebied te verlaten. Vervolgens wordt de Raad van State in zijn hemd gezet als de regering weigert rekening te houden met de uitspraak die het bevel schorst en Erdal toch toestemming geeft om een asielaanvraag in te dienen. Tegen het advies van de commissaris-generaal voor de vluchtelingen in, maakt de regering bekend om Erdal naar een derde land uit te wijzen.

Onze regering mag zich al op de borst kloppen dat ze Fehriye Erdal niet zal uitleveren aan Turkije omdat de doodstraf er nog in voege is, het alternatief, uitwijzen naar een derde land, komt op hetzelfde neer. Blijkbaar is men de ontvoering van PKK-leider Öcalan door de Turkse geheime dienst vergeten. De Turkse pers is echter zeer duidelijk. "Ankara ziet de uitwijzing naar een derde land als zeer voordelig, want het zal moeilijk zijn om haar te ontvoeren uit een Europees land", aldus de nationalistische krant Hürriyet van 20 augustus.

Het voornemen om Erdal uit te wijzen kan alleen maar bewijzen dat onze regering onbekwaam is om dit dossier in alle sereniteit tot een goed einde te brengen. Of is het omdat ons land niet beantwoordt aan het belangrijkste criterium waaraan zo'n derde land moet voldoen: zo weinig mogelijk handelscontacten onderhouden? Dat ruikt naar gebrek aan politieke moed en vooral veel hypocrisie.

Ludo De Brabander

Eindelijk gerechtigheid in Chili?

De zaak Pinochet, die begon met het arrestatiebevel van een Spaans onderzoeksrechter, heeft intussen een symbool-waarde gekregen voor de publieke opinie, vooral in het westen. Pinochet is het prototype geworden van de wrede dictator. Dat hij dat ook was, kan niet betwijfeld worden. Maar hij is de afgelopen decennia niet de enige geweest, noch in Latijns-Amerika, noch elders. Dat het Pinochet-regime dan toch een symbool is geworden, ligt aan verschillende factoren.

Een eerste element is, dat Chili de oudste - en dus schijnbaar best gegronde - democratie van Latijns-Amerika wordt genoemd. Sinds de onafhankelijkheid van dat land, in 1818, is daar inderdaad de basis gelegd van een democratisch systeem. De eerste grondwet was weliswaar zeer conservatief, maar er was een grondwet. Dat heeft anderzijds niet verhinderd, dat de geschiedenis van die democratie niet zonder troebelen verlopen is, en dat een ingrijpen van het leger onder Pinochet niet de enige en eerste militaire interventie is geweest die zich in de twintigste eeuw in dat land heeft afgespeeld. Niettemin vertoont de Chili van de decennia vóór Pinochet het beeld van een stevig ingeworteld parlementair systeem met partijen die de afspiegeling waren van het West-Europese model. Dat dit geruime tijd zo kon blijven, heeft ermee te maken dat de meeste regeringen een conservatief karakter hadden die het kapitalisme geen strobreed in de weg legde.

Daar kwam een einde aan, toen onder het presidentschap van Allende een aantal sectoren van de economie en banken genationaliseerd werden en een begin werd gemaakt met een billijker verdeling van de grond. Bovendien maakte Chili onder Allende een economische crisis door, zoals die ook onder conservatieve regeringen in de loop van vele decennia sporadisch optrad. In het geval van Allende kon men het socialistische karakter van de Allende-maatregelen als de oorzaak van de crisis bestempelen; een crisis die bovendien werd geactiveerd door de boycot van de Amerikaanse banken en de Wereldbank, die weigerden nog verder kredieten te verlenen. Bovendien speelde dit alles zich af in een koude oorlog sfeer, waarin, zeker in Amerikaanse ogen, een socialistische regering (overigens gesteund door de communisten) als een bondgenoot van de Sovjet-Unie gebrandmerkt kon worden en dus als een staatsvijand.

Het duurde ook niet lang, voor algemeen geweten was, dat de staatsgreep van Pinochet niet louter en alleen een actie van "das Militär" was geweest, maar een samenzwering van eigen en buitenlands kapitaal (ITT), Amerikaanse geheime diensten (CIA) met de passieve (?) steun van de Chileense christen-democraten (de vrienden van onze CVP) en de rechtse Nationale Partij, en de duistere activiteiten van bepaalde figuren van de katholieke kerk (w.o. de beruchte Pater Vekemans, s.j.).

De schok die de publieke opinie ervoer werd honderdmaal versterkt door de aanwezigheid van persfotografen en tv-camera's. De beelden zijn in het geheugen gebrand. De foto van Allende, met helm en machinepistool, enkele minuten voor zijn dood. De beelden van het sportstadium met zijn duizenden gevangenen: Maurice De Wilde was niet de enige tv-journalist die de gewelddadige putch met eigen ogen zag en op de beeldband vastlegde. Het be-

richt dat een populaire linkse zanger daar werd opgesloten en dat folteraars al zijn vingers braken opdat hij nooit meer gitaar zou kunnen spelen. Het hallucinante verhaal, hoe de soldateska binnenbrak in de woning van de aan kanker stervende Pablo Neruda. En weinig later de beelden van de begrafenis van Neruda, een rouwstoet gevolgd door tienduizenden die samenstroonden uit alle zijstraten met de steeds herhaalde kroet, "Camerado Pablo Neruda, presente, ahora siempre", de kreet die tot vandaag in het oor blijft hangen, evenals het aanheffen, plotseling, door de hele massa, als met één stem, van de Internationale. Dat alles in aanwezigheid van gehelmde en gewapende soldaten langs de weg, met strakke, grimmige gezichten, die geen bevel kregen om in te grijpen, omdat tientallen camera's uit vele landen klaarstonden om het bloedbad dat zou ontstaan te filmen.

De oude wonden zijn niet opengescheurd, ze zijn nooit dicht geweest. Ze etterden. De Chileense maatschappij kan maar gezond worden, als die etter wordt weggebrand. Dat kan alleen gebeuren door gerechtigheid.

Er is één beeld dat ook achteraf nog vaak in kranten en boeken te zien. Het is een foto die duidelijk wordt verspreid door de junta van Pinochet zelf, want het is een geposeerde foto: enkele topgeneraals met, zittend in hun midden, Pinochet zelf: strakke gezichten, met opeengeklemd lippen voor zich uitstarend. Het zelfbewuste beeld van de macht, waarvan de poserende generaals zelf niet beseften dat ze er niet uitzagen als helden, maar wel als politieke gangsters.

De putch heeft diepe wonden geslagen in de Chileense maatschappij. Nu vandaag in Chili iedereen die het wil weten ook kan weten hoe wreed het leger is opgetreden om de democratie te smoren, heeft Pinochet en zijn bende in dat land nog steeds vereerders. Zie de beelden van betogende aanhangers van Pinochet - vreemd genoeg, als we de beelden mogen geloven, voor het merendeel jonge vrouwen, fanatieke aanbidders van de brute macht.

Dan rijst wellicht de vraag: is het eigenlijk wel goed, dat die oude wonden nu door het proces Pinochet weer worden opengescheurd? Het antwoord is eenvoudig: de oude wonden zijn niet opengescheurd, ze zijn nooit dicht geweest. Ze etterden. De Chileense maatschappij kan maar gezond worden, als die etter wordt weggebrand. Dat kan alleen gebeuren door gerechtigheid.

Zal het proces die gerechtigheid brengen? Dat weten we niet. Maar als dat niet gebeurt, zal de politieke en rechterlijke macht van Chili een zware verantwoordelijkheid op zich laden. Daarom is het goed dat het proces niet ergens in het buitenland, in Spanje bijvoorbeeld, wordt gevoerd, maar in het eigen land, waar Pinochet het bloed heeft doen vloeien. Het proces zal vermoedelijk lang aanslepen. Als Pinochet intussen de takt heeft om dood te gaan, zal er in sommige kringen een zucht van opluchting worden gestaakt. Maar dan zullen in Chili de wonden verder blijven etteren. En dan is de kans op genezing voor lange tijd verkeken.

W. Courteaux

De vrouwen van de planeet in beweging.

Wereldvrouwenmars 2000 Tegen Armoede en Geweld. Enkele vragen en kritische bedenkingen

Straks nemen vrouwengroepen van meer dan 150 landen deel aan de vrouwenmars tegen armoede en geweld. "Wij, de vrouwen van de planeet, hebben alle redenen om fier te zijn op ons eigen", klinkt het in de laatste nieuwsbrief van de Canadese vrouwen, de initiatiefneemsters van de mars. De wereldmars werd op 8 maart van dit jaar tijdens de Internationale Vrouwendag gelanceerd. Sindsdien organiseren alle vrouwenorganisaties van de deelnemende landen initiatieven met als orgelpunt op 17 oktober de samenkomst in New York van alle delegaties met Kofi Anan. Dan worden miljoenen handtekeningen afgegeven die de eisen van de wereldmars ondersteunen. In Europa starten de marsen begin oktober. De vrouwenorganisaties uit de verschillende deelnemende Europese landen komen op 14 oktober in Brussel samen. Van hieruit vertrekken dan delegaties naar New York om op 17 oktober de mars te vervoegen.

Reden voor fierheid is er zeker. Vrouwen uit de hele wereld voelen zich solidair rond de thema's armoede en geweld. Een enorme financiële en menselijke inspanning wordt geleverd om deze grandioze mediagenieke manifestatie op touw te zetten. De voorzitter van de Wereldbank, James Wolfensohn, zal op 15 oktober in Washington een delegatie ontvangen: de structurele aanpassingsprogramma's lossen de problemen van de structurele armoede niet op, vinden de deelnemers van de mars. Vrouwen en kinderen zijn de slachtoffers van huiselijk en militair geweld. De basistekst somt alle oorzaken van armoede en geweld tegen vrouwen op. Al deze redenen hebben diverse oorzaken. Het is de vraag of alle vrouwen hierbij dezelfde strategieën en oplossingen nastreven, zowel op korte als op lange termijn. Een brede solidariteitsbeweging voor gelijkheid, ontwikkeling en vrede betekent nog niet een gemeenschappelijk actieplatform tegen armoede en geweld op vrouwen. Vrouwen behoren tot verschillende culturen, godsdiensten, etnieën, en hebben zeer verscheidene ervaringen inzake armoede, geweld en de hieruit voortvloeiende sociale en economische

gevolgen. Hun persoonlijke status in de maatschappij zal deze gevolgen nog verder beïnvloeden. "In de derde wereld behoren vrouwen altijd tot een groep, hetzij familie, religie, clan...", vertelt Hagar Roublev, van Bat Shalom¹. "Als zij veranderen verandert de groep waartoe zij behoren. Tot op het kleinste niveau van de maatschappij heeft de vrouw met macht te maken. Een eis voor de verbetering van haar levensomstandigheden vraagt een analyse van deze machtsverhoudingen, of het nu in de familie, op het werk of in de politiek is. Zij moet weten van waar deze instanties hun macht betrekken om hen tot de meest kwetsbare slachtoffers van armoede en geweld te maken. Deze analyses zullen dan weer tot de meest uiteenlopende strategieën aanleiding geven".

De organisatie en het initiatief van de mars gaat uit van de vrouwenbeweging in Quebec die in 1995 een mars tegen de armoede organiseerde. Gezien het succes wilden ze dit in 2000 mondiaal herhalen en een wereldwijde beweging van solidariteit op gang trekken: de gelijkheid tussen mannen en vrouwen, de wereld stap voor stap veranderen waarbij de slechte levensvoorwaarden van de vrouwen moeten verbeteren. Eens te meer zijn de hoofdtonen solidariteit, naar buiten komen, pacifisme, en diversiteit. "Vrouwen zijn arm op een rijke ondergrond. Vrouwen zijn overal het slachtoffer van een neoliberale politiek. Zij zijn ook het slachtoffer van het pa-

triarchaat. In vele landen moeten ze strijden voor het respect van hun elementaire rechten: water, voedsel, huisvesting, arbeid, familieplanning. Maar vrouwen ontwikkelen ook alternatieven tegen armoede en geweld. Zij zetten coöperatieven op touw, groepen voor de verdediging van hun rechten, gemeenschappelijke keukens en syndicaten en centra voor vrouwen. De wereldmars wil concrete oplossingen aanbieden", zegt de basistekst van de vrouwenmars.

Deze initiatieven lijken nochtans meer op het beheren en het managen van de armoede en geweld dan een daadwerkelijk duurzaam alternatief. Vrouwen zitten niet op de plaatsen waar macht wordt uitgeoefend. De mars maakt geen analyse van de huidige krachtsverhoudingen en poneert haar strategie zonder hiemeer rekening te houden. Heeft ze daar het geduld niet voor? Of ontbreekt hiervoor de kennis? De situaties van armoede en geweld waarin de vrouwen verkeren geven weinig tijd voor politieke analyse. Een groot deel heeft geen basisopleiding die hen in staat stelt om eigen beslissingen te nemen. Onderwijs en opleiding zijn daarom de belangrijkste instrumenten voor de toekomst. Elke oorlog betekent een verlies van potentiële kennis en wijsheid.

Slaagt de feministische beweging erin een wereldwijde solidariteit op te roepen om de armoede en geweld tegen te gaan? En toch de eigenheid en de diversiteit respecteren? Wat maakt het dat wij, vrouwen, omdat we slachtoffer zijn van armoede en geweld, meer zouden kunnen doen om de machtscentra gebaseerd op economische uitbuiting aan macht te doen inboeten. Wij hebben sinds eeuwen de traditionele machtscentra van politiek, economie en militairen geen strobreed in de weg gelegd en ook de oorlogen niet doen stoppen. Betekent emancipatie de oude machtscentra afbreken en er nieuwe creëren met andere oriëntaties? We zijn het slachtoffer van armoede, geweld en discriminatie maar leren we uit onze ervaringen strategieën om op nationaal en internationaal vlak er tegen in te gaan?

Het idee van internationale solidariteit tussen vrouwen is niet nieuw. Het eer-

ste internationale vrouwencongres werd in 1878 gehouden in Parijs, aansluitend aan de wereldtentoonstelling. De tweede internationale Vrouwenconferentie werd bijeengeroepen door de Nationale Associatie van vrouwen voor kiesrecht in Washington in 1888. Uit deze bijeenkomst werd het idee van een Internationale Vrouwenraad geboren en uit de schoot van deze organisatie werden er nog twee andere geboren. De wereldbond voor kiesrecht en de internationale organisatie van vrouwen voor vrede en vrijheid (WILPF).

Vele vrouwen meenden omdat ze ook moeder waren of tenminste in potentie dat ze per definitie pacifist waren. Geweld tegen vrouwen had net als het moederschap de capaciteit vrouwen over de grenzen met elkaar te verbinden. De onderdrukking van vrouwen kent geen grenzen. Het internationalisme werd beleefd als een sfeer en niet als een ideologie. Dat internationalisme beperkte zich toentertijd tussen de Verenigde Staten en Europa. Noord-Zuid relaties waren koloniale verhoudingen waar dat internationalisme zich toen niet mee bezig hield. De welvaart van het westen was op de koloniale uitbuiting gestoeld. De feministische vredesbeweging hield zich niet bezig met kiesrecht of voor verbetering van de levenssituatie van de vrouwen in de kolonies. Ze stelden de bestaande economische machtsverhoudingen niet in vraag. De vrouwen in het westen streefden naar erkenning van hun eigen democratische rechten en vrouwenrechten. Deze hebben in de westerse wereld erkenning gevonden maar hebben

daarom het tij van armoede en geweld tegen vrouwen nog niet kunnen doen keren, hier niet en niet in de derde wereld.

De vrouwen uit het zuiden marcheren voor een beter leven. Zij wijden hun beste krachten aan onbetaalde zorgarbeid voor hun familie en onderbetaalde arbeid op de vuilste werkvloeren. Deze vrouwen moeten op korte termijn geholpen en ondersteund worden in het beheren van hun economische situatie om een menswaardig leven te kunnen leiden. De voorbeelden van hun creatieve mogelijkheden zijn onbeperkt. Een economische onafhankelijkheid betekent betere levensvoorwaarden voor de kinderen en middelen voor meer gezondheid en toegang tot onderwijs. Wat de vrouwen met deze verworven mogelijkheden op politiek vlak willen doen is de taak van de democratische vrouwenbewegingen. Het woord democratische is hier niet teveel. De nationale vrouwenbewegingen zijn zoals in Algerije en Eritrea belangrijke motoren voor de bevrijdingsbeweging geweest maar hun bewegingsvrijheid was te miniem om voor volwaardige burgerrechten op persoonlijk vlak te kunnen opkomen. De nationale vrouwenbewegingen werden de speelbal van economische, politieke en religieuze belangen.

De wereldvrouwenmars 2000 is een uniek gebeuren doordat vrouwenorganisaties uit de niet westerse wereld officieel deelnemen als gelijke partners en met hun eisen naar voor komen. Het

is een zeer brede beweging die een hart onder de riem is voor het werk van vrouwen en het meteen duidelijk zichtbaar maakt. Een aantal landen ontbreken echter op het appel: de Iraakse vrouwen zijn het slachtoffer van een embargo dat hun de meest elementaire rechten, recht op medische verzorging, huisvesting en voeding ontzegt. Zijzelf, hun mannen en hun kinderen sterven aan honger en aan de meest banale ziektes omdat er in de hospitalen geen medicamenten meer voorhanden zijn. Zij sterven aan kanker tengevolge van de besmetting met het verarmd uranium dat met het zand opwaait uit de nog niet opgeruimde slagvelden van de Golfoorlog. Sinds 10 jaar is het volk de speelbal van een gruwelijk internationaal machtsspel tussen dictator Saddam Hoessein en de politieke kaste in de Verenigde Staten en Engeland. Wie op de vrouwenmars niet aanwezig kan zijn moet ook op solidariteit kunnen rekenen. De vraag stellen waarom ze niet aanwezig kunnen zijn zou een politieke analyse kunnen inleiden en een debat over mogelijke strategieën tegen armoede en geweld kunnen leiden. De internationale vrouwenmars kan misschien ook Madeleine Albright op het appel roepen om zich voor de geschiedenis te verantwoorden.

Marie Jeanne Vanmol
22 augustus 2000

¹ Bat Shalom is een Israëliëse vrouwenorganisatie voor de vrede. Zij werken nauw samen met de Palestijnse vrouwenorganisatie Jerusalem Center for Women.

Hoe deelnemen of meewerken aan de Mars?

De verschillende Marsen worden nu reeds voorbereid. De plaatselijke werkgroepen die voornamelijk de praktische organisatie op zich nemen zijn nog op zoek naar enthousiaste vrouwen én mannen die de handen uit de mouwen willen steken.

contacteer de verantwoordelijken voor de regionale marsen

West-Vlaanderen

Els Roelof (KVLV) - 050 82.21.75 - roelof.els@planetinternet.be
Tine Missinne (11.11.11) - 051 24.06.13 - tine.missinne@ncos.ngonet.be

Oost-Vlaanderen

Lucie De Meyst (11.11.11) - 09/ 233.02.03 - ncos.ovl@ncos.ngonet.be
Nancy De Mits (Emancipatie Stad Gent) - 09 266.76.29 - emancipatie@gent.be
Martine Van Eetvelde (Vrouwencentrum Sint-Niklaas) - 03/ 777.97.00

Limburg

Sally Dewallef (Prov. Limburg Cel GK) - 011 23.72.45 - sdewallef@limburg.be
Luc Gaethofs (Prov. Limburg Cel OS) - 011 23.73.96 - lgaethofs@limburg.be

Antwerpen

Ellen Vercammen (NCOS) - 03 281.06.62 - ellen.vercammen@ncos.ngonet.be
Veerle Schrauwen (KAV) - 03 220.12.39 - kavantwerpen@planetinternet.be

Vlaams-Brabant

Yvon Bartelink (UCOS/SALTO) - 02 629.23.72 - ybarteli@vub.ac.be
Miet Timmers (11.11.11) - 02 536.11.53 - miet.timmers@ncos.ngonet.be

De Amerikaanse presidentsverkiezingen

De strijd om het Amerikaanse centrum

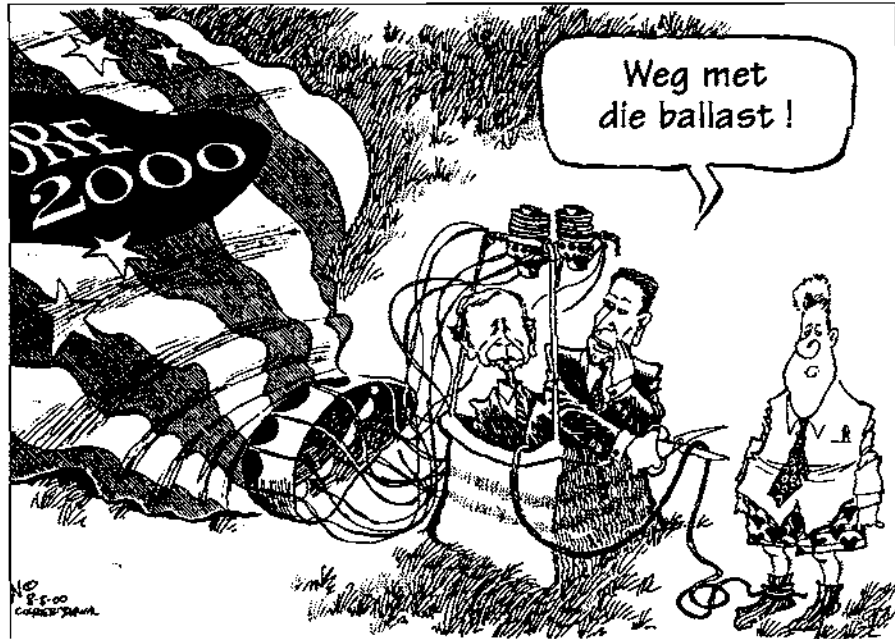
Met de conventies van de 2 grootste partijen, de republikeinen en de democraten, is de machtsstrijd voor het Amerikaanse presidentschap in een verhoogd tempo gekomen. Het lijkt erop dat de belangrijkste kandidaten elkaar om het centrum bekampen, zodat hun optelsommetjes hun plaats in het Witte Huis kunnen garanderen. Maar zijn die berekeningen wel zo democratisch?

Wat vooraf ging

De nieuwskalmte van de nu al weer voorbij vakantiemaanden wordt in de Vlaamse kranten opgevuld met o.a. artikels over de voorbereidingen van de Amerikaanse presidentsverkiezingen. Om de 4 jaar wordt de Amerikaanse burger immers uitgenodigd om begin november een nieuwe president te kiezen, samen met 1/3 van de senaat. Of beter: de Amerikaanse burger moet zichzelf inschrijven om te mogen kiezen, want zo eenvoudig en democratisch gaat het er in de "bakermat" van democratie en vrijheid niet aan toe. (zie kader: de stappen naar het Witte Huis)

De belangrijkste antagonisten, de republikeinse **George W. Bush**, en de huidige democratische vice-president **Al Gore**, konden zich tijdens hun voorverkiezingen gemakkelijk bevestigen. Voor Al Gore lag de weg uitgestippeld. Democratische tegenkandidaat **Bill Bradley** kon maar even overeind blijven dankzij zijn onafhankelijkheid, die de partijgenoten aantrok die genoeg hadden van Clintons beloften en liederlijk gedrag met stagiaire Monica Lewinsky. Het partijapparaat bleef echter achter Gore staan en berekende in Bradleys optreden de anti-Clintonaanhang en welke invloed die moest hebben op de strategie en het programma. Die blijkt, met de keuze van Gores *running mate* (de kandidaat vice-president) **Joseph Lieberman**, trouwens niet te veronachtzamen.

George Bush, zoon van de gelijknamige president (1988-92) na Reagan, moest zonder Washingtonervaring en politieke visie optornen tegen een rechtser Vietnamveteraan **John McCain**. Maar het politieke en financiële netwerk van vader Bush zorgde ervoor dat zoonlief reeds in 1999 67 mil-

joen dollar campagnegeld verzameld had. (zie kader: President te koop) Tijdens de voorverkiezingen telde Bush' hoofdkwartier reeds 185 betaalde personeelsleden en beschikte hij over niet minder dan 4.000 campagne-werkers in het land. Daar konden zelfs de 60 miljoen dollar niet tegen op die de oncharismatische miljonair **Steve Forbes** voor de 2^e keer ertegenaan gooide om genomineerd te worden. De kortstondige overwinning van John McCain in de voorverkiezingen van 1 februari in New Hampshire leerde Bush' raadgevers dat hij zich meer in de media moest profileren.

Sindsdien lag de republikeinse kroonprins voor in de opiniepeilingen. Zijn tegenstander bleef als huidig democratische vice-president immers teveel besmet met Clintons onfrisse schaduw. Met de keuze van de *running mates* en de partijconventies werden de strategische en tactische messen voor de eindstrijd geslepen.

De republikeinen en Bush jr.

De republikeinse *Grand Old Party* heeft zich sinds de industrialisatie en de burgeroorlog (1860-65) steeds aan de rechtse kant bewogen. De overwinning van Ronald Reagan in 1980 en zijn 8 jaar durend bewind van nieuwe koude oorlog, steun aan winstmaximalisatie

op korte termijn en anti-sociale maatregelen is daar het recentste voorbeeld van. Met Reagan kwam in de V.S. een **nieuwe politieke kaart** tot stand waarin sprake was van de *bible belt*, een reeks van zuiderse, conservatieve staten die beïnvloed door de recht-"christelijke" anti-abortusgroeperingen en uiterst-rechtse lobbyinggroepen als de *silent majority*, de wapendragers en de traditioneel racistische groepen, republikeins stemden.

Clintons 1^e overwinning in 1992 leerde de republikeinen dat ook met die ongewijzigde politieke kaart, een mediatiekere figuur dan Bush senior nodig was. Er was ook behoefte aan een nieuw imago dat niet enkel (uiterst-) rechts aansprak, maar ook de middengroepen. Bush senior paste perfect in die nieuwe opstelling. Hij heeft een machtig politiek en financieel netwerk van vader overgeërfd, maar heeft, mede dankzij zijn blanco Washington-verleden, meer charisma en treedt duidelijk gematigder naar voren dan anderen. Zijn gebrek aan visie zouden de partijstrategen vlug invullen.

Het nieuwe republikeinse imago

Zowel het concept van het *compassionate conservatism*, als de keuze van Dick Cheney op de duozit en de regie van de partijconventie passen volledig

De stappen naar het Witte Huis

1. De voorverkiezingen

De zogenaamde "voorverkiezingen" zijn loutere partijaangelegenheden, bedoeld om te weten te komen wie de populairste, lees financieel en organisatorisch, de sterkste kandidaat is. Zij worden per staat door de partij georganiseerd van midden januari tot begin juni. Soms zijn het louter algemene partijvergaderingen (*causus*) waarop enkel lokale partijleden 's avonds na ellenlange speeches, soms nog met handopsteking, kunnen stemmen. In open *primaries* mogen alle ingeschreven kiezers stemmen. Bij gesloten mogen enkel de partij-ingeschrevenen kiezers deelnemen. Per staat zorgen de voorverkiezingen voor de stemmenverdeling op de partijconventies.

2. De partijconventies

In augustus houden beide traditionele partijen, de republikeinen en de democraten, hun partijconventies. Dit zijn meerdaagse mediashows waarop de presidentskandidaat via de stemmen uit de voorverkiezingen per staat uiteindelijk nominatie krijgt en plechtig moet aanvaarden, samen met zijn inmiddels gekozen *running mate* of kandidaat vice-president. Soms beslissen de voorverkiezingen echter over alle delegatiestemmen uit de staat, soms mag de delegatie proportioneel stemmen, soms is de stemming zelfs volledig vrij van de voorverkiezing. Sommige gedelegeerden worden zelfs gewoon door het partijbestuur aangeduid. Zo liet tegenkandidaat en senator John McCain niet enkel de afgevaardigden uit "zijn" thuisstaat Arizona vrij, maar ook alle stemmen die hij in de voorverkiezingen wist te verzamelen. Meestal is de uitslag bij voorbaat bekend. Het politiek belangrijkste moment is de aanvaarding van de nominatie door de kandidaat, waarbij hij zijn eerste belangrijke toespraak houdt.

3. De verkiezing(en)

Om de 4 jaar worden begin november presidentsverkiezingen gehouden. Om te mogen stemmen moet je Amerikaans burger van minimum 18 jaar zijn.

Miljoenen, ook legale, immigranten uit vooral Midden-Amerika en het Verre Oosten, kunnen dus niet stemmen. Het Amerikaanse Bevolkingsbureau schatte onlangs dat van de ruim 272 miljoen Amerikanen er 26 miljoen in het buitenland geboren zijn.

Vermits de verkiezingen niet verplicht zijn en de Amerikanen nog steeds geen identiteitsbewijs hebben, moet je je eerst als kiezer registreren. Dat kan je doen als republikeins, democratisch of onafhankelijk kiezer. Je moet je dus voor een partij uitspreken voor je gaat kiezen. Op die manier kom je ook in de voorverkiezingen terecht. Kiezers die zich als onafhankelijk laten registreren worden op heel wat plaatsen nog met een scheef oog bekeken. Een goede heft van de gerechtigde kiezers brengt traditiegetrouw hun stem uit.

Op 7 november wordt ook de hele kamer van 435 afgevaardigden, 1/3 van de 100-koppige senaat, heel wat lokale besturen (staatsparlementen bijvoorbeeld) en mandaten (sheriffs bijvoorbeeld) verkozen. In sommige staten worden daarbij nog volksraadplegingen gehouden, indien genoeg handtekeningen rond bepaalde vragen verzameld werden.

4. De uiteindelijke verkiezing

De presidentsverkiezing is echter niet rechtstreeks. Elke staat krijgt een aantal leden van het kiescollege, afhankelijk van hun bewonersaantal. Dat college telt 538 kiesmannen (435 voor de kamerleden + 100 voor de senatoren + 3 voor de hoofdstad Washington D.C.). Dunbevolkte staten, zoals Wyoming of Nevada, worden door de 2 senatoren dus oververtegenwoordigd. Daarbij komt dat alle collegestemmen van een staat naar de overwinnaar gaan, en dus niet proportioneel verdeeld worden! De kiescampagnes concentreren zich dan ook op die staten met de meeste kiesmannen, nl. California, New York en Florida. Op die manier is het echter mathematisch mogelijk dat een kandidaat met de meeste "volks"stemmen toch niet de meerderheid in het kiescollege haalt. Een "derde" kandidaat die in een aantal staten of een dichtbevolkte staat wint, kan dus aardig stokken in de wielen steken.

se democraten maken hem ook ideaal voor het nieuwe, republikeinse imago. Het feit dat de nog steeds enorm populaire Colin Powell, de enige zwarte stafchef en overwinnaar van de Golfoorlog, ook de zwarten probeert aan te spreken en Bush in zijn nominatiespeech uitdrukkelijk de andere gekleurden en armen vermeldde is net zo georkestreerd als de Latijns-Amerikaanse salsa nadien. Bush erkent zelfs tegen alle republikeinse traditie in dat de overheid een sociale rol te spelen heeft.

Wanneer we kijken naar de daden en het verleden (zie kader: President te koop) van de nieuwe republikeinse leiders, dan krijgen we een ander beeld. Het was trouwens opvallend hoeveel zwaargewichten uit de Bush senior-tijd op de partijconventie in Philadelphia aanwezig waren. In het beleid van gouverneur Bush van Texas is immers weinig compassie te ontdekken. In de welvarende staat leeft een kwart van de kinderen zonder ziektekostenverzekering. Bush besloot namelijk het begrotingsoverschot voor een belastingverlaging te gebruiken. Ook deze verkiezingen is belastingverlaging traditiegetrouw een prioriteit in het republikeinse programma... Gouverneur Bush is tevens een fervente voorstander van de doodstraf, zelfs voor mentaal gehandicapten. Daarmee staat hij tegenover 13 van de 38 deelstaten die de doodstraf invoerden. De vereniging van Amerikaanse advocaten (*American Bar Association*), zijn eigen broer Jeb, de VN en de EU, en zelfs Reagan die de executie van federaal veroordeelde mentaal gehandicapten verbood.

Op de republikeinse conventie mocht het enige republikeinse Congreslid die openlijk voor zijn homoseksuele geaardheid uitkomt het woord voeren, maar in het partijprogramma is geen woord over de homo- en lesbische rechten te vinden. Zwangerschapsafbreking blijft volledig verboden, zelfs als het leven van de moeder in gevaar is. Terzelfdertijd blijft seksuele opvoeding van tieners taboe.

De "beminnelijke" Dick Cheney stemde in het verleden tegen het *Equal Rights Amendment* dat gelijkberechtiging van vrouwen aan de grondwet zou toevoegen, tegen legalisering van abortus en voor het verplicht gebed op school. Hij blijft tevens achter Star Wars staan en geniet nog na van de Golfoorlog.

in die nieuwe tactiek. **Het politieke centrum, en dan vooral in de "wankele", maar veel kiesmannen tellende staten als California en Florida** (waar broer **Jeb Busch** gouverneur is), **blijkt immers de sleutel naar het presidentschap.** Ex-minister van Defensie **Dick Cheney** is omwille van zijn Golfoorlog-

verleden en zijn onvoorwaardelijke steun aan het *Strategic Defense Initiative* (SDI of Star Wars) aanvaardbaar voor de "oude garde". Zijn "vlekkeloos", maar niet boeiend, politiek gedrag, zijn lange kennis van het politieke Washington en zijn goede relaties met minder rechtse republikeinen en recht-

In volgende bijdrage gaan we dieper in op de democratische strategie, evenals op de partijconventie in Los Angeles, ook al een tactische plaatskeuze. Ook andere kandidaten en partijen komen aan bod.

Lucien Bollaert

President te koop

De lange verkiezingsstrijd en de enorme mediacampagnes voor het Amerikaanse presidentschap vragen onvoorstelbaar veel geld. Zo kostte de republikeinse conventie in Philadelphia niet minder dan 65 miljoen dollar, dat is ruim 2,8 miljard BEF. De overheid betaalt daarvan 13,3 miljoen dollar of 579 miljoen BEF (ook voor de democratische partijconventie in Los Angeles). De rest komt van bedrijven zoals Daimler Chrysler die de recepties en vermaak bekostigde tegen een autotoonzaal op de conventie. Concurrent General Motors stelt 400 wagens ter beschikking, ook aan de democratische partijconventie. Telefoonmaatschappij AT&T levert beide conventies gratis telefoonkaarten. En last but not least levert Microsoft aan beide conventies computerdiensten voor 1 miljoen dollar (43 miljoen BEF) aan.

Deze bedrijven doen dat niet voor niets... Op de conventies krijgen zij niet enkel een riante VIP-behandeling, maar vooral de mogelijkheid hun wensen aan de partijbonzen en de kandidaten duidelijk te maken. Op dit vlak heeft de familie Bush reeds een reputatie. Als gouverneur van Texas zorgde Bush jr. er o.a. voor dat een wet op de beperking van giftige uitstoot de grootste vervuilers niet trof. Hij beperkte ook de schadevergoeding aan slachtoffers van nalatigheid. De vervuilers schreven dan ook meteen dankbaar enkele cheques uit. Op die manier wist de kandidaat-president in 4 maanden meer fondsen te werven dan president Clinton in 1996 aan zijn hele campagne besteedde. En nochtans schrijft het *Center for Public Integrity* dat Clinton en Gore toen het record aan dienstbetoon tegen campagnefondsen van alle presidenten braken. Zo is het verhaal bekend van een rijke Californiër die de democratische partij 330.000 dollar schonk en als tegenprestatie een stageplaats in het Witte Huis vroeg voor de dochter van een vriend. Die dochter was ene Monica Lewinsky...

Archibald Cox, de Watergate-onderzoeker die door Richard Nixon ontslagen werd, meent dat de misbruiken vandaag veel erger zijn. Sinds Watergate (1972-74) bestaan minimale financieringsregels voor verkiezingscampagnes. In ruil voor overheidssteun werd getracht de fondsenwerving doorzichtiger te reglementeren. De kandidaten zijn dan wel aan uitgavengrenzen gebonden. Bush jr. is de eerste kandidaat die die *matching funds* weigert en zich dus ook niet wil binden aan de minimale regels van fatsoen.

Het *Center for Public Integrity* is een onafhankelijk studiecentrum in Washington dat per partij en per kandidaat nagaat wie de mildste weldoeners zijn en wat ze ervoor in de plaats krijgen. Zo staan in de lijst van republikeinse geldschietters tabaks- en alcoholproducenten, wapenfabrikanten en de gokindustrie. Hun rapport, *The Buying of the President 2000*, is een verbijsterend voorbeeld van hypocrisie, gebrek aan respect voor de democratie en lobbyingspraktijken.

Dick Cheney is daar een goed voorbeeld van. Hij ging na de nederlaag van Bush senior in 1992 voor het Halliburton werken, een Texaans bedrijf dat o.m. boorplatforms aan de olienijverheid levert en het 2^e grootste bedrijf van dienstverlening ter wereld is. Hij verdiende er vorig jaar als directeur en voorzitter zo maar eventjes 83 miljoen BEF! Voor zijn campagne verkocht hij de helft van zijn Halliburtonaandelen voor 216 miljoen BEF! Daarna liet hij zich niet in Texas, maar terug in Wyoming als kiezer inschrijven. De kandidaten voor het president en vice-presidentschap mogen immers niet uit dezelfde staat komen. Bush aanzoek om als *running mate* op te komen zou dus wel eens langer kunnen gepland zijn dan de media ons voorspiegelen.

L.B.

De republikeinse conventie of het feest van de Amerikaanse oliebarons

Het grote feest van de republikeinen is weer voorbij.

We kunnen ons zeer de vraag stellen of de Amerikaanse bevolking van het republikeins treffen met blauwe, witte en rode ballons, nationaal hymne, gekruid met nietszeggende gevoelvolle toespraken over de kwaliteiten van hun presidentskandidaat, werkelijk hebben wakker gelegen. De tv-stations, steeds op zoek naar hoge kijkcijfers, heeft maar matig aandacht besteed aan het republikeinse politieke circus.

Nu het feest voorbij is moet deze partij naar de burgers public-relationswerk

verrichten om de boodschap te brengen, dat de aangeduide presidentskandidaat G.W. Bush en zijn vice Richard Cheney werkelijk mensen van het volk zijn. Dat zal wel moeilijker zijn dan op de goed geregisseerde republikeinse conventie.

Hun kandidaat G.W. Bush is een goede vriend van de Amerikaanse olie-industrie. Het is dank zij deze industrie dat zijn vader politiek groot is geworden. De vriendenkring heeft voor hem de weg vrij gemaakt om aan de elite-universiteit van Yale te studeren, om hem vrij te stellen van dienst in de Vietnamoorlog - die door hen medegefinancierd werd. Op het einde van de jaren

zeventig begin tachtig, was Bush junior zelf actief in de petroleumsector. Naar alle waarschijnlijkheid wilde hij zelf naar olie boren, maar heeft hij niets gevonden. In zijn zoektocht naar het zwarte goud kon hij op de financiële steun rekenen van welstellende vrienden uit de olie-industrie. De verliezen werden toch op de rug van de belastingsbetaler afgeschreven. Het kon zeker niet schaden met de zoon van de stijgende politieke ster Bush senior (Congreslid, ambassadeur bij de VN, voorzitter van de republikeinse partij, CIA-directeur, vice-president en president) zaken te doen.

Voor de Amerikaanse olie-industrie zijn G.W. Bush en Cheney het gedroomde

team, meldde het persagentschap Reuter na hun nominatie op het republikeinse circus.

De benoeming van Cheney als kandidaat vice-president verplicht ons de recente politieke ontwikkeling van de VS er even op na te kijken. Deze leert ons hoe de politiciers de economische belangen van de Amerikaanse industrieën en financiegroepen dienen, en ervoor rijkelijk beloond worden. Dit is geen saamzwering maar klassesolidariteit waarbij de Nationale Veiligheidsraad

Midden-Oosten, bij de olieconcerns en de Amerikaanse regering. Dit is voor de Amerikanen een normale gang van zaken.

Met 100.000 werknemers en vestigingen in 120 landen is Halliburton zo iets als de supermarkt voor de olie-industrie. Haar standplaats is Dallas. Ze biedt allerlei diensten aan gaande van leasing van boortorens en boorplatforms tot het uitvoeren van seismische testen. Na de Golfoorlog verdiende het

Amerika's economie loopt voorlopig gesmeerd voor de aandeelhouders, Exxon Mobil, Texaco, Amoco en Chevron komen nog altijd voor op de Fortune 500 lijst.

Clinton heeft niet zo'n goede relatie en contacten met de Amerikaanse olie-industrie. Dit is voor een groot deel te wijten aan het feit dat hij nog altijd het licht niet op groen heeft gezet voor de boringen naar het zwarte goud in het beschermd natuurgebied van Alaska. Met het verhoopte presidentiële tweespan Bush - Cheney zal hier vlug aan verholpen worden.

Zou het dan toch waar zijn dat in de aders van de republikeinse partij olie vloeit in de plaats van bloed.

AU

Bron: Konrad Ege - Freitag

van de VS reeds sedert begin de jaren vijftig betrokken is. Voor hen moeten de Amerikaanse oliemaatschappijen ongehinderd kunnen ondernemen. Zij hebben toch na de eerste wereldoorlog de fundamenten gelegd van de moderne kapitalistische staat. Geen enkele industrietak heeft zo eng samengewerkt met de Amerikaanse regering als de olie-industrie, dit over alle partijgrenzen heen, zelfs wanneer hun voorliefde steeds meer is gegaan naar de republikeinen.

Het was president Bush senior die Richard Cheney in 1989 tot defensie-minister benoemde.

"De toegang tot de Perzische golf is beslissend voor de veiligheid van de VS", verklaarde Bush in zijn richtlijn over de veiligheid van de natie. In de loop van hetzelfde jaar moest dit 'nationaal belang' met de wapens doorgezet worden. Cheney mocht het wapengekletter managen, waarbij het, ondanks alle schone reden over het internationale recht en democratie, tenslotte uitsluitend om de controle over het zwarte goud uit die regio ging, en om de positie van Washington in de nieuwe wereldorde.

Voor Cheney heeft zijn inzet geloond. Vier jaar na het einde van de Golfoorlog, werd hij benoemd tot voorzitter van de directie van 's werelds grootste Amerikaanse olie dienstverlenende groep Halliburton. Men benoemde aldus aan het hoofd van dit concern een man met een groot gewicht aan invloed voor het

concern meerdere honderden miljoenen dollars bij het blussen van de olieputten en de wederopbouw van de olievelden in Koeweit. Onder de leiding van haar voorzitter Cheney stapte de maatschappij via haar dochteronderneming Brown&Root in de wapenindustrie en handel. Brown&Root en de rest van de privésector kregen belangrijke militaire infrastructuur opdrachten in Somalië, Haïti, Bosnië en Albanië.

Cheney is oorlogswinnaar. Dit jaar verkocht hij honderdduizend Halliburton-aandelen goed voor 5 miljoen dollar. Zijn pensioenaanspraken bij zijn werkgevers worden ook met zeven cijfers geschreven. De Amerikaanse krant New York Times schreef in haar uitgave van 4 augustus II, dat de directie van Halliburton besloten heeft Cheney een gouden handdruk uit te betalen van 20 miljoen dollar. Dat was de prijs die ze anders ook hadden moeten uitbetalen indien Cheney voor zijn 62 jaar op pensioen ging. Gedurende de voorbije jaren, toen hij voor de maatschappij Halliburton werkte, heeft hij tenminste 12,5 miljoen dollar opgestreken en een aandelenpakket bekomen voor een waarde (tegen de huidige aandelenkoers) van 39 miljoen dollar. Verder heeft de raad van bestuur besloten dat hij bij zijn vroegtijdig vertrek nog voor 10 miljoen waardepapieren krijgt. Ter informatie het jaarsalaris van Cheney bedroeg voor het jaar 1999 1,18 miljoen dollar plus de bonussen die 1,15 miljoen dollar bedroegen.

Eerlijkheidshalve

De V.N. en zijn vredesopdrachten

Een groep experts, onder leiding van Lakhar Brahime, gewezen minister van buitenlandse zaken van Algerije, heeft in een rapport van 80 bladzijden een kritische analyse gepubliceerd over de "vredesopdrachten" van de Verenigde Naties. Over de ganse wereld lopen er op dit ogenblik 14 militaire V.N.-operaties. Hierbij zijn 35.000 soldaten betrokken. Op de V.N.-zetel in New York zijn er 32 officieren die dag en nacht, deze operaties moeten volgen en coördineren. In verschillende kritieke zones zijn 9.000 politiemensen aan het werk onder de leiding van slechts 9 officieren. Zeven achtsten van deze posten zijn bovendien slechts tijdelijk en moeten ieder jaar door de Algemene Vergadering opnieuw goedgekeurd worden. Dit maakt deze posten zeer onstabiel en er komen geen gekwalificeerde mensen meer op af. Bovendien zijn de wedden ook niet zo bijzonder, rekening houdende met de nadelen van de verplaatsing. De experts bekritisieren ook in het bijzonder de grote staten die dikwijls noodzakelijke opdrachten met de belangen van hun land verwarren. Zij wijzen er eveneens op dat bij de inzet van troepen meestal op landen van de derde wereld een beroep wordt gedaan, die niet over het nodige materiaal beschikken. Daarbij komt, aldus de experts, dat er meestal pas opgetreden wordt als het al te laat is, en het ontbreekt aan ernstige politiek om tijdig militaire conflicten te voorkomen. (ads)

Het plotse milieubewustzijn van de NAVO in Kosovo

Midden augustus werden 900 NAVO-soldaten ingezet om de Zvecan-smelterij in Kosovo, die in handen is van de Serviërs, te sluiten. De smelterij maakt deel uit van het Trepca-mijnen-complex in en rond Mitrovica, in het noorden van Kosovo. Bernard Kouchner, Hoofd van de VN-missie (UNMIK) in Kosovo, besloot tot deze drastische maatregelen, omdat het bedrijf zware ecologische schade zou aanrichten.

In Zvecan wordt lood gesmolten en daarbij komen immense hoeveelheden giftige stoffen vrij, tot 200 keer boven de gezondheidsnorm. Nadat NAVO-troepen bezit hadden genomen van de smelterij, zei Kouchner dat er moest opgetreden worden. "De managers hebben gefaald. We moesten optreden om de bevolking te beschermen" aldus Kouchner.

Milieuschade als gevolg van de oorlog

De plotselinge bezorgdheid voor het milieu en de volksgezondheid komt op zijn zachtst gezegd verdacht over. Was het niet de NAVO die geen ogenblik aarzelde om het chemische complex Pancevo, de olieraffinaderij in Novi Sad of de koperindustrie Bor te bombarderen? In Pancevo zijn tonnen giftige stoffen, zoals kwik, ethyl- en vinylchloride in het milieu terechtgekomen. Na de aanval op de olieraffinaderij in Novi Sad was het gehalte aan koolwaterstoffen (waaronder de zeer kankerverwekkende PAK's) tienmaal hoger dan voor de bombardementen. Meer dan 70.000 ton ruwe olie kwamen in de bodem of atmosfeer terecht.

De NAVO heeft inmiddels toegegeven dat tijdens de 78-dagen durende oorlog om Kosovo, op verschillende locaties munitie met verarmd uranium werd gedropt. In het noorden van Griekenland wordt sindsdien 25 procent meer radio-activiteit gemeten wanneer de wind uit de richting van Kosovo waait. Vandaar ook dat Britse KFOR-militairen order kregen om weg te blijven van de besmette locaties, tenzij ze beschermd zijn door speciale pakken. Pech voor de lokale bevolking, die beschikt niet over dergelijke pakken en zal moeten aanvaarden dat ze nog voor jaren zal blootstaan aan schadelijke stralingen.

Nonsens

Toen de Servische regering in 1997 bekend maakte een deel van Trepca te privatiseren, waarschuwde Ibrahim Rugova westerse investeerders dat elke deelname zonder zijn toestemming niet zou erkend worden door een Albanees-Kosovaarse regering. En een voormalig Albanees bestuurder van het mijnencomplex was al even duidelijk: "Zonder Trepca is een onafhankelijk Kosovo niet leefbaar". In de jaren tachtig werd Trepca dan ook het symbool van de onafhankelijkheidsstrijd van Albanese Kosovaren. Aan de vooravond van de opheffing van de autonomie van Kosovo in 1989, gingen de Albanese arbeiders van het bedrijvencomplex in staking. Vruchteloos weliswaar, want 23.000 Albanese arbeiders werden ontslagen en vervangen door Serviërs, Polen en Oekraïners.

De waarde van het complex werd in 1999 nog op 5 miljard dollar (zo'n 200 miljard frank) geschat. De activiteiten van het bedrijf gaan van ontginning tot verwerking van o.m. goud, zilver, lood, cadmium en zink. Volgens officiële Servische bronnen was de export van Trepca-producten naar het buitenland in 1996 goed voor een waarde van 100 miljoen dollar (4 miljard frank). Dat maakte van het Trepca-complex het grootste exportbedrijf van de hele Federale Republiek Joegoslavië. Hoewel de eigendomsstructuur van het in 1997 gedeeltelijk geprivatiseerde bedrijf, niet helemaal duidelijk is, staat vast dat het een belangrijke bron van deviezen vormt voor het Servische regime.

UNMIK-politiek: privatiseren

Op 25 juli vaardigde Kouchner een voorschrift uit, waarin o.m. werd bepaald dat UNMIK voortaan het beheer op zich neemt van Servische staats eigendommen. Er werden twee scenario's uitgetekend. De zogenaamde 'figuurzaagpuzzel' ging er van uit dat er los van de eigendoms kwestie, werkgelegenheids- en milieuproblemen, eerst naar een consensus diende te worden gezocht tussen de twee betrokken partijen. Nadeel is dat een dergelijk scenario tijdrovend is en jaren kan aanslepen. In een tweede scenario zouden eigenaars en verantwoordelijken van de be-

trokken bedrijven meteen uit hun functies worden gezet. Ondertussen kon naar internationale donors worden gezocht om noodzakelijke reparaties te financieren. Privé-investeerders zouden vervolgens op lange termijn de verouderde bedrijven nieuw leven moeten inblazen. En volgens bepaalde interpretaties komt aan UNMIK zelfs het recht toe om concessies te verlenen aan investeerders, die ook geldig zouden blijven na het aflopen van het mandaat van UNMIK.

Met de actie in Zvecan lijken de VN en de NAVO de knoop te hebben doorgehakt. De VN heeft altijd geredeneerd dat het Trepca-complex onder haar voegdheid valt. Hoewel de eigendomsstructuur totaal onduidelijk was, waren VN-functionarissen ervan overtuigd dat de bedrijven onder controle van Milosevic stonden. Eind vorig jaar liet één van de VN-verantwoordelijken verstaan dat het complex zou opgesplitst worden tussen Serviërs en Kosovaren. Maar in één adem werd erbij verteld dat het de bedoeling moest zijn de zaak aantrekkelijk te maken voor privé-investeerders in de vorm van een joint-venture. De eerste belangrijke stap daarin lijkt nu gezet. Op middellange termijn moet het hele complex geroemderniseerd worden en op volle toeren draaien. Een aantrekkelijke zaak voor privé-bedrijven, op voorwaarde dat de regio stabiel blijft. Daar moet de NAVO voor zorgen.

Kouchner zei na afloop van de geweldadige ontruiming van de Zvecan-smelterij, dat de EU, VS, Frankrijk, Italië, Nederland en Zweden 16 miljoen dollar (64 miljoen frank) willen betalen voor het noodzakelijke opknappewerk in de smelterij door ITT Kosovo Consortium Ltd, een joint-venture van het Franse TEC-Ingenierie, het Zweedse Boliden Contech en het Amerikaanse Morrison Knudsen. Met de opbrengsten hoopt de VN de heropleving van de economie in Kosovo te financieren. De overname van Zvecan heeft er niet alleen voor gezorgd dat de VN voortaan het hele Trepca-complex controleert, maar ook dat westerse bedrijven op een gemakkelijke manier een optie hebben genomen op lucratieve winsten.

Ludo De Brabander

De "Bolivariaanse republiek Venezuela"

Op 12 december 1998 vond in Venezuela een politieke aardverschuiving plaats. Hugo Chávez Frías, ex-kolonel en de bezieler van de mislukte staatsgreep van 4 februari 1992, werd tot president verkozen. De traditionele partijen, AD (sociaal-democraten) en COPEI (christen-democraten), die gedurende meer dan veertig jaar de macht hadden gedeeld, hadden alle krediet en geloofwaardigheid bij de bevolking verloren en lieten op het allerlaatste moment hun eigen presidentskandidaten (die geen schijn van kans maakten) vallen, en gaven hun steun aan de rechtse tegenkandidaat van het recent opgerichte "Projecto Venezuela", Henrique Salas Römer. Deze daad van politiek opportunisme versnelde nog het desintegratieproces van deze twee centrumpartijen.

Venezuela werd tot voor kort aanzien als één van de stabielste "democratieën" van Latijns-Amerika. Sinds de val van dictator Marcos Pérez Jiménez in 1958 en het "Pact van Punto Fijo", dat de basis moest leggen voor een democratische samenleving, werd Venezuela afwisselend geregeerd door AD en COPEI, waarbij de ideologische verschillen tussen beide partijen steeds kleiner werden en zij stilaan uitgroeiden tot "machtspartijen", met verticale structuren waarbij geen inspraak van de basis geduld werd. Dankzij de enorme olie-inkomsten van het land¹ werd een politiek van "sociale pacificatie" gevoerd, waarbij de tegenstellingen tussen de verschillende sociale klassen en belangengroepen geneutraliseerd werden door de "sinterklaaspolitiek" van de opeenvolgende regeringen, hetgeen tot een relatieve welvaart leidde. Na de gouden jaren 70 begon echter de terugval. Dalende olieprijs in de jaren 80, een zich opstapelende buitenlandse schuld, toenemende corruptie, een groeiende kloof tussen arm en rijk en de politieke sclerose van AD en COPEI zorgden voor een steeds groter wordend ongenoegen bij de bevolking. In 1989 braken massale protestbewe-

gingen uit in Caracas tegen de neoliberale politiek van president Carlos Andrés Pérez, waarbij na hard optreden van het leger honderden, misschien wel duizenden doden, vielen².

Binnen het leger, dat zichzelf vooral ziet als de "behoeder van de nationale veiligheid en soevereiniteit", groeide het ongenoegen. Veel van de jonge officieren identificeerden zich met een groot deel van de bevolking, dat zwaar getroffen werd door de sociaal-economische crisis en de neoliberale politiek. Het inzetten van militairen voor repres-

rupte politici van de traditionele partijen AD en COPEI in het bijzonder, kon op veel bijval rekenen van de Venezolaanse kiezer. Ook een grondwetswijziging stond op het programma.

Chávez bekendt zich duidelijk tot "links", maar verder is elke ideologische plaatsing moeilijk, zonet onmogelijk. Hij is vooral geïnspireerd door Simon Bolívar³, hét boegbeeld van Latijns-Amerikaanse integratie en nationale soevereiniteit uit de vorige eeuw. Naast Bolívar wordt echter ook veel naar de bijbel verwezen, en durft hij zichzelf nogal eens vergelijken met de "messias". Ook Jezus Christus was een "vredezaam revolutionair". Het belang van de nationale soevereiniteit en het veroordelen van elke vorm van buitenlandse inmenging (alluderend op de VS), frontvorming van de derde wereld en het afwijzen van het "wilde kapitalisme" en het neoliberalisme zijn steeds weerkerende thema's.

Voor de staat wordt een grotere rol weggelegd⁶; tegelijkertijd reist Chávez de wereld rond om buitenlandse investeerders aan te trekken. Zijn vriendschap met Fidel Castro steekt hij niet onder stoelen of banken - een vette kluit voor de rechtse oppositie - maar elke twijfel omtrent de opbouw van een socialistische maatschappij wordt weggelaten wanneer Castro in een marathon-persconferentie met Venezolaanse journalisten te kennen geeft dat Chávez noch hij ooit het woord socialisme over hun tong lieten rollen tijdens hun ontmoetingen. Het zijn vooral het recht op gratis onderwijs en gezondheidszorg, en het recht van een volk om z'n eigen weg te gaan (soevereiniteit), waar beiden het roerend over eens zijn. Voor de rechtse oppositie echter meer dan voldoende om Chávez voor communist uit te maken en erop te wijzen dat Venezuela in sneltreinvaart afstevent op een dictatuur. De bemiddelende rol van Chávez in het vredesproces tussen de Colombiaanse (Marxistische) guerrilla en de Colombiaanse regering, en de weigering van

sieve doeleinden tegen de eigen bevolking viel bij velen niet in goede aarde. Gleed het leger zo niet af naar de status van "pretoriaanse wacht", die bescherming gaf aan een kleine economische en politieke (corrupte) elite? De coup van 1992 verwoordde voor een groot deel dit ongenoegen³.

Hugo Chávez werd gevangengezet, maar na twee jaar werd hem gratie verleend door de christen-democratische president Rafael Caldera, die de - wegens corruptie afgezette - president Carlos Andrés Pérez was opgevolgd. Chávez stak zijn politieke ambities niet onder stoelen of banken. Bij de bevolking kon hij op veel sympathie rekenen.⁴ Vooral zijn belofte om komaf te maken met de corruptie, en met de cor-

Chávez om Amerikaanse militaire vliegtuigen tot het Venezolaanse luchtruim toe te laten in hun strijd tegen de "drugskartels", zetten nog meer kwaad bloed bij de oppositie.

Chávez kan echter rekenen op de (bijna) onvoorwaardelijke steun van de lagere sociale klassen en een deel van de lagere en hogere middenklasse. De economische en politieke elite, die het staatsapparaat jarenlang gebruikt (misbruikt) heeft als persoonlijke melkkoe, en hun privileges bedreigd zien, halen het zwaarste geschut boven in hun oppositiestrijd. Ook de katholieke kerk - de bisschoppen voorop - komt voortdurend in aanvaring met de president. Ondanks de verbale krachtpatserij van Chávez aan het adres van de media, is er totale persvrijheid en kan de oppositie ongestoord kritiek spuien. De combinatie van charisma, een groot redenaarstalent en het inspelen op de massa - en dit in een Latijns-Amerikaanse context - kunnen al snel tot de conclusie leiden dat het hier om "populisme" gaat. Volgens Ruddy Doom⁷ kan het stramien van populisme als volgt worden omschreven:

1. *'De oude machtsstructuren gegroeid uit een vroegere productiewijze zijn uitgehold. De nieuwe klassen in wording - in de eerste plaats burgerij, industrieel en agrarisch proletariaat - kunnen hun belangen niet als nationale belangen opdringen'*⁸. De economische en politieke elite in Venezuela heeft een groot deel van haar macht, krediet en geloofwaardigheid verloren. Chávez wil in de eerste plaats de belangen van de nieuwe klassen in wording verdedigen; het leger werklozen, de daklozen, de "informelen", maar ook de gefrustreerde middenklasse (die de laatste jaren sterk uitgedund is); alsook het productieve apparaat weer activeren (kredietprogramma's voor kleine ondernemers en boeren) en het "rentenierskapitalisme" bestrijden.
2. *'De coalitie tussen kleinburgerij en numerieke macht van de volksmassa leidt tot een historisch substituut van een werkelijke revolutie.'* Chávez zelf spreekt over een "vreedzame revolutie", een "Boliviaanse revolutie", een onomkeerbaar proces dat gedragen wordt door het "volk".
3. *'Deze "revolutie" wordt belichaamd in de figuur van een charismatische leider.'* Chávez is een meester in het bespelen van de massa's. Grote massabijeenkomsten en druk bijgewoonde persconferenties zijn z'n natuurlijk biotoop, waar vooral Simon Bolívar, filosofen uit de Franse Verlichting én de bijbel geciteerd worden; ook wordt er steeds verwezen naar de mislukte coup

van 1992, en worden de traditionele partijen en 40 jaar "schijndemocratie" zwaar onderuit gehaald. Voor een select publiek (bijvoorbeeld buitenlandse investeerders) komt Chávez over als een intelligent, charmant en gematigd man, die met kennis van zaken de tegenpartij steeds voor zich weet te winnen. Het charisma van Chávez is tegelijkertijd z'n sterk én zwak punt. Het revolutionair proces drijft vooral op hem. Een groot deel van de volksmassa ziet Chávez als de messias - de ultieme kans om het land uit het slop te trekken. Vandaar ook het vele krediet dat hij nog steeds geniet. Chávez wil ook niets te maken hebben met politieke partijen. Hij beschouwt deze eerder als een noodzakelijk kwaad - in periodes van verkiezingen - voor het vererven van de macht. Hij is een "einzelliganger", gaat zijn eigen weg; als hij daarmee de politieke formaties die hem steunen in verlegenheid brengt, moet dat maar. Politieke formaties die bevolkt zijn door politieke opportunisten, "bekeerlingen", rechtse militairen, oud-communisten....kortom een ideologisch allegaartje waar interne machtsstrijd en gekibbel schering en inslag zijn. Wanneer Chávez morgen wegvalt als enig overblijvend bindmiddel, is de kans groot dat het "revolutionaire proces" op zeer korte tijd ontmanteld wordt en de reactionaire krachten het heft weer in handen nemen, bij gebrek aan een stevige politieke organisatie die het werk zou kunnen verder zetten.

4. *'Populisme steunt op de participatie van alle klassen van de bevolking.'* Participatie, samenwerking tussen de verschillende sociale lagen van de bevolking en inspraak van de bevolking via het referendum staan hoog op de politieke agenda. Na de laatste grondwetswijziging, werd deze voorgelegd aan de bevolking, en op 15 december 1999 via een referendum met een overweldigende meerderheid goedgekeurd. In de nieuwe grondwet wordt ook de rol benadrukt van de "civiele maatschappij".
5. *'Deze broze alliantie houdt evenwel zelden stand en heeft vrijwel steeds tot gevolg dat de volksmassa buiten spel wordt gezet. Het leger is hierin de bepalende factor.'* Zoals hierboven reeds vermeld, het amalgaam van politieke bewegingen dat achter Chávez staat ("Polo Patriótico") is verdeeld door interne tegenstellingen en machtsstrijd. Dit kwam het sterkst tot uiting toen Francisco Arias Cárdenas (ex-kolonel), wapenbroeder van Chávez tijdens de coup van 1992, eind vorig jaar in aanvaring kwam met Chávez en besloot om zich kandidaat te

Venezuela in vogelvlucht

Bevolking: 22.311.000 (1996)

de inheemse bevolking vertegenwoordigt bijna 7 %, net zoals de Afro-Caraïbische inwijkelingen. De rest zijn hoofdzakelijk (afstammelingen van) Europese migranten. Jaarlijks groeit de bevolking aan met 2,4%

86% woont in de steden

79% heeft toegang tot drinkbaar water

de alfabetiseringsgraad lag in 1995 op 91%

de levensverwachting is 72 jaar gemiddeld; voor de mannen 69 jaar en voor de vrouwen 75 (1994)

kindersterfte (tot 5 jaar) 28 per 1000

Oppervlakte: 912.050 km²

Munt: bolivar

Taal: Spaans is de officiële taal, er worden nog 31 andere talen gesproken

Hoofdstad: Caracas, 2.959.000 inwoners

Andere steden:

Maracaibo, 1.249.600 inwoners

Valencia, 1.034.000 inwoners

Barquisimeto, 692.600 inwoners

Guyana City, 523.580 inwoners

Geografie:

Het land bestaat in hoofdlijnen uit drie gebieden.

Het gebergte in Noord- en West-Venezuela (Andes en andere bergketens), en ook hooggebergte in het zuiden. De centraal gelegen Orinoco valleien zijn voornamelijk een streek van veeteelt. In het zuidoosten heb je hogergelegen gebieden van oude rotsen en zandsteen, die tot de grenzen met Brazilië en Guyana gaan: het zogeheten Venezolaans Guyana. Dit is een dun bevolkt gebied met dichte wouden, savannes, rivieren en de "tepuyes" of plateaubergen.

Het grootste gedeelte van de bevolking leeft in het bergachtige noorden. De olierijke Macaraibo-vlakte en de Paria Golf liggen aan zee.

Venezuela produceert petroleum, ijzer, mangaan, bauxiet, tungsteen en chroom, goud en diamant.

Een van de belangrijkste ecologische problemen betreft de ontbossing en de bodemdegradatie.

In de steden en industriële centra vormen riolering en afvalwater een belangrijk probleem, waardoor de pollutie in rivieren en de Caraïbische Zee verergert.

stellen voor de presidentsverkiezingen van dit jaar⁹. Cárdenas verwijt Chávez de revolutie verraden te hebben; hij zou dezelfde fouten maken als zijn voorgangers, de corruptie zou alomtegenwoordig zijn en Venezuela zou naar een totalitair regime afstevnen. Ook de oppositie en de kritische pers worden volgens Cardenas gemuilkorfd. Chávez van zijn kant verwijt Cardenas een "verrader" te zijn, een reactionair, gesteund door de oude economische en politieke oligarchieën. Gezien het hier om twee ex-militairen gaat, is het ook duidelijk dat ook in het leger verdeeldheid heerst. Het is een feit dat verscheidene ministers in de regering van Chávez ex-militairen zijn. Ook het zogenaamde plan "Bolivar", waarbij militairen ingezet worden bij "civiele" acties, zoals het bouwen van wegen, scholen, woningen... wijst op een grotere betrokkenheid van het leger. Enkele militairen met hoge rang hebben reeds openlijk hun ongenoegen geuit hierover. Net voor de verkiezingen van 30 juli kwam ook een complot aan het licht om Chávez te vermoorden. Het was een van de samenzweerders, de ontslagen kapitein Luis García Morales, die de plannen in de pers bracht. Volgens waarnemers zijn de Venezolaanse strijdkrachten helemaal niet blij met de hun opgelegde "huis-, tuin- en keukenklussen".¹⁰

Om echt al een objectief oordeel te vellen over het beleid van Chávez is het nog te vroeg. Na zijn aantreden in februari 1999 ging alle aandacht naar de grondwetswijziging; er werden ook een nieuw congres (met grondwetswijzigende bevoegdheid), regionale gouverneurs en deelstaatsparlementen verkozen. Ook werden er twee referenda gehouden, zodat heel het jaar 1999 volledig beheerst werd door puur electorale thema's.

Na de goedkeuring van de nieuwe grondwet werden dan nieuwe "mega"-verkiezingen uitgeschreven¹¹, waardoor de electorale strijd nogmaals voorop stond. Ook de overstromingsramp in Vargas eind 1999 was een kink in de kabel.

Dé kritiek op Chávez is dan ook dat hij teveel met "politiek" bezig is en te weinig met het oplossen van de sociaal-economische problemen. Ondanks de (onverwacht) hoge olie-inkomsten dit jaar is de economische situatie van het land nog steeds niet rooskleurig; buitenlandse investeerders wachten af of trekken zich (al dan niet tijdelijk) terug, de werkloosheid en de informele sector halen recordhoogtes, de inflatie wordt niet echt bedwongen, de armoede lijdt tot frustratie en een stijging van de criminaliteit. Hoogopgeleide universitaireren houden het voor bekeken en emigreren

naar het buitenland.

De meeste waarnemers zijn het er echter over eens dat ná de herverkiezing van Chávez op 30 juli jongstleden het echte regeringswerk kan beginnen¹². De politieke confrontatie ligt achter de rug; en geruggensteund door een congres waarvan de meerderheid (echter geen 2/3 meerderheid) Chávez goedgezind is, kan er eindelijk werk gemaakt worden van het oplossen van de sociaal-economische problemen. Chávez zelf had het na zijn recente verkiezingsoverwinning over een "proefperiode van drie jaar"¹³. Pas dan zullen de Venezolanen kunnen oordelen of de "bolivariaanse revolutie" daadwerkelijk een verandering in positieve zin heeft teweeggebracht in "La República Bolivariana de Venezuela".

Jordi Lesaffer

- 1 *Venezuela is één van de mede-oprichters van de OPEC. Het is de derde grootste olieproducent ter wereld. Olie vertegenwoordigt meer dan 70% van de exportinkomsten van het land.*
- 2 *Volgens officiële cijfers gaat het om enkele honderden doden. Mensenrechtenorganisaties en NGO's hebben het over duizenden doden. Aangezien velen in massagraven werden gedumpt of gewoonweg verdwenen, is het exacte dodenaantal moeilijk te achterhalen.*
- 3 *In november 1992 vond een tweede coupoging plaats, die ook weer mislukte.*
- 4 *Ondanks het feit dat de overgrote meerderheid van de Venezolanen de democratie verkiest, gaf meer dan 70% toch te kennen begrip op te brengen voor de coupoging van Chávez.*
- 5 *Na de grondwetswijziging van 1999 werd de naam Venezuela vervangen door "La República Bolivariana de Venezuela".*
- 6 *In de nieuwe grondwet wordt uitvoering ingegaan op de katalyserende rol van de overheid in de economie.*
- 7 *Ruddy Doom is hoofd van de vakgroep Studie van de Derde Wereld aan de Rijksuniversiteit Gent.*
- 8 *R. Doom, "Derde Wereld Handboek Noord-Zuid en Zuid-Zuid in politiek perspectief". NCOS/NOVIB/METS. 1992*
- 9 *Na de goedkeuring van de nieuwe grondwet, moesten alle "politieke lichamen" (president, parlement, gouverneurs, regionale parlementen...) opnieuw verkozen worden. De stembusgang van 30 juli had eigenlijk al op 28 mei moeten plaatsvinden, maar niet te overkomen problemen met de stemcomputers maakten dat onmogelijk, zodat deze drie dagen voor de verkiezingsdatum afgeblazen en verschoven werd naar 30 juli.*
- 10 *"Ontevreden militairen beraamden moord op Chávez". DE MORGEN, Donderdag 27 juli 2000, p. 10.*
- 11 *Behalve de herlegitimierung van de president moesten ook 6.200 functies op nationaal, regionaal en lokaal niveau ingevuld worden.*
- 12 *Zoals algemeen verwacht versloeg Chávez zijn tegenkandidaat voor de presidentsverkiezingen, Arias Cárdenas, met "knock-out". De derde kandidaat, Claudio Fermin (ex-AD), kwam er niet eens aan te pas.*
- 13 *In de nieuwe grondwet staat ingeschreven dat na drie jaar (de helft van de presidentiële ambtstermijn), de president via een volksreferendum afgezet kan worden.*

Wist je dat ...

- ... de 10 rijkste personen in de wereld meer bezitten dan de 600 miljoen mensen uit de armste landen en de 400 miljardairs even rijk zijn als 45 procent van de ganse wereldbevolking samen.
- ... dit jaar alleen in Los Angeles 25.000 kinderen geen toegang kregen tot het lager onderwijs omdat er onvoldoende plaats was in de scholen.
- ... er in Colombia sinds er in november 1985 een eerste vredesakkoord werd afgesloten tussen de Bevrijdingsbeweging FAR en E.P. en de regering 4000 vakbonds- en communistische militanten reeds vermoord werden.
- ... Washington over volgende inlichtingsdiensten beschikt: C.I.A. (Central Intelligence Agency), N.S.A. (National Security Agency), N.R.A. (National Reconnaissance Service) en D.I.N. (Defense Intelligence Agency) waar 100.000 mensen zijn tewerkgesteld, en over een budget beschikken van 26 miljard dollar, en deze spionnen over de ganse wereld actief zijn ook bij hun bondgenoten.
- ... er tijdens de eerste wereldoorlog 145.000 arme Chinese boeren naar Europa werden gelokt. Ze kregen er 5 fr. per dag voor zwaar werk. Ze werden er in houten barakken ondergebracht en tewerkgesteld in munitiefabrieken, militaire depots, het aanleggen van spoorwegen, het herstellen van bruggen of het samenbrengen van lijken van tussen de loopgraven. Na het eindigen van de oorlog werden ze gauw, gauw per schip naar China teruggestuurd maar... met uitzondering van de duizenden die in Frankrijk op de kerkhoven liggen.
- ... als gevolg van het Amerikaans strafsysteem zitten bijna 2 miljoen mensen in de gevangenis en 4,6 miljoen zijn voorlopig vrij terwijl uit studies blijkt dat 13 % van de Amerikanen in U.S. gebruiker zijn van illegale drugs daar waar deze 74 % van de mensen vertegenwoordigen die veroordeeld werden voor drugsmisdriften.
- ... de helft van de 30 miljoen inwoners van Marokko (70 % zijn vrouwen) analfabeet is, 2/3 over geen drinkbaar water beschikt, 87 % geen elektriciteit heeft en 93 % geen beroep kan doen op medische verzorging en bovendien 25 % van de actieve bevolking werkloos is terwijl 65 % over een inkomen beschikt dat onder de armoedegrens ligt...

Duistere praktijken in Parijs

Jean Tiberi, de burgemeester van Parijs, staat sinds kort in het centrum van de belangstelling. Hij sjoemelde met luxe-appartementen van de stad die hij aan zichzelf en zijn kinderen ter beschikking stelde, na er dure verfraaiingswerken te hebben laten uitvoeren. Hij zou ook mensen hebben betaald op kosten van de stad die eigenlijk voor zijn partij, de RPR, werkten. Ook Chirac zou zich hieraan bezondigd hebben.

Sinds enkele tijd is hij in opspraak gekomen voor het systeem van inschakelen van 'valse' kiezers. Eigenlijk gaat het om het inschrijven van kiezers uit andere districten op de lijst van zijn kiesdistrict, het 5e arrondissement van Parijs. Jean Tiberi werd er sinds jaren als gemeenteraadslid en volksvertegenwoordiger verkozen.

Zijn voorganger als burgemeester, de huidige president Chirac, die echter volksvertegenwoordiger was van het departement Corrèze, was destijds ook gemeenteraadslid van het 5e arrondissement, van waaruit hij zijn opmars inzette naar het burgemeesterschap van de Parijs en later het presidentschap.

Toen Chirac in 1995 tot president werd gekozen plaatste hij Jean Tiberi, zijn trouwe knecht, in de burgemeesterszetel van Parijs. Dit was bovendien een tactiek om andere topfiguren uit de RPR, zoals Foulon, Pern e.a. in de schaduw te houden.

In 1998 werd Tiberi, die reeds sinds 1968 in het parlement zetelt, slechts in de tweede ronde verkozen met een voorsprong van 2.725 stemmen op zijn socialistische tegenkandidate mevr. Cohen-Solal. Deze laatste legde klacht neer bij het Constitutioneel Gerechtshof. Uit een onderzoek van de gendarmerie bleek dat op de kieslijst van het 5e ar-

rondissement zo'n 7.288 verdachte kiezers voorkwamen. Hiervan zouden er 3.315 bij de wetgevende verkiezingen in 1997 gaan stemmen zijn. Het Constitutioneel Hof hield echter maar rekening met 800 verdachte kiezers en... beweerde dat deze geen invloed hadden op de verkiezing van Tiberi. Deze "valse" kiezers werden door de ploeg Tiberi overgeheveld van hun normaal kiesdistrict naar het 5e arrondissement

deld en aan deze operatie te hebben deelgenomen.

Xaviere Tiberi, de echtgenote van de burgemeester en schepen van het 5e arrondissement, werd reeds voor verkiezingsfraude in beschuldiging gesteld.

De RPR van Chirac, die voorheen met haar conservatieve bondgenoten over de absolute meerderheid beschikte, zit

in nauwe schoentjes. Opvallend is namelijk dat president Chirac, gewezen burgemeester van Parijs, vóór Tiberi eveneens de verkozen was van dit 5e arrondissement. Wat nu ook in betrekking wordt gebracht met de duistere praktijken in het Parijse stadhuis.

Er zijn namelijk nog zaken in onderzoek.

Bijvoorbeeld het reeds vernoemde gesjoemel met luxe-appartementen en het betalen van RPF-militanten via de loonlijst van de stad. Ondertussen heeft het Grondwettelijk Hof een verklaring bekend gemaakt waaruit blijkt dat de president tijdens zijn ambtsperiode slechts kan vervolgd worden voor land-

verraad. Het 'toeval' wil dat dit standpunt werd ingenomen onder voorzitterschap van Roland Dumas, de vroegere minister van buitenlandse zaken van president Mitterrand. Dezelfde Dumas moest later echter ontslag nemen als lid van het Grondwettelijk Hof gezien hij zelf terecht moest staan voor zijn betrokkenheid in het gesjoemel in de affaire van de oliereus Elf.

En zo moeten we nog maar 's vaststellen dat diegenen die zichzelf voorstellen als de verdedigers van democratie en mensenrechten best in de spiegel zouden kijken.

André De Smet.

PANCHO

Tiberi tot zijn vrouw: "trek het je niet aan... desnoods doen we de boot zinken"

waar Tiberi kandidaat was. Alle soorten beloften, het bekomen van een appartement, een job, een plaats in een kindercrèche enz. werden hiervoor aangewend. Bij het onderzoek is men tot de vaststelling gekomen dat tot zeventig personen op hetzelfde adres waren ingeschreven.

Sinds een paar weken is de bal weer aan het rollen gegaan. Cohen-Solal heeft haar klacht opnieuw ingediend. Meer dan 200 valse kiezers erkenden reeds rechtstreeks door personeelsleden van het stadsbestuur te zijn gecontacteerd. Deze laatsten bekenden onder morele druk te hebben gehan-

Globalisatie en het NMD-project¹

De versteviging van de economische globalisatie gaat meer en meer gepaard met interventies en militair machtsvertoon, vooral door de VS. Daarmee wil Washington zijn greep op onze planeet vergroten.

Deze militaire dominantie is gericht tegen weerspanninge soevereine staten, volksbewegingen die deze imperialistische politiek bestrijden en tegen de mogelijke imperialistische rivalen die ook een deel van de macht willen.

De 78 dagen durende NAVO-bombardementen op Klein-Joegoslavië, was het in praktijk brengen van dergelijke politiek. De uitbreiding van de NAVO naar Oost-Europa en de verschillende vormen van partnerschap van de westerse alliantie en de VS in Centraal Azië, het Midden-Oosten, Azië en Latijns-Amerika zijn de vaste bestanddelen van deze politiek.

Ondanks het einde van de koude oorlog en de implosie van de Sovjet Unie, ontwikkelen de VS verder hun ballistische raketssystemen, hetgeen in tegenspraak is met het ABM² en andere verdragen. Daardoor wordt voor Washington de mogelijkheid versterkt om een nucleaire "first strike" te starten.

Zelf na de mislukte test van 7 juli II, in het kader van het NMD project, zal er een grote druk uitgeoefend worden op het congres om met de plannen van dit wapensysteem door te gaan. Op de republikeinse conventie in Philadelphia verklaarde de presidentskandidaat Bush dat hij het NMD project zal doorvoeren om zo de Amerikaanse hegemonie op militair vlak te versterken.

Naast het NMD-raketsysteem, werkt het Pentagon ijverig aan het verder op punt stellen van andere ballistische raketssystemen (TMD)³. In het TMD-project voorziet de VS een afweersysteem tegen raketten, in Taiwan te ontplooiën, om een vermeende eventuele dreiging of aanval van Noord-Korea af te slaan. Verder koestert het Pentagon plannen om een dergelijk systeem in Israël te installeren.

Rusland en China maken zich zorgen over deze ontwikkeling in de plannen van Washington. Als de VS doorgaat met haar programma voor lange-af-

stands-raketten, dan is het gevaar groot dat Moskou, zoals het reeds heeft medegedeeld, het Start II⁴, dat ze nog maar pas hebben geratificeerd, en het verbod op kernproeven opzeggen. Ter informatie de senaat van de VS heeft de ratificatie van het CTBT -verdrag⁵ verworpen.

Rusland heeft aangeboden het aantal kernkoppen te beperken op 1500 voor beide landen. De VS wil een groter aantal, waardoor ze in tegenspraak is met de verplichting die ze tijdens de herziening van het non-proliferatieverdrag heeft onderschreven om tot een onduidelzinnige eliminatie van kernwapens te komen. Ondertussen verwekt het NMD- en het BMD-plan van Washington consternatie en afwijzing bij haar westerse Europese vrienden, ondanks een voorstel van de VS om bij dit wapensysteem ook Europa te beschermen tegen aanvallen van "schurkenstaten".

Door de toenadering tussen Noord en Zuid-Korea, is de argumentatie van de VS om hun geplande rakettenstrategie te doen aanvaarden ernstig verzwakt. Ondertussen blijven meer dan 37 duizend VS-militairen in Zuid-Korea. Washington heeft duidelijk laten weten dat ze er niet aan denkt ze daar weg te halen. Deze strijdkrachten zijn uitgerust met kernwapens, regelmatig worden er militaire oorlogsoefeningen gehouden waaraan Zuid-Korea en Japan deelnemen. Nu wordt ook Taiwan in de militaire alliantie van de regio meer en meer betrokken. De ontplooiing van het NMD-systeem zal onvermijdelijk tot een nieuwe wapenwedloop leiden in een wereld waar nu reeds meer dan 36 duizend raketten zijn, die in principe ontmanteld zouden moeten worden.

De militaire interventie kan ook andere vormen aannemen. Door bijvoorbeeld het contracteren van huurlingen zoals het Military Professional Resources inc. (MPRI). Een organisatie geleid door gepensioneerde generaals van het leger, met goede banden met het Pentagon. MPRI was reeds actief in Bosnië, Kosovo, Colombia en Afrika.

Een ander aspect van de globale dominantie van Washington is de speciale militaire opleiding, verpakt als ontwikkelingshulp in verschillende landen. Dit zijn de bestanddelen van de politiek

zoals ze door de Clinton administratie in de praktijk wordt gezet en die er in bestaat militaire opleiding te verstrekken aan de politie. Deze opleiding in de VS of in andere landen moet uiteindelijk dienen om de opstand en de sociale bewegingen van het volk te onderdrukken en de soevereiniteit van de landen te herleiden tot trouwe vazalstaten van Washington.

Een nieuwe wapenwedloop zal miljarden onttrekken aan de sociale programma's. Deze zullen gebruikt worden om de opgedrongen wapenprogramma's van het Pentagon te financieren. De gulzigheid van het Amerikaanse militaire industriële complex is op zoek naar miljarden dollars nieuwe financiële middelen om de wapensystemen te produceren, die hen superwinsten verzekeren. Iedere test kost meer dan 100 miljoen \$US.

Jaarlijks geeft de VS 35 miljard dollar uit aan nucleaire wapens. Ondertussen worden de sociale programma's vernietigd en de armen op onze planeet worden steeds maar armer.

Deze aanloop naar een nieuwe wapenwedloop wordt gepromoot door de Clinton-administratie. Het wordt nog verder opgedreven door het Pentagon en de rechtse krachten in het Amerikaanse Congres. De republikeinse presidentskandidaat G.W. Bush en zijn vice-presidentskandidaat Cheney verklaren zonder blozen dat een wapencontrole niet langer meer nodig is en dat de VS het recht hebben unilateraal nieuwe wapensystemen te ontwikkelen die ze nodig hebben om het land te verdedigen en de positie van de VS als supermacht te verzekeren.

De logica van Washington is dat wie het heelal beheerst ook meester is over de wereld.

Het centrale punt van de Pentagon politiek om de militaire globale dominantie waar te maken is het op punt stellen van wapensystemen die men in de ruimte kan inzetten. Het NMD-systeem is een onderdeel van het uiteindelijke scenario. De republikeinse presidentskandidaat G.W. Bush en ook vele rechtse congresleden willen een omvangrijker NMD-variante, alsook op zee gestationeerde kernwapens en indien mogelijk kernwapens die vanuit de ruimte inzetbaar zijn. Zij argumenteren dat hun

optie een alternatief is tot het NMD-raketschild van Clinton en dat hun systeem meer flexibel is en over meer vuur- en vernielingskracht beschikt.

Het doorzetten van dit plan betekent de militarisering van de ruimte door de VS. Het doel van Washington is de militaire dimensie van de ruimte te domineren, om zo de VS-investeringen en interesse op dit gebied te beveiligen. Duidelijker gezegd: de VS wil de toekomstige ruimtestrijdkrachten integreren in het spectrum van mogelijke toekomstige oorlogen of conflictgebieden.

De warlords in Washington weten dat de globalisatie van de wereldeconomie verder de kloof tussen de "haves" en de "haves not" zal vergroten. Hierdoor zal de VS in diverse regionen een uitdagende politiek willen opleggen. Bijgevoel moet ze in staat zijn de toekomstige spanningen militair te domineren. Voor het Pentagon en de VS-regering is de ruimte een zone van grote verantwoordelijkheid. Volgens hen is het een domein van groot commercieel en militair belang.

De Golfoorlog tegen Irak was voor de VS een welgekomen opportuniteit om nieuwe wapensystemen te testen. Door gebruik te maken van haar suprematie op het gebied van raketten en nieuwe DU-granaten⁶ wilde Washington het hele oorlogsgebied controleren. De VS-strijdmacht had de militaire dominantie vanuit de lucht, een voordeel dat voor de Amerikaanse oorlogsvoering van essentieel belang wordt geacht.

Het resulteerde in een grotere vraag naar meer militaire satellieten en wapens die de mogelijkheid bieden deze van de tegenpartij te vernietigen en om de eventuele tegenstrever 'doof en blind' te maken. Tien jaar later met de NAVO-agressie tegen Joegoslavië wilde men aan de wereld verkopen dat deze doelstelling volledig gerealiseerd was.

De VS zijn gekant tegen een verdrag dat ruimtewapens verbiedt. Het hoeft ons niet te verwonderen dat Washington zich consequent heeft uitgesproken tegen het instellen van een ad hoc comité van de ontwapeningsconferentie van Genève dat zou onderhandelen om een wapenwedloop in de ruimte te verhinderen. Het zijn ook de VS die zich in de Algemene VN-Vergadering onthielden of tegen stemden wanneer een resolutie voor een wapenvrije ruimte ter stemming werd gebracht.

Er zijn reeds een ganse reeks concrete plannen van de VS om het NMD programma verder uit te bouwen. Hiervoor moet men kunnen beschikken over een ganse reeks zeer grote geperfectioneerde radarstations. Deze stations wil men opstellen op de Aleutian-eilanden, Memwith Hill Engeland, in Noorwegen bij de Russische grens, Flyingdale in Engeland, Tule in Groenland, Cape Cad in Massachusetts, Grand Forks in Dakota en de luchtmachtbasis Beale in California.

Er is nood aan een breed front om deze nucleaire wapenwedloop te verhinderen en te eisen dat de nucleaire machten deze gevaarlijke wapens elimineren.

De doeltreffendheid van een breed vredesfront zal afhangen of we het verband zien en begrijpen van het streven naar militaire dominantie door de VS en haar vrienden en de globalisatie. Het is de militaire onderbouw van de "imperiale" nieuwe wereldorde van de Verenigde Staten, die ons opgedrongen wordt via het neo-liberalisme, waardoor de armoede en de honger op onze planeet steeds maar groter wordt en waaronder 2/3 van de wereldbevolking lijdt.

Het wordt tijd voor de vredesbeweging in ons land en in de wereld dat ze ontwaakt uit haar lethargische slaap en duidelijk ziet wat de grootste bedreiging is voor de wereldvrede.

Uytterhaeghe Antoine

Bron:

Karen Talbot - ICPJ News Service

- 1 National Missile Defense
- 2 Anti-Ballistic Missile Treaty: verdrag voor beperking op lange-afstandsraketten
- 3 Taiwan Missile Defense
- 4 Strategic Arms Reduction Talks
- 5 Algemeen Teststopverdrag
- 6 munitie met verarmd uranium om de inslagkracht te vergroten

Nagels met koppen

■ BANKEN MAKEN SUPERWINSTEN:

Het is een goede tijd voor de banken. De "Deutsche Bank" klopt zelf alle records. Een verhoging van de winsten met 150 miljard frank in het eerste semester van dit jaar (een stijging van 114,6) t.o.v. 1999 is zeker geen bagatel.

Het Britse HSBC Holdings komt met een winststijging van 31 % (146 miljard frank) in Europa op de tweede plaats. Het Franse "Société Générale" moet zich tevreden stellen met een verhoging van 27,6 % of 64 miljard frank. De bestendige daling van de koers van de Euro blijkt wel hun minste zorg te zijn. Integendeel. (ads)

■ WAPENHANDEL:

Een verslag van het Amerikaans Congres toont aan dat de wereldwijde wapenhandel in 1999 weer gestegen is. Men bereikte in '99 met 30,3 miljard dollar het hoogste niveau sinds 1996. Dat is nog wel een stuk lager dan de recordcijfers van direct na de Golfoorlog.

De VS blijven de koploper met 11,8 miljard dollar. Dit is dus meer dan een derde van de totale wapenexporten en meer dan alle Europese landen samen. In 1997 verkochten de VS voor 7,3 miljard dollar, in 1998 voor 10,3.

Rusland is tweede. 1999 was een zeer goed jaar voor de Russische wapenex-

port met een totaal van 4,8 miljard dollar, heel wat meer dan 2,6 van 1998. Zowat de helft van de Russische export betreft een contract met China voor 40 tot 60 Sukhoi-30 jachtvliegtuigen.

China was in 1999 goed voor 1,9 miljard dollar, meer dan het dubbele van 1998 (925 miljoen).

Twee derden van de exporten gaan naar ontwikkelingslanden, en de VS zijn ook in dit segment de belangrijkste leverancier met 8,1 miljard dollar, gevolgd door Rusland met 4,1 miljard.

Tot vorig jaar was het Midden-Oosten met vnl Saudi-Arabië, de Verenigde Arabische Emiraten, Egypte en Israël, de belangrij-

ste klant. In 1999 presenteerde Zuid-Afrika zich echter als grootste koper met een totaal van 3,3 miljard dollar. Aldus het rapport. Dit wordt voornamelijk ingevuld door de aankoop van 4 patrouilleboten en drie duikboten in Duitsland. Er was in Zuid-Afrika behoorlijk wat kritiek te horen in het verleden over deze aankopen, wegens het zeer hoge prijskaartje.

Het Rapport stelt nog dat er niet zoveel grote contracten meer te rapen vallen, maar dat sedert 25 jaar de VS een netwerk van contacten hebben opgebouwd zodat ze over een "concurrentiële voor-sprong beschikken qua verkoop van onderdelen en diensten." (G.S.)

■ **BELANGRIJKSTE FUSIES IN 1999:** Uit een document van de Amerikaanse Bank "Thomson Financial Securities Data (TFSD)" blijkt dat de fusies en opslorpingen die in 1998 tot 2.600 miljard dollar opliepen in 1999 nog stegen tot 3.160 miljard dollar. De tien belangrijkste hiervan waren:

KOPERS	DOELEN	IN MILJARDEN EURO	SECTOREN
1) Vodafone-Air Touch (G.B.)	Mannesmann (D)	144,22	Telecommunicatie
2) MCI-WORLD COM (V.S.)	SPRINT (V.S.)	121,52	Telecommunicatie
3) Pfizer (V.S.)	Warner-Lambert (V.S.)	84,77	Geneesmiddelen
4) American Home Products (V.S.)	Warner-Lambert (V.S.)	72,49	Geneesmiddelen
5) Vodafone (G.B.)	Air Touch Comm. (V.S.)	58,02	Telecommunicatie
6) A.T. & T. (V.S.)	Media-One (V.S.)	58,02	Telecommunicatie
7) Total-Fina (Fr.)	Elf-Aquitaine (Fr.)	52,09	Petroleum
8) OPWest (V.S.)	VS-West (V.S.)	45,46	Telecommunicatie
9) Royal Bank of Scotland (G.B.)	Nat. Westminster (G.B.)	42,15	Banken
10) Bank of Scotland (G.B.)	Nat. Westminster (G.B.)	40,60	Banken

Verkiezingsuitslagen

Japan - Parlement - 25/6/2000

De democratische liberale partij, de conservatieve partij die sinds jaren aan het hoofd van de regering staat, heeft haar absolute meerderheid verloren. Ze heeft nu 230 zetels tegen 271 in het vorige parlement, dat 500 zetels telt. Haar traditionele bondgenoot, het rechtse Komeito, dat gesteund wordt door de machtige Soka Gakkai-sekte, behaalde 29 zetels tegenover 46 voorheen. De derde regeringspartij, de Liberale Partij, behoudt nog slechts 7 van zijn 20 zetels.

Voordeel uit deze terugloop haalde de democratische pPartij, die een sprong maakte van 95 naar 127 zetels.

De communistische partij die sinds een tiental jaren bestendig vooruit ging, viel ondanks de in de opiniepeilingen aangekondigde vooruitgang, terug van 26 op 20 zetels. Maar ze telt, ondanks het verlies van 500.000 stemmen, toch nog altijd 7 miljoen kiezers. Waarnemers wijzen erop dat de boeddhistische sekte Soka Gakkai, steunpilaar van Komeito, een nooit geziene anti-communistische campagne had gevoerd.

De sociaaldemocraten behaalden 29 zetels.

De opkomst bedroeg 62-49% van de kiezers. Op één na de laagste opkomst die ooit werd genoteerd.

Het cliëntelisme ondermijnt steeds meer de Japanse politiek. Dit verstevigt de "familiepolitiek". De dochter van de kortgeleden overleden premier Keizo Obuchi werd als zijn vervangster in zijn kiesdistrict verkozen, zoals ook hij in 1963 zijn vader had opgevolgd. Er kwamen in deze verkiezingen 186 dergelijke gevallen voor.

Japan is nog niet gekomen van zijn moeilijkheden tengevolge van de Aziatische financiële crisis. Het land worstelt nog met een schuld van 645.000 miljard yen, zowat 240.000 miljoen frank. Het nationalisme steekt er ook meer en meer de kop op. Dit komt duidelijk tot uiting in de recente verklaring van de nieuwe premier Yoshiro Mori: "Japan is het land der goden waarvan de keizer het centrum is".

Mexico - President - 2/7/2000

Eigenlijk waren naast de verkiezing van de president, eveneens de verkiezing van de burgemeester van Mexico-stad, 500 senatoren, 128 volksvertegenwoordigers, 66 parlementsleden van het Federaal District en 771 burgemeesters die inzet van deze stembusgang. Naar de uitslag van de presidentsverkiezing werd vanzelfsprekend in eerste instantie uitgekeken, omdat deze de belangrijkste inbreng heeft in 's lands beleid.

De PRI (Partij van de Institutionele Revolutie) was sinds 1929 ononderbroken aan de macht, maar heeft nu voor het eerst de nederlaag geleden. De andere partijen, de conservatieve PAN (Partij van Nationale Actie) waartoe de nieuwe president Vicente Fox behoort, en de PRD, de centrumlinkse Partij van de Democratische Revolutie met Cautemoc Cardenas (zoon van de eerste progressieve president), zijn afscheuringen van de PRI.

Vicente Fox (PAN) behaalde 43% van de stemmen
Francisco Labastida (PRI) 32%
Cautemoc Cardenas (PRD) 16,4 %

Mexico is op economisch vlak na Brazilië het tweede sterkste land van Latijns-Amerika en het dertiende op wereldniveau. Het telt niettemin 40 miljoen armen die in extreme armoede leven.

Veelzeggend is dan ook dat de bekendmaking van de overwinning van Vicente Fox door de buitenlandse kapitaal- en financiële markten werd toegejuicht. Het feit dat de nieuwe president destijds de vertegenwoordiger van Coca Cola voor Mexico was, maakt dit duidelijk, en zal zeker de koers bepalen die Fox zich tot doel stelt.

Verkiezingen: informatie en commentaar: André De Smet

NAVO: "Drang nach Osten"

Hitlers "Drang nach Osten" en de oostwaartse uitbreidingsdrift van de NAVO zijn vergelijkbaar qua doel - de Kaspische aardolie en andere rijkdommen - maar ook qua strategische aanpak - het uitbuiten en aanwakkeren van tegenstellingen tussen landen en volkeren van de (gewezen) Sovjet-Unie. Het volstremte stilzwijgen in de grote media omtrent die NAVO-oostdrang en omtrent de gebeurtenissen in Oekraïne voorspelt niets goeds voor de toekomst. Is er (hete) oorlog op komst?...

Rusland, een land in verval

Uit een maandverslag van de Russische rijksstatistieken blijkt dat in Ruslands huidige economische toestand het sterftecijfer nu al tweemaal hoger ligt dan het geboortecijfer. Elke dag neemt de Russische bevolking dus met een 2500 af.

Terwijl politieke analisten het wel en wee van president Poetins regering volgen en koffiedik kijken om de toekomstige ontwikkeling te voorspellen van de regering die hij heeft samengesteld, tekent de officiële statistiek een bijzonder somber toekomstbeeld voor Rusland uit.

Strijd om in leven te blijven

Als de huidige ontwikkeling zich voortzet, zegt het verslag, zal Rusland in het jaar 2050 een bevolking van minder dan 116 miljoen mensen hebben. Ondertussen zijn er aanwijzingen dat het geboortecijfer nog dieper zal zinken en het sterftecijfer stabiel zal blijven, zodat de daling nog aanzienlijker zal zijn. Zo voorziet Rusland-deskundige Murry Feshback van de Georgetown University tegen 2050 naar eigen zeggen een bevolkingsterugval van tussen 80 en 100 miljoen mensen in Rusland.

Een factor die vroeger het bevolkingsaantal stabiliseerde is de immigratie, die nu verder afneemt. In 1999 was er een inwijking per 379.700 mensen, meestal uit de vroegere Sovjetrepublieken. Dat was in vergelijking met het jaar daarvoor een daling met 27 %. Emigratie uit Rusland blijft daarentegen uiterst stabiel op ± 214.000 per jaar.

Ziekten rukken op

De gezondheidstoestand in Rusland gaat voortdurend achteruit. In 1999 waren er 123.403 nieuwe tuberculosegevallen. Volgens het Russisch volksgezondheidsministerie brengt dat Rusland op 76 tbc-patiënten per 100.000 inwoners (vanaf 40 per 100.000 spreekt men van een epidemie). Het probleem zal er niet op verbeteren met het programma waarmee men dit jaar 4.000 tbc-patiënten uit hun quarantaine wil halen en naar huis toe sturen. Zowat de helft van hen zal - vermoedelijk levenslang - besmettelijk drager zijn van tbc die resistent is tegen geneesmiddelen.

Sterfte als gevolg van syfilis is sedert de ineenstorting van de Sovjet-Unie verviervoudigd, en op 100.000 inwoners zijn er 234 besmet. HIV-besmetting is met 250 % toegenomen tot 31.000 in 1999. Dergelijke massale toenames van deze en andere ziekten hebben het laatste beetje afgeknaagd van wat er nog van het gezondheidssysteem in Rusland overbleef, en dat draagt dan weer in grote mate bij tot de hoge sterftecijfers. Zo is het aantal sterfgevallen van moeders bij de geboorte gestegen tot 44 op 100.000, en dat is 2,5 keer meer dan het Europese doorsnee-cijfer.

Zelfmoord en alcohol

Er zijn andere factoren die tot die rampzalige ontwikkeling bijdragen. Het zelfmoordcijfer is met 40 per 100.000 inwoners het hoogste ter wereld. Het aantal geregistreerde alcoholici is sedert 1992 verdubbeld en schommelt rond de 2,2 miljoen. Volgens de vice-minister voor volksgezondheid, Olja Sjaparova, zijn hierbij ook zo'n 110.000 12- à 16-jarigen. Zowat de helft van de Moskoviëten leeft onder de officiële armoedegrens, en volgens de militaire bevelhebber in Moskou moet zowat één derde van de dienstplichtigen in Moskou omgeving op grond van hun bar slechte gezondheidstoestand ongeschikt verklaard worden voor de legerdienst.

Zelfs de grondslag voor een bevolkingstoename - het gezin - gaat in rook op. In 1999 was het aantal afgesloten huwelijken met 5 % afgenomen, en het aantal echtscheidingen met 23 % toegenomen. 70 % van alle zwangerschappen sedert 1994 liep op een abortus uit. Mede als gevolg hiervan is in Rusland nu één koppel op vijf onvruchtbaar.

De kas is leeg

De nieuw verkozen president Poetin heeft tot nu toe omtrent de toestanden in de gezondheidssector alleen nog maar vage uitspraken gedaan i.v.m. het overhevelen van gezondheidsuitgaven van de plaatselijke naar de federale begroting. De kas is echter overall leeg, en het IMF waakt nauwlettend dat de voorwaarden voor voortzetting van zijn leningen - besnoeiing van overheidsuitgaven en voortgezette privatisering - stipt uitgevoerd worden.

Aasgieren op de loer

De economische chaos, die in Rusland gepaard ging met de herinvoering van het wilde kapitalisme, vereist een sterk gecentraliseerde inzet tegen corruptie, maffia en alle soorten van misdaad als de regering het roer wil omgooien. De toekomst zal uitwijzen of Poetin dat kan en wil waarmaken. Maar daar komt nog bij, dat de omsingeling van Rusland door de NAVO en de EU onverpoosd verder gaat. Nemen we bijvoorbeeld Oekraïne. Ook de OESO-waarnemers bestempelden de Oekraïense verkiezingen als tamelijk tot erg vervalst. Het IMF en de Wereldbank beloofden - blijkbaar voor de schijn - een koerswijziging, het stopzetten van de economische steun aan Oekraïne, omdat die steun in de verkeerde zakken terecht kwam en weer opdook op 'geheime' privé-rekeningen bij westerse banken. Dat hebben de VSA alvast niet belet om Oekraïne uit te roepen tot een van zijn "belangrijkste strategische gebieden", en buitenlandminister Madeleine Albright motiveerde haar bezoek aan Oekraïne met "het beklemtonen van de krachtige steun van de VSA voor de ambitieuze hervormingsplannen van president Koetsjma en premier Joesenkov". Hiermee steunen de VSA dus openlijk een regime dat met ongrondwettelijke methoden aan de macht gekomen is. Na Oekraïne zette Albright haar pelgrimstocht overigens nog voort naar Kazakstan, Kirgizië en Oezbekistan.

START-2

Niet alleen de slechte gezondheidstoestand van de soldaten wekt zorgen in Rusland. In land-, lucht- en zeemacht is het materiaal in ellendige staat en Poetin heeft het defensie-ministerie dan ook een 50 %-stijging toegezegd in de ko-

mende begroting, waarvan de hoofdmoot voor strategische bewapening bestemd is, kernwapens dus. Er is ook rumoer ontstaan rond de Doema-debatten omtrent de goedkeuring van het nog door Gorbatsjov voorbereide *START 2*-ontwapeningsverdrag. Dit verdrag lag na de ondertekening door Reagan en Jeltsin gedurende 7 jaar in de vergeetput. Het kwam pas op 16 april van dit jaar in de Doema terug ter sprake.

Een aantal partijen in de Doema, w.o. de KPRG - de 'grote' Communistische Partij van de Russische Federatie - heeft zich uitgesproken tegen een goedkeuring hier en nu, precies met verwijzing naar de agressieve oostwaartse NAVO-uitbreiding, de westerse steun voor de oorlog in Tsjetsjenië en de *taliban*-bemoeienissen in de Midden-Aziatische republieken. De bittere ervaringen van de Balkan dragen zeker niet bij tot vertrouwen in de vreedzame bedoelingen van de NAVO en de VSA.

Poetin wil de goedkeuring van het verdrag er graag zien doorkomen als teken van goede wil bij zijn gesprekken met westerse leiders. Maar of dat te verzoenen valt met zijn herhaalde verklaringen over het weer doen herleven van Rusland als een sterke staat, en of dat een eind zal maken aan het openstellen van Rusland als een zelfbedieningsbuffet voor het transnationale grootkapitaal, dat is een andere vraag.

Wordt Oekraïne een NAVO-speerpunt?

De reactionaire Oekraïense regering onder president Koetsjma heeft zich blijkbaar tot doel gesteld de sterke communistische groep in de Rada (het parlement) te bestrijden (zie voetnoot 1). Er zijn reeds verschillende pogingen geweest, maar deze anti-communistische campagne is nauw verbonden met de begeerte van het IMF om met de langere-termijnplannen van Oekraïne een NAVO-lidstaat te maken.

Machtsgreep van president Koetsjma

Koetsjma's "volksraadpleging" (zie voetnoot 2) is inderdaad zo ondemocratisch verlopen als te verwachten was, en zo heeft hij - totaal ongrondwettelijk - de Rada eigenlijk al buitenspel gezet. Daarmee is een belangrijke hinderpaal weggenomen voor verdere toenadering tot het westen vanuit een anti-Russisch bondgenootschap. Hiervoor was in de Rada geen meerderheid te vinden.

De plannen van het IMF

De laatste zes jaar ontving Oekraïne 12,5 miljard US\$ van het *Internationaal Muntfonds*. Dat geld is ondertussen al lang verdeeld voor het verrijken van allerlei mensen. Arbeiders en boeren leven ondertussen nog steeds in diepste armoede.

IMF-vertegenwoordigers bezochten Oekraïne in januari om in te schatten of een bedrag van 3,2 miljard US\$ kon vastgezet worden, en of het IMF een bijkomende lening van nog zo'n 300 miljoen US\$ kon inwilligen, waardoor het voor Oekraïne mogelijk zou worden om bij andere internationale instellingen leningen aan te gaan.

Het IMF was ontevreden over de manier waarop Oekraïne de vorige leningen gebruikt had en herhaalde zijn eisen. Het begrotingstekort moest weggewerkt worden. Alle sociale uitgaven, w.o. pensioenen voor oorlogsveteranen en Tsjernobil-slachtoffers moesten flink besnoeid worden en de gebruikers moesten betalen voor openbare diensten. Voorts moest er een landhervorming komen, waardoor het mogelijk zou worden grond te kopen en te verkopen, ook voor buitenlanders. De privatisering van de industrie moest versneld worden.

Voor de gewone burgers ziet de toekomst er eerder somber uit. Als de IMF-eisen ingewilligd worden, zal de openbare dienst, w.o. vervoer, zo'n 50 % duurder worden, zullen de gepensioneerden het pas echt heel erg moeilijk

gaan krijgen, en zal de werkloosheid met zowat 1 miljoen mensen toenemen.

Aanvallen op de communistische partij

De regering had koude rillingen gekregen bij het groot succes van de communistische partij van Oekraïne tijdens de laatste parlementsverkiezingen en door haar aanzienlijke stemmenaantal bij de presidentsverkiezingen, ondanks kiesbedrog en vervalsingen. Daarom heeft ze ook een massale mediacampagne op het getouw gezet in een poging om de partij ongeloofwaardig te maken en om geruchten te verspreiden dat er in de partijleiding een diepe tweespalt in de maak zou zijn.

Sinds het begin van dit jaar hebben kringen met veel geld een nieuwe communistische partij opgericht (!) in een poging om die geruchten een schijn van waarheid te verlenen. De nieuwkomer noemt zichzelf de Oekraïense communistische partij Oe.K.P., klaarblijkelijk om de kiezers in verwarren te brengen.

Het was lastig om een nieuwe partij op te starten zonder gekende persoonlijkheden. Om dat bezwaar te ondervangen werd meer dan een miljoen US\$ ingezet om zwakke en beginselloze elementen van de K.P.O. om te kopen. Volgens Oekraïense bronnen bedroeg het Judasgeld om de communistische fractie in de Rada te verlaten zo'n 30.000 US\$ plus een maandoelag van 3.000 US\$ plus een wagen, een woning te Kiev en een gsm. Je kan het de jaar-2000-versie van de dertig zilverlingen noemen. Er waren vijf communistische verkozenen die aan die lokroep niet konden weerstaan. Hun optreden wordt als verraad gekenmerkt, niet alleen t.a.v. de fractie maar vooral t.a.v. de partijleden die zwaar gewerkt hebben om hen verkozen te krijgen.

Ook lichamelijk geweld wordt tegen de communisten ingezet. Zo werd op 9 maart het CC-gebouw van de K.P.Oe te Kiev bestormd en grotendeels vernield door een groep met pistolen en traangas bewapende nationalistische vechtersbazen. Zij behoren tot "Zelfstandig Oekraïne", die Oekraïne's uittrekking uit het GOS eisten en onmiddellijke toetreding tot de NAVO en een verbod van zowel de K.P.Oe e.d. als van het gebruik van de Russische taal. Die fascistische krachten - zoals K.P.Oe-secretaris Simonenko ze noemt - zijn er in de drie westelijke provincies van Oekraïne overigens al in geslaagd om het optreden van de K.P.Oe aldaar wettelijk te verbieden.

Maar ondanks alles ziet het er toch ook naar uit dat de regering de terugslag ondervindt van al haar *verdeel- en heers*-pogingen. Bij de K.P.Oe-leden en tijdens -bijeenkomsten heeft dat alles eerder een stimulerende uitwerking. De samenhang in het partijbestuur is er sterker uitgekomen.

Clintons toespraak te Kiev

Op 5 juni was VS-president Clinton op bezoek te Kiev. Met wat we al over de achtergrond weten is zijn cynische toespraak een juweeltje van inmenging, met dollartekens in de ogen en de geest al bij de oorlog - of "grootschalige confrontatie" - die komen moet. Het loont de moeite hem eens te aanhoren. *Ladies and gentlemen, the president of the United States speaks out!*

"[...] Ik dank u allen dat u hier op deze mooie dag gekomen bent. Ik ben vereerd weer in Kiev te mogen zijn, bij de wieg van de Oekraïense cultuur, om eer te betuigen aan het aloude en roemruchte verleden van Oekraïne, en om u te zeggen dat Amerika aan uw kant zal staan in uw strijd voor een vrije en welvarende toekomst.

Hier op dit mooie historische plein kan men duizend jaar bekijken. Voor mij staat de wondermooie St-Sofiakathedraal, gebouwd door prins Jaroslav in de 11e eeuw. En achter mij staat het mooie en herboren St-Michielsklooster, gebouwd door zijn kleinzoon, met een prachtige kathedraal die opgebouwd werd sedert de laatste keer dat ik hier was. Daartussen staan de standbeelden van St.-Olga en St.-Andries, St.-Cyrillus en St.-Methodius, allemaal toonbeelden van uw buitengewone verwezenlijkingen in kunst en cultuur.

Helaas heeft het volk dat deze schatten gemaakt en gekoesterd heeft ook diep geleden. Ik ben vereerd dat ik een bloementuיל heb geleegd op het gedenkteken voor de miljoenen die omkwamen in de hongersnood van de jaren dertig. Oekraïne heeft onderdrukkers ondergaan die uw land opdeelden, uw boeken verboden, uw kinderen uithongerden, uw schrijvers wegzuiverden, uw werkmensen tot slaven maakten, uw kunstschaten plunderden, uw rijke bodem stalen en die u zelfs verboden te praten over de tragedie van de hongersnood.

Vandaag zijn de verdrukkers weg. Stalin is weg. De nazi's zijn weg. De Sovjet-Unie is weg. Rusland werkt aan de opbouw van een nieuwe samenleving. Maar u, het volk van Oekraïne, bent nog steeds hier, sterker dan ooit. U neemt uw land weer in, u verenigt uw volk, u herstelt uw cultuur en u voedt uw kinderen in vrijheid en democratie op. U vervult het streven van uw voorouders. U bent een vrij, zelfstandig en onafhankelijk Oekraïne aan het opbouwen.

Ik weet dat u ontgoochelingen hebt opgedaan, en dat uw droom nog niet is waargemaakt. U heeft uw stem, maar u vraagt allicht of u dat ook een reële, positieve inbreng waarborgt. U heeft uw vrijheid, maar u zou kunnen vragen of dat naar een betere toekomst zal leiden.

Ik vraag u om u heen te kijken. Van Litouwen tot Polen tot de Tsjechische republiek: zij die voor open samenlevingen en open markten kozen, zoals u, begonnen met offers, maar

eindigden met succes. Ik heb niet beleefd wat u hebt beleefd. Ik ben een Amerikaan en geen Oekraïner. Ik kan u niet vertellen hoe u uw toekomst moet opbouwen. Maar ik geloof hierin: ik geloof dat Oekraïne de beste kans in duizend jaar heeft om zowel vrijheid als welvaart te verwezenlijken.

U bent op weg. President Koetsjma heeft een sterke begroting helpen doorvoeren. Hij heeft getijverd om mensen hun eigen land te geven, om de oude regeringsbureaucratie te hervormen, om nieuwe bedrijven in overeenstemming met internationale normen te privatiseren, en hij heeft een sterke premier aangeduid. Maar u, mijn vrienden, moet ook sterk leiding kunnen geven. U moet de regering aanmoedigen. U moet de Rada onder druk zetten. U moet een vrij en welvarend Oekraïne opbouwen. Geef het niet op. Blijf vechten.

Er zullen hinderpalen zijn. Ik weet dat sommigen in Oekraïne buitenlandse investeringen willen ontmoedigen: zij zijn tegen vrije markten. Maar dat soort denken is verloren in het verleden. Ik vraag u, kijk eens rond in de wereld van vandaag. De landen met de hoogste levensstandaard, de grootste veiligheid, de laagste armoede zijn vrijemarktdemocratieën. Mensen die met en in mekaar handel drijven en investeren.

Het communisme heeft verloren in Oekraïne, maar een volledige toewijding aan de vrijemarktdemocratie heeft nog niet gewonnen. Ik vraag u dan ook, geef het niet op. Blijf vechten.

Amerika heeft een sterk, welvarend en democratisch Oekraïne als partner nodig. Samen hebben we de hele wereld wat veiliger gemaakt voor het risico van een kernoorlog. Onze soldaten doen

moedig en trots samen dienst in vredesopdrachten. Er is nog zoveel meer wat we samen kunnen doen. We kunnen de grenzen van wetenschap en ruimte verkennen: onze spanningen opvoeren om het milieu te beschermen, ziekten te bestrijden, het terrorisme te verslaan en democratie, welvaart en vrede bevorderen. Dit zijn uitdagingen waar alle naties voor staan, en die geen enkele natie op haar eentje kan beantwoorden.

En dus zeg ik weer, laat ons die samen aanpakken. Wij mogen niet opgeven. Wij moeten blijven vechten.

Amerika vindt dat Oekraïne recht heeft op een plaats tussen de naties van Europa. Niemand mag u dat recht ontnemen. Wij verwerpen de opvatting dat Europa's oostgrens Oekraïne's westgrens is. Uw toekomst is uiteraard wat u zelf beslist. Maar wij kunnen en zullen de deur van de transatlantische bond van democratieën voor Oekraïne openhouden.

Oekraïne heeft zoveel troeven in handen om te slagen in dit tijdperk van globale informatie - sterke universiteiten, een opge-

leide samenleving en partners die bereid zijn om u bij te staan. Al wat u nu nodig heeft is op koers te blijven en snelheid te verwerven. Gooi de economie open, versterk het gezag van de wet, bevorder de burgersamenleving, bescherm de vrije pers, breek de greep van de corruptie.

Ik heb begrepen dat u in Oekraïne een spreekwoord heeft dat zegt 'Wie een uur te laat komt zal dat een vol jaar lang mogen in-

halen'. Mensen van Oekraïne, grijp nu die kans, voor uw land en voor uw kinderen. En zo zeg ik voor het laatst: blij vechten.

In de kathedralen rondom mij zie ik Oekraïne's verleden. Op de gezichten van alle jonge mensen hier voor mij zie ik Oekraïne's toekomst. Een beloftevolle toekomst. Duizend jaar lang heeft u uw taal, uw eenheid, uw onafhankelijkheidsdroom levendig gehouden. U heeft wat nodig is om de toekomst van uw dromen op te bouwen. Uw ouders bevochten de tirannie om u uw vrijheid te helpen veroveren. Nu moet u uw vrijheid gebruiken om te verzekeren dat u en uw kinderen in vrede welvarend kunnen worden. Amerika is uw vriend en uw partner.

Ik dank u nogmaals dat u hier vandaag met mij bent. Nogmaals zeg ik u dat Amerika tot het einde toe met u zal zijn. God zegene u. Leve Oekraïne".

Tot zover Clinton (nee, het jaartal is niet 1941...)

Komt de oorlog dichterbij?

Steeds nauwer worden ook de militaire banden aangehaald tussen Oekraïne en de NAVO, met gezamenlijke leger- en vloot-maneuvres die altijd maar grootschaliger worden en steeds bedenkelijker thema's krijgen (zoals bijvoorbeeld: de Krim verdedigen tegen Russische aanspraken). Maar de NAVO-plannen reiken uiteraard veel verder. Was het ook wijlen Adolf Hitler niet om de aardolie van Bakoe te doen?...

De Guam: toen waren ze met vijf

De regering van het Midden-Aziatische land Oezbekistan is nu ook al toegetreten tot de - in volle Kosovo-oorlog te Washington opgerichte - groep van GOS-staten die aan het handje van het westen lopen, Georgië, Oekraïne, Oezbekistan, Azerbeidzjan en Moldavië. Aangezien de aardolie uit het Kaspisch gebied de eigenlijke hoofdprooi van de NAVO is, valt het belang van deze statenbond niet te onderschatten. Er wordt verder gemikt op het reusachtige Kazakstan met zijn enorme voorraden en met zijn zeer rechtse en zeer corrupte regering (*Tractebel* kan hiervan meespreken), waar de arbeiders geen vakbonden mogen hebben en niet mogen staken.

Rusland mag dan de te bestelen prooi zijn, maar het heeft uiteraard zelf ook bondgenoten in het GOS, met name Wit-Rusland (zie vorige artikels, zie voetnoot 1) - dat zelfs eenmaking met Rusland nastreeft en voor de NAVO een gebeten hond is - en Armenië - dat een heel deel van Azerbeidzjan bezet houdt, maar waar ook de communistische partijvoorzitter enkele maanden geleden vermoord werd - en Kirgizië - wat na de recente communistische stembuszege ook eenmaking met Rusland op zijn program gezet heeft.

Binnen het GOS is dus duidelijk een kristallisering aan de gang tussen twee tegenstrijdige polen, wat als "voor of tegen Rusland" - oftewel "voor of tegen de NAVO" - vertaald wordt. Elk van die landen wordt immers concreet voor de keuze gesteld, al dan niet mee te doen met de NAVO-uitbreidingsplannen. Aan druk ontbreekt het daarbij niet, zoals op Turkmenistan, wat voor zijn aardgas-uitvoerplannen naar Pakistan wel verplicht is om het Afghaanse *taliban*-bewind terwille te zijn.

"Heilige oorlog" in de Kaukasus?

Met die *talibans* zijn we dan tenslotte aanbeland bij een "outsider", die soms nuttig uitkomt voor de westerse plan-

nen maar die zelfstandig eigen doelen nastreeft, met name het extreme islamisme. Dat ze actief ingrijpen in de nu al jaren durende burgeroorlog in Tadzjikistan - met de "zuidelijke" islamrebellen tegen de "noordelijke" burgerlijke regering - is geweten.

Dat ze ook actief ingrijpen in de oorlog in de Russische deelstaat Tsjetsjenië staat eveneens buiten kijf. De guerrillagroepen nemen tegen de - inderdaad brutale - Russische oorlogsmachine steeds vaker hun toevlucht tot typische werkwijzen. Zo zijn er de zelfmoordaanvallen (door met veel springstof geladen voertuigen) op Russische legerplaatsen: zo'n "religieus" fanatisme kan blijkbaar zelfs opgebracht worden door "tot de islam bekeerde" gevangenen genomen Russische soldaten... en daar het aantal doden zo zeer groot wordt, kan het ook in Rusland zelf "tot nadenken stemmen".

Yvan Grosjean

Voetnoten:

- 1 Oekraïne in Jeltsins voetsporen. Vrede mei 2000. Jeltsins schaduw achtervolgt Poetin. Vrede mei 2000. Oorlog in de Kaukasus. Vrede januari 2000. Wit-Rusland: de NAVO oostwaarts afremmen. Vrede mei 1999.
- 2 Volksraadpleging 16 april 2000 over de hervorming van het parlement in Oekraïne. De vragen gingen o.a. over het feit of men vertrouwen had in het huidige parlement en of de grondwet moest worden geamendeerd om de president in staat te stellen het parlement te ontbinden nadat de kiezers in meerderheid hadden uitgesproken dat men geen vertrouwen had in die stelling. Kiezers zouden voorts ook stemmen over de vraag of de president het parlement mocht ontbinden als het er niet in slaagde een meerderheid te vormen of binnen drie maanden de begroting goed te keuren. Verder werd de kiezers ook gevraagd de wettelijke immunitet van parlementsleden te beperken en hun aantal terug te brengen voor 450 naar 300 (Keesings Historisch Archief, februari 2000).

Koude oorlog in de Barentsz Zee

Wat ook de oorzaak moge wezen van het drama met de Russische atoomduikboot *Koersk*, - een ontploffing van een torpedo, een mijn uit WOII, of een botsing met een andere duikboot -, één ding is zeker: Rusland en het Westen zijn nog steeds vijanden.

Ze zijn nog steeds vijanden omdat we een nieuwe bewapeningswedloop aan het meemaken zijn (atoomruiteschild bij de States, verhoging militaire budgetten in alle NAVO-landen, Nieuw Stregisch Concept van de NAVO, nieuwe plaats in Russische militaire planning voor het atoomwapen).

Rusland is kennelijk onze vijand want Amerikaanse en Britse leiders vinden het nog altijd absoluut nodig spionageoperaties uit te voeren. Nu Moskou wegens geldgebrek veel minder maneuvers uitvoert, wachten de Westerse duikboten op elke 'sortie' van de Russen om zelf te kunnen oefenen. Men geeft trouwens toe dat er zich twee Amerikaanse duikboten bevonden in de Barentsz Zee op het ogenblik van het gebeuren. Werden de gegevens die ze - naar eigen zeggen overvloedig - verzamelden aangeboden om eventuele reddingsoperaties te helpen?

Bovendien druipert uit elke regel 'informatie' in de kranten het westers superioriteitsgevoel: onze techniek en technologie staat ver boven die van de Russen. "Noren klaren de klus, die Russen niet aankonden". (Naar verluidt waren de twee

supermoderne mini-duikboten die de Russische marine rijk is uitgehuurd aan Amerikaanse privé-firma's.)

Rusland krijgt nog meer van het oude vijandbeeld over zich heen gegoten: "in de beste traditie van de sovjets desinformeert Moskou...". Alsof overheden (militaire en andere) zo open zijn in het Westen. Welke informatie kregen wij bij het ongeval met de Amerikaanse kerncentrale in Three Miles Island, wat weten we over het neerschieten van een Iraanse airbus door de VS, etc. De VS geeft niet eens openbare informatie over de plaats waar al hun 25 duikboten zich bevinden.

Voor de Russische overheid blijft de NAVO de vijand. Men was echt beducht om buitenlandse hulp te aanvaarden, precies uit angst voor spionage. Het duikbootprogramma maakt immers de kern uit van de Russische militaire strategie: vanaf 2003 zal 60 procent in plaats van 43 procent van de intercontinentale atoomraketten op duikboten zijn geïnstalleerd.

Het gevaar is groot dat de enige les die uit dit drama zal getrokken worden in Moskou, een verhoging van het militaire budget zal zijn (dat weliswaar nog maar een fractie is van vroeger). En dat zal dan opnieuw tot nieuwe "noden" leiden bij de Westerse legers.

G.S.

Als de vos de passie preekt

De rabbijn Ovadia Yossef is de spirituele leider van de ultra-orthodoxe Shaas partij van Israël. Premier Barak had deze partij in zijn regering opgenomen maar kort geleden omdat ze niet genoeg geld kregen voor hun scholen, trokken ze er uit met als alibi de besprekingen met de Palestijnen in Camp David.

Het schijnt dat rabbijn Yossef een gelovige is. Hij moet er toch voor doorgaan. Zijn kort geleden gehouden toespraak zegt er alles over. Over premier Ehoud Barak zegt hij dat deze geen hersenen heeft. De Palestijnen noemt hij "slangen die Barak naast ons heeft gebracht". Om zijn gehoor beter te overtuigen en het anti-arabisch racisme aan te wakkeren voegde hij er aan toe: Het staat geschreven in de Gemara (een deel van de Talmud) dat God er spijt van had de Arabieren geschapen te hebben. Over de Holocaust gaat hij nog verder over de schreef. "De zes miljoen ongelukkige joden die de nazi's vermoord hebben zijn niet voor niets gestorven zegt de rabbijn. Zij waren de reïncarnatie van de zielen die gezondigd hadden en zaken hebben gedaan die ze niet mochten doen".

Trop is teveel. Politieke leiders en joodse verantwoordelijken hebben deze laatste uitspraak scherp veroordeeld. Opvallend is echter dat niemand de racistische anti-Arabische uitspraken veroordeeld heeft. Dit deel werd echter, volgens de krant "Le Monde" door de toehoorders van Yossef op warm applaus onthaald. (ads)

Duitsland, nazi's en migranten

Vijfenvijftig jaar na het einde van wereldoorlog II heeft men in Duitsland het gevaar ontdekt van de nieuwe nazi's. Het donkere verleden waaraan vele mede verantwoordelijk waren, moest vergeten worden. Brandstichtingen en moorden kwamen wel regelmatig voor. En gezien het meestal migranten zijn die het slachtoffer waren, werd hierop niet te diep ingegaan.

Met de bomaanslag in het station van Düsseldorf is men er zich plots van bewust geworden dat het ernstig is. Bijzonder omdat de regering er nu van uitgaat dat het vinden van buitenlandse werkkrachten een noodzaak is geworden. Niet de eerste de beste natuurlijk. Schröder wil nu plots 20.000 informatici uit India, Polen e.a. landen importeren om computerdeskundigen in bedrijven te vervangen.

Centraal-Amerika: kinderarbeid

In een document wijst de niet-gouvernementele stichting voor vrede en democratie (FUNPADM) er op dat in Centraal-Amerika meer dan 7,5 miljoen kinderen geen recht hebben op studie en vrije tijd. Ze worden verplicht te gaan werken om het kleine inkomen van hun gezin aan te vullen.

Meestal gaat het om gevaarlijk werk in de mijnbouw, industrie of in de landbouw.

Dikwijls worden ze ook misbruikt in de seks-, de drugs- en de misdaadwereld. De grote armoede is hier niet vreemd aan. Het feit dat de kinderen zeer vroeg de school verlaten geeft een lage graad van de menselijke ontwikkeling als resultaat.

In El Salvador is 40 procent van de jongeren onder de 17 jaar in zekere mate actief op de arbeidsmarkt. Uit een studie van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) blijkt dat in dit land 5,8 miljoen mensen in extreme armoede leven. In Guatemala zijn naar schatting 1,5 miljoen van de 12 miljoen inwoners werkende minderjarigen. Eind juli maakte het kinderfonds van de V.N., Unicef bekend dat een handel in kinderen uit Guatemala 25 miljoen dollar zou hebben opgebracht door het verkopen van 1.650 kinderen aan adoptiegezinnen. Volgens UNICEF zouden vier kinderen per dag worden "uitgevoerd". (ads)

Poetin: een jaar later

President Poetin is er niet in geslaagd de "economie" op te trekken noch de inkomsten of de koopkracht van de bevolking te verhogen. Uit een recente opiniepeiling blijkt dit de mening te zijn van 65 procent van de Russische bevolking. Daartegenover is 29 % van de ondervraagden het daar wel over eens. Voor wat de positie en de invloed van Rusland in de wereld betreft gaat 63 % er van uit dat deze verbeterd is en 28 % denkt het tegenovergestelde.

70 procent is de mening toegedaan dat hij er in geen geval in geslaagd is een politieke opening voor Tsjetsjenië te vinden en 66 % er nu van uitgaat dat zijn brutale operatie tegen de Tsjetsjeense opstandelingen tot niets geleid heeft daar waar toch 26 % er een andere mening op nahouden.

Ondanks de opstapeling van mislukkingen blijft een groot deel van de Russische bevolking (72 %) in deze opiniepeiling aan Poetin nog krediet te geven en slechts 19 % hierin niet gelooft. Het blijft een kwestie van een geloofwaardig alternatief... (ads)

Terug naar de Middeleeuwen

Patriarch Alexis II van de Orthodoxe Kerk van Rusland - die naar eigen zeggen honderd miljoen aanhangers telt - proclameerde op 20 augustus in de nieuwe kathedraal "Christus Ridder", de nieuwe leer van zijn kerk. Vooreerst werden de vermoorde tsaar Nicolas II, zijn familie en 1.147 priesters en monniken heilig verklaard.

Het spreekt vanzelf dat de destijds uitgevoerde moordpartijen dienen veroordeeld te worden. De vraag die echter moet gesteld worden is waarom, met de honderdduizenden die onder het regime van tsaar Nicolaas werden afge-

maakt of uitgehongerd door de Orthodoxe kerk, geen rekening werd gehouden...

Wanneer men weet dat patriarch Alexis tijdens deze plechtigheid verklaarde dat de "monarchie belangrijker is dan de democratie", dan wordt het duidelijk dat deze man in een ander tijdperk leeft, of op een andere planeet. Maar het gaat verder. De zwangerschapsonderbreking moet volgens de kerk verboden worden. Echtscheidingen mogen slechts toegelaten worden wanneer van de twee partners met AIDS besmet is, of aan alcohol of drugs is verslaafd. Homoseksualiteit wordt een zonde genoemd tegen de menselijke natuur, die slechts door spirituele inspanningen kan overwonnen worden. De andere kerken (katholieke en protestantse) worden op dezelfde voet geplaatst als de sekten; alhoewel Alexis verklaarde de vrijheid van vreemde kerken te eerbiedigen. Positief is dan wel dat de doodstraf wordt veroordeeld, maar dan enkel omdat dit de kerk de mogelijkheid geeft de gevangene te bekeren.

Het ziet er dus naar uit dat de Russische Orthodoxe Kerk, een uitstekend bondgenoot van Poetin, de klok met een paar eeuwen wil terugdraaien. Het is zeker niet met een dergelijke filosofie dat het Russische volk uit het moeras zal geraken waar het sinds enkele jaren in terechtgekomen is. (ads)

Kongolese diamant wordt Israëliësch

Eind juli heeft de Democratische Republiek Kongo voor haar diamantexport (600 tot 800 miljoen dollar per jaar) een exclusiviteitscontract getekend met IDI Diamonds, een Israëliëse vennootschap gespecialiseerd in de commercialisering van onverwerkte diamant. Een joint-venture 50/50 zal door beide partijen worden opgericht. Kinshasa hoopt daarmee de uitvoer van deze edelstenen beter te kunnen beheren en controleren. Meteen moet Kabila ook beter aan de "eisen" van het westen kunnen beantwoorden en garanderen dat de diamant niet uit oorlogsgebieden komt. IDI zal controleurs ter plaatse sturen om de oorsprong van de gekochte diamanten te kunnen verifiëren. Dat zal niet het allermakkelijkst verlopen, want men schat de illegale diamanthandel uit de Democratische Republiek Kongo op zowat 400 miljoen dollar. IDI positioneert zich met dit contract tegenover haar concurrent Lev Leviev, eveneens uit Israël, die eerder een gelijkaardig exclusiviteitscontract tekende met Angola (800 miljoen dollar diamantexport per jaar). Beide Israëliëse ondernemingen profiteren van de terugtrekking van diamantgigant De Beers uit Kongo, Angola en Guinée. (bron: J.A. nr 2066-67)

Indonesië, een nieuwe turbulente periode tegemoet

"Reformasi (hervorming) is fantastisch. Nu zijn we niet langer onwetend over onze rechten als arbeiders en aanvaarden we onze uitbuiting niet meer zoals voorheen", zegt een van de leiders in de bezetting van de Sony fabriek in Jakarta. De Sony arbeiders (een grote meerderheid van jonge vrouwen) houden deze al sinds 26 april bezet om zo druk op de directie uit te oefenen om haar veranderingen in het productieproces te herroepen. Deze veranderingen verplichten de arbeiders rechtstaande langs de transportband te werken, terwijl ze dit voorheen zittend konden doen.

Arbeidersstrijd

De Sony bezetting is een van de meest zichtbare symptomen van de algemene opgang van arbeidersactivisme op het belangrijkste eiland Java en in andere industriecentra. Deze golf van "nieuwe stoutmoedigheid", zoals een plaatselijke "consultant" het noemde, heeft zulke proporties aangenomen dat het een van de onderwerpen is geworden op de wekelijkse kabinetsvergadering van de regering.

De cijfers zijn dan ook echt verbluffend. Volgens een recente verklaring van de politie van de regio Jakarta zou deze reeds 600 stakingen bijgewoond hebben in de eerste 4 maanden van dit jaar. Zo wist ze, in de maand april alleen al, zo'n 224 stakingen in de industriegordel rond de stad te rapporteren.

Nieuwe lagen binnen de arbeidersklasse, gewoonlijk passiever of minder georganiseerd, trekken nu de straten in. In april betoogden en staakten een 40.000 leerkrachten uit alle delen van het land. Fietstaxibestuurders (de zogenaamde "pedicabs", een zeer uitgebuite sector) kwamen ook in beweging, met spectaculaire acties en grootse betogingen in het centrum van de hoofdstad.

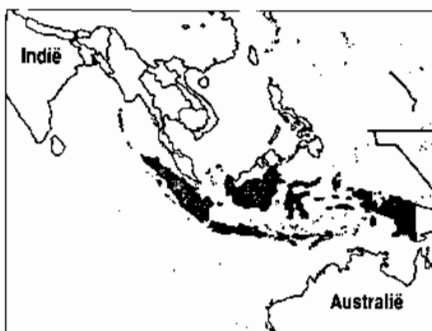
Deze stakingen worden niet enkel aangewakkerd door de val van Suharto's dictatuur, maar ook door het lichte herstel van de economie en het onvermogen van leger en politie om het arbeidersactivisme zoals voorheen de kop in te drukken. De armsten in Indonesië

willen niet meer wachten op de vruchten van de "democratie" maar nemen zelf hun lot in handen.

Een voortvloeisel van dit arbeidersactivisme is een organisatiekoorts: er werden bijna 30 nieuwe nationale vakbondsfederaties genoteerd.

"De gedrevenheid van het volk wordt gekenmerkt door onrust ... anarchistische en destructieve acties blijven de kop opsteken", klaagde het hoofd van de leger, admiraal Widodo.

Terwijl het land steeds verder de onzekerheid tegemoet gaat, begint de arbeidersklasse, - die op grote schaal sympathiseerde maar nooit een massal

en actief deelnemer was in de studentenbeweging die Suharto ten gronde bracht, - zich langzaam maar zeker opnieuw te doen gelden als een sociale klasse, klaar om de maatschappij weg te leiden van deze kapitalistische hel. Dit uiterst belangrijk feit wordt verborgen gehouden door de nationale en internationale burgerlijke pers in de regio, die niets liever doet dan te focussen op de religieuze en etnische confrontaties en de mogelijke dreiging van een nationale desintegratie.

De activisten beamen allen hetzelfde: het klassengevoel wordt het belangrijkste kenmerk onder de fabrieksarbeiders, terwijl de etnische en religieuze scheidingslijnen er tegelijk afnemen.

Er bestaat natuurlijk geen twijfel over het feit dat de slachtpartijen in meer afgelegen eilanden zoals in de Molukken en in centraal Sulawesi toenemen. Ze herinneren ons nogmaals aan het barbaarse gezicht van reactie en contrarevolutie.

Deze nationalistische en separatisti-

sche winden waaien ook door Aceh en nu opnieuw door West-Papua.

Instabiliteit

De nieuw verkozen president Abduraman Wahid, alias Gus Dur, poogt tot zekere akkoorden te komen met deze nationalistische bewegingen. Dat heeft echter hun algemene eis niet doen afnemen voor het stoppen van de militaire repressie en voor het houden van een referendum over een mogelijke onafhankelijkheid ten opzichte van Jakarta. Integendeel, het deed alleen het verlangen van het volk toenemen. Tegelijkertijd neemt het de aandacht van het leger in beslag, dat zichzelf als enige buffer tegen de desintegratie van het land beschouwt.

Een sinds de jaren '50 en '60 ongeziene instabiliteit houdt het land nu in zijn greep. Alle aspecten van het politiek, sociaal en economisch leven worden er door beïnvloed.

Gus Dur, alhoewel een subtiel en in zijn manieren een onconventioneel politicus, is niet in staat om enige vorm van stabiliteit of oplossing voor de problematiek van de nationaliteiten voort te brengen.

Alhoewel er een zeker economisch herstel is, blijft dit zeer fragiel. Officieel zou de groei dit jaar 4% bedragen (niets in vergelijking met de periode voor '97). Doch dit wordt op algemeen scepticisme ontvangen. Het centraal bureau van de statistiek is realistischer en verwacht een groei van 1,5%. Totaal ontoereikend om de enorme werkloosheid (minstens 30 miljoen) ten gevolge van de crash van '97 en de armoede, die het land 20 jaar terug in tijd heeft gegoooid, op te lossen.

De belangrijkste bronnen van buitenlandse investering zijn het IMF en de wereldbank. Zakenlui zijn zeer terughoudend om hun geld te investeren in een land dat volgens een recent rapport in de Wall Street Journal door 57% onder hen als het minst gunstige voor investering in de regio wordt beschouwd.

Een indicatie van de economische en politieke onzekerheid vanuit handeloogpunt is het waardeverlies van de munteenheid, de Rupiah, dat in 2 maand tijd 30% bedroeg.

Het IMF met zijn leningen en zijn pakket aan herstructureringsprogramma's (privatisering, verminderde subsidiëring van brandstof, elektriciteit,...) heeft niets aan deze situatie kunnen veranderen. Integendeel, de totale buitenlandse schuld is nu even groot als het gehele BNP.

Corruptie

Corruptie, geheimdoenerij en vriendschapspolitiek blijven al de burgerlijke partijen in diskrediet brengen. Elke nieuwe dag wijst het volk op weer een nieuw schandaal. Zelfs de voorvechter van de "cleane politiek", president Gus Dur, blijkt niet gevrijwaard. Zijn persoonlijke masseur verdween met miljoenen in rupias die hij, in ruil voor een goedgeplaatste job voor een vriend, had weten te bekomen. Gus Dur zag zich zelfs verplicht zijn eigen broer tot ontslag te dwingen, nadat deze een "adviseurs-job" had weten te bemachtigen bij het bureau dat de hervorming van het bankwezen behandelt. Suharto slaagt er nog steeds in het justitieapparaat te tarten en de rechtbank te ontlopen. Het regelmatige verschuiven van ministers en regeringsfuncties draagt alleen maar bij tot het algemene beeld van stuurloosheid en het gebrek aan politieke wil. Indonesië lijkt meer en meer een land op drift.

Groots opgezette corruptieprocessen, zoals het Bank van Bali-schandaal, draaien op niets uit, zeker wanneer de hoofdverdachten vrijuit gaan. De voormalige dictator Suharto is nog steeds niet voor de rechtbank verschenen en zijn advocaten halen regelmatig uit met de nu beproefde truc van Pinochet over de slechte gezondheid van hun klant, om niet in te gaan op de uitnodigingen van de onderzoeksrechter.

In de augustuszitting van het parlement heeft Gus Dur tijdelijk toegevingen gedaan waardoor hij zijn macht moet delen met het bondgenootschap tussen zijn partij, deze van de vice-president Megawati en de oude partij van de dictatuur, Golkar. Deze drie partijen beschikken over 2/3 van de zetels in het parlement. Maar dit is geenszins een waarborg voor grotere stabiliteit.

Leger

De militaire leiders hebben zich gedeeltelijk moeten terugtrekken, onder druk van de massabeweging en door de pogingen van Gus Dur om hen onder civiele controle te krijgen. Het ontslag van stafchef Wiranto, begin dit jaar, betekende een mijlpaal in dit proces. De zogenaamde "dubbele functie" van het leger, waarmee het zijn controle op de maatschappij verantwoordt, is in het gedrang gebracht. Desondanks treden er de laatste maanden weer duidelijke tekens op, die wijzen op een

hernieuwde wens van het leger om terug een actievare politieke rol te spelen. De generale staf heeft in juni een honderdtal "hervormingsgezinde" officieren uit hun functie gezet. Begin augustus werd de vertrouwensman van de president die het commando had overgenomen over de strategische elite eenheden gekend onder de naam "Kostrad", eveneens bedankt. Er komen stemmen op voor het behoud van de militaire fractie in het parlement. Het parlement, dat in augustus is bijeengekomen, wil nu tegen alle democratische intentieverklaringen in, het bestaan van de militaire parlementaire fractie verlengen tot het jaar 2009 in plaats van tot 2004! Het leger is er de laatste maanden ook in geslaagd plaatselijk staten van beleg af te kondigen (zoals in de Molukken).

Ditzelfde leger wordt er ook van verdacht de "humanitaire pauze" in Aceh te saboteren door systematisch aldaar de nationalistische leiders te vermoorden. In een recent interview verwees een hooggeplaatste officier naar de recente coup in Pakistan als het gevolg van het falen van de parlementaire democratie. Een gelijkaardig scenario, zo dreigde hij, kan zich ook in de Indonesische archipel voordoen. Toch zal een volledige militaire come back niet voor meteen zijn. Daarvoor is het leger nog te intern verdeeld en zou het de oppositiebeweging van studenten, arbeiders en boeren doen radicaliseren. Tegelijk zou het in de nu al onrustige provincies zoals Aceh en West-Papua het onafhankelijkheidsstreven verder aanwakkeren. Maar we moeten er zeker niet aan twijfelen dat de meest reactionaire krachten in het leger zich aan het hergroeperen zijn en het initiatief terug in handen hebben.

Het algemeen gevoel van onbehagen en frustratie binnen de maatschappij vindt zijn weerspiegeling o.a. in de rijkzende misdaadcijfers. Er zijn ook de terugkerende gewelddadige rellen tussen scholieren die zich met sikkels, kettingen en machetes wapenen. De drugsconsumptie is verdubbeld en er doen zich veelvuldig gevallen voor waarin bewoners van de arme stadswijken het recht in eigen handen nemen en vermeende dieven verbranden of doodslaan (in Jakarta alleen zijn sinds begin dit jaar reeds 80 van zulke gevallen genoteerd).

Verzet

Tegelijkertijd zijn de mensen op zoek naar ideeën om uit deze impasse te geraken. Vooral onder universiteitsstudenten bestaat er een grote interesse naar het linkse gedachtengoed. Het marxisme staat centraal in dit zoeken. Letterlijk honderden kleine discussie- en actiegroepen van verschillende inslag, maar meestal van de linkerzijde

springen in het hele land als paddestoelen uit de grond.

Nieuwe, recentelijk opgerichte linkse bladen en de boeken over Marx (hoewel zelden zijn eigen originele werken), Che Guevara, Gramsci en Tan Malaka (een belangrijk Indonesisch leider en een van de eerste voorzitters van de Indonesische communistische partij) worden vrij verkocht in de rekken van grote supermarkten.

Marxistische websites zijn erkende referenties geworden voor moderne politieke analyses (cfr. www.marxist.com). Ondanks dat marxisme nog steeds illegaal is en er op de verspreiding zware straffen staan, blijft het een veelbesproken onderwerp.

De invloed van de enige linkse arbeiderspartij, de Democratische Volkspartij of PRD, groeit, vooral onder de activisten. De PRD beschrijft zichzelf als een "volkse sociaal democratische partij" alhoewel het een marxistische inslag heeft. Het is een partij in volle ideologische ontwikkeling en ontleent haar ideeëngoed zowel bij Mao, Castro, Che Guevara als bij Lenin en soms ook bij Trotsky. De algemene lijn blijft echter deze de strijd voor het afwerken van de "democratische revolutie" los van de strijd voor socialisme. Een oriëntatie die zowel binnen de partij maar vooral er buiten tot veel discussie leidt.

Het blijft een zeer kleine partij alhoewel sommige van haar leiders zoals de vakbondsvrouw, Dita Sari, grote bekendheid genieten.

De partij die de meeste steun verworven heeft onder de armste lagen van de bevolking is de de Indonesische democratische partij van Sukarno's dochter Megawati. Deze partij die veel van haar aura te danken heeft aan de mythische uitstraling van de eerste Indonesische president Sukarno, heeft echter in zijn beleid gekozen voor het Internationaal Monetair Fonds en de generaals.

De komende periode zal echter rijk zijn aan kansen voor de linkerzijde. Toch schuilt het gevaar in de vorm van een barbaarse reactie, zoals die nu al in Ambon zichtbaar is, indien de alliantie van arbeiders en arme boeren er niet in slaagt deze kansen te benutten in haar streven voor een socialistische maatschappij. De herinnering aan de slachtpartij van 1965 waarin meer dan 1 miljoen communisten werden omgebracht blijft de nieuwe generatie van jonge activisten kwellen.

Jean Duval
augustus 2000

Globalisering en wereldvrede

Kanttekeningen bij de aanstaande bijeenkomst van het IMF en WB in Praag

Wanneer op 25 september aanstaande het IMF (Internationaal Muntfonds) en WB (Wereldbank) hun 55e jaarvergadering beginnen zullen er ook duizenden betogers in de straten aan de Moldau aanwezig zijn om hun eisen tegen deze internationale organisaties te uiten. De protesten tegen de activiteiten van het IMF en WB, waartoe opgeroepen werd door het "Initiatief tegen Economische Globalisering", is de voortzetting van de acties tegen de bijeenkomst van de Wereldhandelsorganisatie (WTO) in november II. in Seattle, en deze van de WB in Washington tijdens haar voorjaarsconferentie in april van dit jaar.

Deze beide organisaties hebben de laatste tijd voortdurend onder kritiek gestaan. Voor de politiekers en de economiebazen uit de industrielanden is het de taak van de WB en het IMF als organisatie om de wereldeconomie samen te houden. De globalisering is een ontwikkeling die geheel aan hun belangen moet beantwoorden.

De VS-econoom Joseph Stiglitz - was voor enkele jaren nog economische hoofdadviseur van Clinton -, stond ook reeds tijdens zijn ambtsjijd als chef-econoom bij de Wereldbank, - ambt dat hij vroegtijdig heeft opgegeven -, zeer kritisch tegen de manier van kredietverlening aan de ontwikkelingslanden. Hij is het met name niet eens met de geldende "Washington consensus"-voorwaarden die de WB en het IMF sedert twee decennia toepassen.

Structurele aanpassing

Dit akkoord bepaalt dat bij de toekenning van een lening er een structurele aanpassing moet komen. Dit behelst o.a. vermindering van de staatsuitgaven en subsidies, privatisering van staatsbedrijven, openstellen van de landsgrenzen voor goederen en buitenlandse kapitaalinvesteringen, bevorderen van de export van grondstoffen en andere waren (in vele gevallen is dit nadelig voor de binnenlandse markt en lokale kleine bedrijven).

Als we nagaan welke gevolgen deze praktijk heeft voor de ontwikkelingslanden wordt ook de samenhang duidelijk tussen globalisering en vrede, het-

geen al te dikwijls uit het oog verloren wordt.

Wat men "globalisering" noemt, is het huidige ontwikkelingsstadium van de internationalisering van de economie die sedert de 19^e eeuw een aanvang genomen heeft. Nu voltrekt deze internationalisering zich dank zij de technische en wetenschappelijke ontwikkelingen aan een versneld tempo. Vooral het ontstaan van een wereldwijd telecommunicatiesysteem heeft bij de globalisering een belangrijke rol gespeeld. Deze ontwikkeling heeft niet alleen economische oorzaken, maar hangt ook samen met de grondige politieke wijziging die zich in onze wereld heeft voltrokken. Het uiteenvallen van het socialisme van Sovjetmakelij heeft weliswaar de confrontatie tussen de beide tot dan toe bestaande pactsystemen beëindigd, maar in geen geval tot meer vrede geleid.

Op het einde van de 20^e begin 21^e eeuw zijn er meer oorlogen en burgerconflicten dan ooit tevoren.

Kapitaaltransacties van willekeurige omvang

Het zijn in het bijzonder de grote westerse mogendheden, met de VS op kop, die hun doelstellingen verder kunnen verwezenlijken. Als "overwinnaars van de geschiedenis" hebben ze meer armslag verworven dan in de tijd van het bestaan van het Warschaupact. De NAVO-agressie tegen Joegoslavië heeft ons dat mooi aangetoond. Het is vooral het kapitaal uit de westerse landen die het meeste voordeel halen uit de globalisering. Door de vervlechting van alle nationale en regionale kapitaalmarkten tot één organisme worden kapitaaltransacties van willekeurige omvang en snelheid mogelijk. Het internationale grootkapitaal wordt praktisch daarmee in de mogelijkheid gesteld een onbepaalde controle over de ganse wereldeconomie uit te oefenen.

Dat grijpt plaats met de hulp van het IMF en WB en van de meeste industrielanden die deze principes reeds bij hen hebben omgezet. Deze instellingen eisen de toepassing van de liberalisering van de economie en willen dat iedereen zich aan de principes van de vrije markt onderwerpt. Dit is de toepassing van het verdelingsconcept

vanonder naar boven, hetgeen erop neer komt dat de winsten geprivatiseerd worden en de verliezen op de rug van de massa afgeschoven worden. Hierdoor wordt de kloof tussen rijkdom en armoede alsmäär breder. Het is een ontwikkeling die eigen is aan de macht en verdere uitbouw van het grootkapitaal.

De kloof wordt alsmäär groter

Verschillende statistische publicaties van de VN en andere organisaties brengen feiten aan, waaruit we de risico's kunnen inschatten die deze kapitalistische wereldeconomie voor de bevolking inhoudt. Bijvoorbeeld de gegevens over de totale economische ontwikkeling, de reële stijging van het BIP (Bruto Intern Product), van de laatste twee decennia van de 20^e eeuw. Weliswaar toonden de ontwikkelingslanden hogere groei cijfers dan de industrielanden. Maar daar tegenover staat dat de groei van de bevolkingcijfers in de ontwikkelingslanden 3,7 maal groter was dan in de industrielanden voor de periode 1980-2000. Om een juist beeld te hebben moet men dus naar het BIP per hoofd van de bevolking kijken. Dan zien we dat de stijging duidelijker geringer geweest is voor de ontwikkelingslanden dan voor de industriële staten.

	Industrielanden	Ontwikkelingslanden
BIP	+ 60	+90
Bevolkingsaan-groei	+14	+53
BIP pro kop	+40	+24

In 1980 was het BIP per hoofd in de industriële landen in doorsnee 10 maal groter dan dit van de ontwikkelingslanden, in het jaar 2000 was dit verschil 12 maal. De kloof tussen het industriële noorden en de onderontwikkelde landen op het gebied van economische ontwikkeling, is nog groter geworden in plaats van te verkleinen.

Alhoewel deze gegevens over de globale ontwikkeling een duidelijk beeld geven, onthullen ze niet de ganse waarheid. Ze vertellen niets over wie het in de wereldeconomie voor het zeggen heeft. De cijfers zeggen niet dat het kapitaal internationaal steeds maar

sterker wordt en de economische macht uitoefent waardoor ze ook de politiek bepaalt. Dat geldt niet alleen voor de industrielanden maar dit grootkapitaal is ook in het bezit van wezenlijke delen van de economie in de ontwikkelingslanden en in de gewezen socialistische staten. Daarentegen bezitten deze staten praktisch niets van kapitaal in de industrielanden.

Wie is ervan op de hoogte dat de beste hapjes van de Tsjechische economie al lang in buitenlandse handen zijn; en dat de banken in Polen, Hongarije voor een groot deel door internationale bankconcerns gecontroleerd worden? Men kan zich, voor wat Rusland betreft, met moeite nog de vraag stellen in hoeverre de economie aldaar nog "een Russische economie" is.

Om het kort te maken: wanneer het aandeel van de industrielanden aan de wereldeconomie op ongeveer 65 procent geraamd wordt, dan is het aandeel in het wereldkapitaal 80 procent, als het niet meer is. Dat is de machtsbasis waarop de invloed van de industrielanden in alle internationale organisaties steunt.

Noodlottige gevolgen

Er zijn nog talrijke andere aanwijzingen die erop duiden dat de recente ontwikkelingen zich in het nadeel van de ontwikkelingslanden voltrekken. De natuurlijke levensomstandigheden van de mensen zijn verslechterd, voornamelijk in de Derde Wereld.

Om enkele voorbeelden te noemen:

- De woestijnvorming zet zich meer en meer door. De gronden voor het bedrijven van landbouw worden steeds maar kleiner. De VN-milieu-diensten schatten dat bijna één vierde van de globale bebouwbare oppervlakte bedreigd is.
- Ook het toenemend gebrek aan drinkwater is vooral merkbaar in de Derde Wereld, terwijl de meeste industrielanden zich bezondigen aan verkwisting door een veel te hoog waterverbruik. In 1995 had 3 procent van de wereldbevolking tekort aan water. Binnen enkele decennia is het mogelijk dat 1 op vijf wereldburgers getroffen zijn.
- Het aantal mensen dat in absolute armoede leeft is de laatste vijf jaar met 200 miljoen gestegen. Men schat hun aantal nu op 1,5 miljard. Acht honderd miljoen wereldburgers zijn ondervoed, honderd tachtig miljoen kinderen lijden honger.
- Aangezien de snelle groei van de bevolking in vele landen slechts traag afneemt, laat de druk van overbevolking zich niet alleen mer-

ken in de "megasteden", zoals Mexico City of Mumbai (Bombay), maar ook door een steeds maar groter wordende stroom van migranten uit de Derde Wereld naar de industrielanden, waarvan we reeds vanuit Centraal-Europa de eerste toestroom zien.

Gevaar voor de wereldvrede

Wanneer we alles wat ons te wachten staat op een rijtje zetten, en even bedenken dat die zaken zich ook zouden realiseren, dan kunnen we maar tot één overtuiging komen: Dergelijke ontwikkeling kunnen in ieder geval leiden tot een steeds onveiligere wereld. Het gevaar is reëel dat de reeds gekende spanningen en conflicten verder zullen toenemen, dat het aantal oorlogen en burgeroorlogen zullen vermeerderen. En toch krijgen we de indruk dat er "wereldvrede" heerst. In zover we dit kunnen vooruitzien zal er inderdaad geen grote oorlog ontbranden, maar daarmee is er op onze wereld nog lang geen vrede.

In de 21^e eeuw gaat het gevaar en de bedreiging van de vrede voornamelijk uit van de sociale en economische onrechtvaardigheid. Conflicten zullen ontstaan over bewoonbare gronden en landbouwland, over toegang tot water en grondstoffen waarbij de energiebronnen een belangrijke rol zullen spelen.

Dit alles geeft ons het recht om acties te voeren tegen het bestaande systeem van de wereldeconomie.

Bijeenkomsten als deze van het IMF en de WB zijn goede gelegenheden om onze eisen naar buiten te dragen en aldus de publieke opinie te bereiken. Maar protesten tegen het houden van dergelijke conferenties of tegen de globalisering op zich brengen geen aarde aan de dijk. Wanneer men de situatie nuchter inschat dan moet men tot de vaststelling komen dat deze globalisering, onder de wereldwijde heersende eigendoms- en verdelingsverhoudingen niet te verhinderen en niet te stoppen, laat staan te keren zou zijn. Onder de huidige omstandigheden kan en moet, volgens mij, alles gedaan worden, niet om de globalisering als idee, maar om de ongebreidelde wereldomspannende activiteiten van het grootkapitaal en de concrete gevolgen ervan tegen te werken. En hierbij is iedere kleine stap, ook publiekelijk protest, belangrijk.

Alternatieven

Maar alle moeite en inzet van de protesterenden is niet voldoende, het volstaat niet er tegen te zijn.

Het zou efficiënter zijn, een breed spectrum van eisen te formuleren die door allen gedragen worden, die zich op de één of andere manier zouden verzetten tegen de hoger geschetste bedreigende ontwikkeling: ontwikkeling die haar gemeenschappelijke oorzaak vindt in de feitelijke almacht van het grootkapitaal.

Welke zijn deze eisen?

In het kader van deze bijdrage kunnen de alternatieven alleen maar richtinggevend zijn. Het gaat onder andere om de eis voor het stoppen van die praktijken die de ontwikkelingslanden schaden, zoals de opgelegde structurele aanpassingsprogramma's. Het gaat over de controle over de internationale speculatieve kapitaalbewegingen, maar met behoud van de principiële bewegingsvrijheid van mensen, waren en diensten. Het grensoverschrijdend kapitaalverkeer moet onderworpen worden aan een belasting (Tobin tax). De schulden van de ontwikkelingslanden moeten grotendeels kwijt gescholden worden. De industrielanden moeten de toegezegde ontwikkelingshulp van 0,7 procent van hun BNP realiseren.

Wanneer de wereldeconomie zich daadwerkelijk zou "betere" en zich op een vreedzame wijze verder zou ontwikkelen, dan is het nodig nog andere eisen te stellen, zoals:

- Geen export van wapens en militaire uitrustingen naar landen die verwickeld zijn in gewapende binnenlandse of buitenlandse conflicten.
- Belemmeren dat de industrielanden hun milieuafval naar de ontwikkelingslanden uitvoeren
- Het tot stand brengen van akkoorden en maatregelen om in alle landen drinkwater te verzekeren.

Het komt erop aan deze eisen te realiseren waardoor de economische en sociale ongelijkheid wereldwijd stap voor stap kleiner wordt, en waardoor ook de bedreiging voor de wereldvrede kan afgebouwd worden.

Prof. Dr Ernst Lüdemann
Pax-report : juli/aug 2000
Protestactie tegen IMF en WB te
Praag 25-28 september 2000
Contact
e-mail: prague2000-cz@hotmail.com
Website : <http://imf2000.webjump.com>.

't Is niet meer zoals weleer

De Amerikaanse presidentsverkiezingen lieten in het verleden, een groot deel van de bevolking onverschillig. Republikeinen en Democraten streefden in grote lijnen hetzelfde na, en ontvingen geld voor hun kiescampagnes vanuit dezelfde bron. Nog amper 50 procent van de kiezers namen dan ook nog deel aan de stemming.

Na de pluralistische massabetogingen tegen de wereldhandelsorganisatie (WHO) in Seattle, de massa demonstraties tegen het Internationaal Muntfonds (IMF) in Washington en de vele maar niet onbelangrijke demonstraties in de verschillende regio's over de meest verschillende thema's beseft een deel van de bevolking dat het tijd wordt dat er een nieuwe wind waait.

Opvallend is dat hier in eerste instantie veel jongeren in beweging komen, maar ook veel verschillende organisaties en bevolkingsgroepen. Alhoewel ze dikwijls verschillende objectieven nastreven blijken ze zich bewust te worden dat alleen door samenwerking resultaten kunnen geboekt worden.

Deze beginnen in te zien dat de strijd voor het milieu, de tewerkstelling, de derde wereld, beter onderwijs en gezondheidszorg en het gevecht tegen armoede, onveiligheid, drugs, racisme, en de waanzinnige wapenwedloop nauw verbonden zijn. Laat staan dat er dezelfde oorzaken achter schuil gaan.

Het gaat hier om het principe zelf waarop de Amerikaanse samenleving door de overheid wordt uitgebouwd. Deze samenleving wordt in vraag gesteld omdat zij gebaseerd is op winsthonger en op de levensvisie van de multinationale ondernemingen die over een ongebreidelde financiële en economische macht beschikken. Uiteindelijk wordt het steeds duidelijker dat de republikeinen en democraten hun vertegenwoordigers en woordvoerders zijn.

Voor de honderden miljoenen dollar die AT & T, Philip Morris, Coca Cola, General Motors, Texaco, American Airlines en zovele anderen in beide par-

tijen investeren verwachten deze wel een tegenprestatie.

Ondertussen vertelde de gewezen presidentskandidaat Bill Bradley te Los Angeles dat in de V.S. 13 miljoen kinderen in de grootste armoede leven en 44 miljoen Amerikanen niet gedekt zijn door een ziekteverzekering.

Voor het eerst werd tijdens en rond de grote politieke show van de republikeinen te Philadelphia en van de democraten in Los Angeles een nieuwe stem gehoord.

De republikeinse kandidaat George W. Bush pakt wel uit met zijn nieuwe slogan over de noodzaak van een "Conservatieve compassie". Maar duizenden wezen er tijdens de straatmanifestaties op dat in Texas, waar Bush

gouverneur is, het racisme hoogtij viert en het hoogst aantal mensen worden terechtgesteld.

President Bil Clinton, die zijn vice-president Al Gore kwam voordragen en zijn achtjarig beleid als "model" aanprijzen werd door de betogers eveneens verweten dat de vermindering van de sociale hulp aan de armsten vele mensen in de ellende heeft gestort terwijl miljarden dollar worden voorzien voor de uitbouw van een nutteloos en provocerend anti-rakettenschild.

Het zou natuurlijk verkeerd zijn te denken dat hogergenoemd protest nu plots een ommekeer tot gevolg zal hebben. Het betekent niettemin dat er een nieuwe wind waait. Een niet te miskennen of te verwaarlozen kentering.

André De Smet

Sluit aan bij ATTAC Vlaanderen

Voor meer informatie:
ATTAC Vlaanderen - Blommekens 7 - 9900 Eeklo.
Tel. / fax: 09 372 44 91
e-mailadres: egoeman@worldonline.be.
Rekening: 123-6163848-19

Kernen in Antwerpen, Gent, Brugge, Leuven, Mechelen, ...
ATTAC-Oostende
p/a Meibloempjeslaan 5 - 8400 Oostende
Tel. / fax: 059 70 56 12
Rekening: 000-0440561-84

Bijdrage: individueel: 500 fr. - steunende leden: 1.000 fr.
250 fr. werklozen
1.000 fr. lokale verenigingen
3.000 fr. regionale organisaties

OOSTENDE

Informatieavond over de Tobin-taks

Maandag 11 september om 20 uur

Zaal: Fortis-bank - Kapellestraat 77 - 8400 Oostende
Spreker: dr. **Rudy De Meyer**, economist - Hoofd studiedienst 11.11.11.
Een initiatief van de stedelijke raad voor ontwikkelingssamenwerking met medewerking van ATTAC-Oostende, de Jong Economische Kamer, Democratisch Overleg, Vredesbeweging, 11.11.11.-comité.

Na Seattle: Nieuwe initiatieven

Gelijktijdig met de top van de wereldfinanciers in Davos en aan de vooravond van de Internationale Conferentie van de "Organisatie voor Ontwikkeling en tegen de armoede" van de Verenigde Naties kwamen te Genève 250 afgevaardigden van de civiele maatschappij samen uit 80 landen. Het ging hier om vertegenwoordigers van vakbonden, boerenbewegingen, derde wereldgroepen, vredesorganisaties en NGO's. Initiatiefnemers waren ATTAC, het Zwitsers comité van de oproep van Bangkok, Jubilee 2000, de beweging van de boeren zonder land uit Brazilië e.a. Na Seattle waren deze de mening toegedaan dat de strijd moet worden verder gezet en nationaal en internationaal gemeenschappelijke nieuwe initiatieven dienen genomen te worden. De zwakheden vaststellende van de Verenigde Naties in de strijd tegen de toenemende armoede zei Juan Somavia, de vertegenwoordiger van het Internationaal Bureau van de Arbeid van de V.N. o.m. het volgende:

"Het ontbreken van resultaten voor het terugdringen van de armoede is nauw verbonden met de liberale mondialisering. Wij beschikken, in de schoot van de civiele maatschappij over de macht om dit proces te wijzigen door meer druk uit te oefenen op de staten".

Verschillende dagen discussieerden de afgevaardigden van de verschillende organisaties o.m. over de tegenstellingen bij het vastleggen van hun wederzijdse objectieven zoals o.m. de schuldenlast, de kinderarbeid, de delokalisaties, enz.

Uiteindelijk besloten ze in hun eindrapport ieder jaar, op het ogenblik dat de financiers van de wereld hun top houden in Davos een tegentop te organiseren.

In 2001 zal dit het geval zijn van 25 tot 30 januari in Porto Alegre in Brazilië.

Porto Alegre is een stad waar sinds enkele jaren door het stadsbestuur de bevolking op een actieve en democratische wijze bij het beleid betrokken wordt en waar als dusdanig hoopvolle resultaten werden bereikt.

De organisatie van deze top zal waargenomen worden door het Braziliaans Comité dat o.m. bestaat uit de beweging van de landloze boeren, de sterke Centrale Arbeidersvakbond en de staat

De Wereldhandelsorganisatie (WHO) heeft na de mislukking van Seattle haar doelstellingen niet opgegeven. Met de nodige discussies die in de grootste geheimzinnigheid moeten worden gevoerd, kunnen, volgens de Europese commissaris Pascal Lamy, wel objectieven worden bereikt op voorwaarde dat lessen getrokken worden uit de mislukking van het MAI concept en de Seattle blunder. De volgende etappe van het WHO is de verdere ontmanteling van de openbare diensten. De sectoren als onderwijs, gezondheidszorg en telecommunicatie zijn de volgende mikpunten van de voorstanders van de privatisering en de vrije markt economie.

"Er staan 80 transnationale bedrijven met hun experts en documenten hiervoor reeds terbeschikking" schreef een zekere mijnheer Robert Madelin, medewerker van Pascal Lamy, aan Andrew Buxton, de PDG van de Barclays Bank die ook voorzitter is van het beruchte "European Services Forum". (ESF)

*Uit het artikel van Suzan Georges en Ellen Gould in "Le Monde Diplomatique", juli 2000
Léberaliser sans avoir l'air d'y toucher*

Rio Grande de Syl. Deze organisaties kondigden reeds aan dat ze minstens 2.500 vertegenwoordigers van de internationale civiele maatschappij verwachtten.

Op Europees vlak werd eveneens reeds een secretariaat opgericht voor de coördinatie van alle Europese sociale organisaties en initiatieven die meerdere malen per jaar zal samenkomen. Alle organisaties, grote en kleine zijn er welkom.

Ook Jubilea 2000, dat sterk voor de afschaffing van de schulden van alle ontwikkelingslanden ijvert, neemt hier aan deel.

Het draaiende voorzitterschap zal dit jaar waargenomen worden door de vereniging ATTAC-FRANCE. Het kan niet ontkend worden dat er, sinds Seattle, een groeiend bewustwordingsproces is op gang gekomen zoals tevens de wens voor samenwerking. De klassieke media blijkt het doorspelen van informatie, bewust of onbewust, te negeren. We willen trachten onze lezers hierover regelmatig in te lichten maar nodigen hun ook uit om, indien mogelijk, ons ook passende informatie door te spelen.

André De Smet

Camp David

Het treffen van Camp David gaf me een nogal absurd gevoel. Daar werd onderhandeld door de regionale grootmacht Israël met de militair zwakke PLO. Dit alles onder het toezicht van de VS, de enige supermacht en gelijktijdig de belangrijkste bondgenoot van Israël. Clinton wilde als bemiddelaar toch iets positief op zijn palmares kunnen schrijven voor het nageslacht.

Men kan zich terecht de vraag stellen of onder dit gesternte de Palestijnen een kans maakten belangrijke delen van hun eisen te kunnen doordrukken.

Tijdens de Suezcrisis van 1957 - toen Israëlische troepen met de steun van Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk, Egypte aanvielen - dwongen de VS hen een einde te maken aan hun invasie. Washington stemde in de VN-Veilighedsraad samen met de Sovjet-Unie een resolutie waarbij niet alleen Israël veroordeeld werd, maar ook de twee NAVO-lidstaten. De Suezcrisis was de mijlpaal van het einde van de Franse en Britse en het begin van de VS-hegemonie in het Midden-Oosten.

De jonge nationale staten werden door de VS als bondgenoten gekoesterd. Het hielp hen de hegemonie van

Voor vele Amerikaanse burgers was de zesdaagse oorlog (1967) een strijd van de kleine joodse staat tegen de Arabische Goliath, een oorlog die Israël heeft gewonnen. Dit beeld is door de joodse staat handig gebruikt om het imago van bedreigde natie door haar vijandige Arabische burens te onderhouden.

Het heilige land

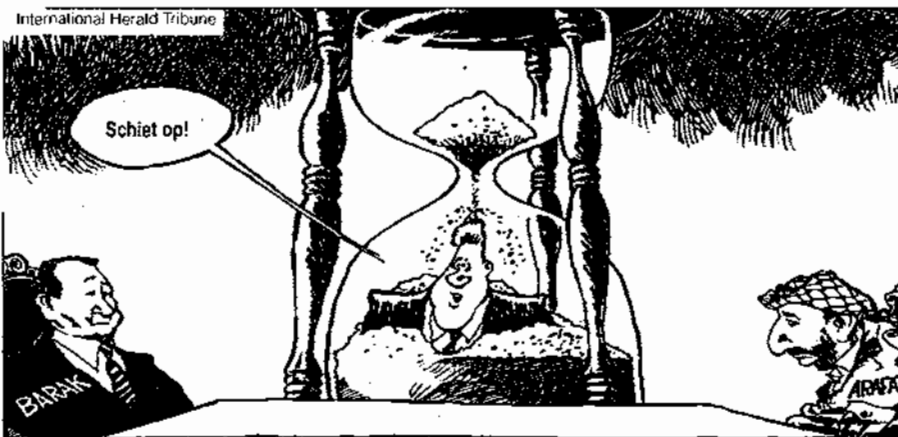
De eerste barsten in deze voorstelling waren merkbaar in 1982 na de slachtpartij in de Libanese vluchtelingenkampen van Sabra en Shatila. Toen keken de Israëlische soldaten dadenloos toe als hun bondgenoten van de SLA-milities weerloze Palestijnse vrouwen, kinderen en grijsaards afslachtten.

Met de tv-beelden van de Palestijnse intifada waarbij vertwijfelde jongeren stenen wierpen en geconfronteerd werden met de goed uitgeruste Israëlische bezettingsmacht, begonnen zich steeds meer Amerikaanse burgers af te vragen, wie hier het werkelijke slachtoffer was. Zonder deze ommekeer in de stemming zou het naar alle waarschijnlijkheid in 1988 niet mogelijk zijn geweest dat de VS besloot contacten te leggen met de PLO. De Amerikaanse samenleving is zeer religieus en draagt de stempel van diepe joodse en christelijke gevoelens. Dat is dan ook een van de redenen waarom ze pro-Israël ingesteld is. Dit wordt bovendien door zeer sterke lobbygroepen intensief onderhouden.

De joodse lobby in de VS is geen antisemitische mythe, maar een politieke realiteit. Haar sterkte is vooral te verklaren door de algemene aanvaarding van Israël door de Amerikaanse samenleving. Daarbij komt de grote organisatie- en mobilisatiecapaciteit van de joodse gemeenschap om haar financiële kracht te laten zien.

Sedert geruime tijd echter is de Amerikaanse joodse lobby geen monolithisch blok meer. Haar aandacht en lobbywerk richten zich vooral op het VS-Congres, waar men steeds meer en meer verschillen van religieuze en niet religieuze standpunten kan vaststellen tussen de Amerikaanse joodse gemeenschap en de staat Israël. Maar de basisconsensus blijft overeind, namelijk het blijvend waarborgen van de joodse staat in het Midden-Oosten.

Traditioneel kiezen de Amerikaanse liberale joden voor de democraten. Ook dat verandert. Enerzijds is een groot

Misschien zou een mens kunnen verhoppen dat de VS hun gewicht ten gunste van de zwakkere gesprekspartner zouden in de weegschaal leggen; om via een compromis een uitweg te openen of tenminste beide partijen aan de onderhandelingstafel op gelijke voet te behandelen. Maar Washington heeft er geen ogenblik aan gedacht een dergelijke houding aan te nemen. Steeds heeft ze aan de kant van Israël gestaan. Dit vinden veel VS-burgers normaal. Daar kan tot op heden geen enkele VS-president aan voorbij. Dat was vroeger niet altijd zo. De speciale band tussen Israël en Washington begon pas gestalte te krijgen gedurende de presidentiële ambtstijd van J.F. Kennedy. Nixon en zijn veiligheidsadviseur Henry Kissinger maakten het tot de hoeksteen van het buitenlands beleid van de VS. Tot de jaren zestig achtte Washington het belangrijk om in naam van de oliebelangen in de regio een grotere affiniteit ten opzichte van de Arabische oliestaten te tonen. Vandaag is dat ondenkbaar.

Engeland en Frankrijk na de tweede wereldoorlog te ondergraven en de eigen positie te versterken.

Koerswijziging

De VS wijzigde haar buitenlands beleid ten opzichte van de Arabische wereld tijdens de zesdaagse oorlog van 1967. Het oost-west conflict bepaalde en internationaliseerde de regionale conflicten. Van dan af werd Israël de belangrijkste Amerikaanse bondgenoot in het kruisvat van de regio. Een bondgenoot die ze ondersteunde en bewapende.

Deze pro-Israëlische positie kwam na de implosie van de Sovjet-Unie in het gedrang. Globaal strategisch gezien had de Israëlische staat aan belang verloren voor de VS. Dat betekent dat de Amerikanen geen belang meer hebben aan spanningen in deze regio. Integendeel, Washington streeft naar vrede in het Midden-Oosten. Daarom is ze bereid ieder vredesakkoord te accepteren die de beide partijen zouden overeenkomen.

deel van de joodse gemeenschap conservatiever geworden, anderzijds door politieke berekening. In het Amerikaanse kiezersvolk vormt de joodse gemeenschap een belangrijke groep kiezers die traditiegetrouw naar de stembus gaat. Daarom is het voor Democraten en republikeinen zeer belangrijk ze op te vrijen. Daar de regering aan parlementaire meerderheden gebonden is, kan een éézijdige houding zeer snel contraproductief zijn. Zo komt het dat er in het Amerikaanse congres en senaat dikwijls meerderheden tot stand komen over de partijgrenzen heen wanneer het om de VS-politiek in het Midden-Oosten gaat. Dit heeft men kunnen vaststellen bij de regelmatig weerkerende moties die de VS-regering vragen de ambassade van Tel Aviv naar Jeruzalem over te brengen. Tot op heden heeft geen enkele VS-president aan dit verzoek gevolg gegeven, maar de druk wordt almaar groter.

Ook Bill Clinton, die naast Ronald Reagan als een pro-Israëlsche president beschouwd wordt, kon zich tot op heden niet permitteren aan dit verzoek een gunstig gevolg te geven. Dit zou zijn ruimte van handelen in zijn buitenlands beleid te veel beperken. Hij weet zeer goed dat indien hij het status-quo in Jeruzalem erkent er niets meer te bemiddelen valt.

Toen George Bush in 1992 Yitchak Shamir, tegen de grote weerstand van de joodse lobby in, dwong aan de Midden-Oostenconferentie deel te nemen, - hij dreigde met intrekking van de Amerikaanse financiële steun aan Israël, - was dit een novum in de Amerikaans-Israëlsche betrekkingen. Clinton had veel meer tijd nodig om zich te verzetten tegen de blokkadepolitiek van de regering Netanjahu. Maar men moet van Clinton geen druk op z'n boezemvriend Barak verwachten. Hij zou dit zeer gemakkelijk kunnen doen, omdat Israël op veel gebieden afhankelijk is van de Amerikaanse financiële steun.

Partijdige bemiddelaar

Het Amerikaanse bemiddelingsteam is samengesteld uit functionarissen die het pokerspel en de andere spelers rond de onderhandelingsstafel goed kennen.

Denis Ross was reeds actief onder George Bush. Voor hij in de politiek stapte, was hij een verantwoordelijke van een pro-Israëlsche denktank in Washington. Een ander zwaargewicht in de Amerikaanse delegatie, Sandy Berger, was, voor hij ging werken voor Clinton, een sympathisant van "Peace Now", de Amerikaanse lobby van de Israëlsche vredesbeweging "Shalom Achshav". Zijn benoeming om deel uit te maken van de Amerikaanse onderhandelaars was voor die reden zeer omstreden door de joodse gemeenschap in de VS.

Op basis van de samenstelling van de

Amerikaanse bemiddelaarsploeg, kan men van Washington eigenlijk niets anders verwachten dan dat ze meer geneigd zou zijn de stellingen van Israël te steunen.

Bovendien zal geen enkele Amerikaanse regering openlijk zijn macht in de weegschaal leggen om Israël een vredesverdrag op te dringen.

Dit zou ook geen zin hebben, want we moeten dan ook onmiddellijk de tegenvraag stellen: hoe belangrijk is het voor Washington dat er een onafhankelijke Palestijnse staat ontstaat onder de in Camp David uitgewerkte voorwaarden? Dan moet men ook de levensvatbaarheid van deze staat verzekeren.

Washington kan en wil Arafat niet dwingen iets te onderschrijven dat het Palestijnse volk niet kan aanvaarden. Bijgevolg concentreren de Amerikanen hun bemiddelingsrol op het voorstellen van compromissen, vergezeld van bepaalde materiële en financiële compensaties. Die zouden beide partijen tot overeenstemming moeten kunnen brengen, en hen helpen het eventueel bereikte akkoord aan hun burgers te verkopen. Men spreekt van een bedrag van 15 miljard dollar voor de komende 3 tot 5 jaar voor zowel de Israëlsche militaire structuren als de schadeloosstelling van de Palestijnse vluchtelingen.

Washington houdt zich aldus aan de asymmetrische machtsverhouding in het Midden-Oosten, die Israël prestige, macht en veiligheid verzekeren boven de ontwikkelingskansen voor de nog uit te roepen Palestijnse staat.

Onder deze voorwaarden kan men geen duurzame vrede tot stand brengen, het draagt de kiemen in zich voor toekomstige conflicten.

Waar het omgaat

Vele joodse burgers willen een staat Israël met zo weinig mogelijk Arabische burgers. Dit komt neer op het legaliseren van een apartheidregime met thuislanden.

Er zal nooit een duurzame oplossing tot stand komen, als de Palestijnen geen soevereiniteit krijgen over Oost-Jeruzalem. Zoiets kan zich geen enkele Palestijnse leider veroorloven.

In de huidige situatie en om verdere onderhandelingen niet op de helling te zetten, is het streven naar een nieuw interim akkoord beter dan bloedvergieten. Het zou Barak en Arafat de mogelijkheid bieden tegenover hun volk te verklaren dat ze niet gecapituleerd hebben, en toch de deur open houden voor verdere gesprekken.

Het probleem van de Palestijnse vluchtelingen kan men bij de vredesgesprekken niet opzij schuiven. Het gaat om 3,7 miljoen mensen, een massa. De enige wens van deze vluchtelingen is terugkeren naar hun land. Deze menselijke tragedie onderschatten zou een zeer grote vergissing zijn. Hier moet

ook de internationale gemeenschap zijn verantwoordelijkheid opnemen. Geen enkele Palestijnse onderhandelaar kan zich permitteren zich te laten uitkopen in het probleem van de Palestijnse vluchtelingen.

De 15 miljard dollar waarmee Clinton tijdens de Camp David gesprekken gezwaaid heeft is geen klein bedrag, maar verdeeld over circa vier miljoen vluchtelingen is het een aalmoes. Bovendien hebben ze dan nog altijd geen eigen staat. Hier moet ook Israël zijn verantwoordelijkheid opnemen. Het is het volkomen recht van de onafhankelijke en soevereine staat Palestina zoveel mogelijk vluchtelingen op te nemen als het wil.

De fundamentele eis van de Palestijnen is de terugtrekking van Israël op de zogenoemde groene lijn van 1967.

Daarmee geven ze reeds 78% van hun land op. De Israëli vergeten maar al te graag hoeveel land ze reeds geanekeerd hebben, ze willen voor de resterende 22% een compromis afsluiten, waarbij het Palestijnse gebied meer op een gruyère kaas lijkt. De landkaart van Barak schept een toestand dat de Palestijn geen 10 km ver kan lopen of hij boist op een Israëlsche controle.

Het moet voor iedereen duidelijk zijn dat de Palestijnse leiders geen akkoord kunnen sluiten dat niet de goedkeuring van het Palestijnse volk krijgt.

Camp David liet geen grote keuze, ofwel vooruitgang ofwel een nieuwe intifada.

De intifada van stenenwerpende jongeren is voorbij. Nu zijn er volgens schatting 100.000 bewapende leden van de Fatah beweging en dan zwijgen we nog van Hamas. Een gewapende opstand kan en zal de Palestijnse rangen aansluiten. Dergelijke ontwikkeling kan tot een zeer bloedig conflict leiden.

Voor de Palestijnen moet een zelfstandige en soevereine Palestijnse staat dit jaar nog een realiteit zijn. Arafat weet dat hij politieke zelfmoord pleegt wanneer hij dit niet doet.

Gebeurt dit zonder de zegen van Washington en zonder een akkoord met Israël, dan staat er iets verschrikkelijk te wachten. Dan zullen de Palestijnen, mannen, vrouwen en kinderen, zich in beweging zetten tegen de joodse nederzettingen om hun rechten op te eisen. De joodse kolonisten zullen naar de wapens grijpen en op hen schieten. Men moet er geen tekening bijmaken om het verder verloop van dergelijke confrontatie te kunnen zien: een slachtpartij waarbij talrijke mensen zullen sterven. Dan zal de internationale gemeenschap ingrijpen en alles terugbrengen naar de situatie van vandaag. Het alternatief is terugkeren naar de onderhandelingsstafel en het vredesoverleg opstarten op basis van de VN-resoluties die tot op heden nog altijd wachten op uitvoering.

De rest is hypocrisie en volksbedrog.

A.U. 17.08.00

Wapenexport, vele vragen onbeantwoord

13 juli 2000 bezorgde de regering haar verslag over de wapenhandel van 1999 aan het parlement. Nooit eerder kregen parlement en NGO's dat verslag nog voor het zomerreces. Het verslag is ook gedetailleerder dan de vorige. Daarmee lijkt de regering haar belofte van grotere transparantie in zekere mate in te lossen. Toch laat het rapport nog vele vragen onbeantwoord. Ook kunnen parlementsleden, NGO's en publiek de toekenning van de uitvoerlicenties niet toetsen aan de eigen criteria, de Belgische wetgeving en de Europese regelgeving.

Enkele commentaren van het Vlaams Netwerk Lichte Wapens¹. Uit het verslag blijkt dat de toplanden voor de uitvoervergunningen in dalende volgorde Duitsland, de Verenigde Staten, Saoedi-Arabië, het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk en Brazilië zijn.

Maar het verslag geeft geen antwoord op alle vragen. Zo weten we nog steeds niet welke wapens en hoeveel, aan welke eenheden of diensten binnen de overheid en aan welke kostprijs worden uitgevoerd. En verder, bij wijze van voorbeeld...

- De uitvoervergunningen naar Saoedi-Arabië bedragen meer dan 2,3 miljard BEF. Daarbij gaat het bijna uitsluitend (14 van de 15) om lichte en half lichte wapens. Maar geen gegevens uit het verslag garanderen ons enigszins dat deze wapens niet zullen bijdragen aan de mensenrechtenschendingen of instabiliteit van de regio.
- Naar Brazilië zijn uitvoervergunningen ter waarde van 1,1 miljard BEF goedgekeurd. Daarbij gaat het in 9 van de 13 gevallen om lichte wapens. Maar ook hier geeft het verslag geen concrete garanties dat de wa-

pens niet zullen worden gebruikt voor mensenrechtenschendingen. Volgens rapporten van Amnesty hebben politie en 'doodseskaders' in 1999 burgers - onder wie kinderen - gedood in omstandigheden die wijzen op buitengerechtelijke executies.

- Ook voor Turkije zijn in 1999 uitvoervergunningen toegestaan, ter waarde van 362 miljoen BEF. Het land verkeert echter in een intern gewapend conflict en kent tal van schendingen. Het rapport biedt ons geen concrete geruststelling.
- De 9 uitvoervergunningen naar Mexico (198 miljoen BEF) betreffen uitsluitend lichte wapens en wapens voor persoonlijk gebruik. Dergelijke wapens worden frequent gebruikt voor ondermeer buitengerechtelijke executies. De speciale VN-Rapporteur inzake Buitengerechtelijke, Standrechtelijke of Willekeurige Executies bracht in 1999 een bezoek aan Mexico. Een veelzeggend teken dat op de bezorgdheid van de internationale gemeenschap wijst.
- In 1999 leverde België nog voor 2,7 miljoen BEF wapens aan Indonesië. op basis van eerder toegekende uitvoervergunningen. Indonesië en Oost-Timor waren nochtans het toneel van zware schendingen van

mensenrechten en van het internationaal humanitair recht. Er is geen duidelijkheid over de bestemming van de wapens en over eventuele garanties dat de wapens niet zouden bijdragen aan mensenrechtenschendingen.

- De verkoop van munitie vertegenwoordigt meer dan 60 % van de totale wapenexport. Munitie kan rechtstreeks bijdragen tot schendingen van mensenrechten en van humanitair recht. Het verslag geeft geen concrete staving van de bewering dat dit niet gebeurt.
- Heeft de regering in 1999 vaststellingen gedaan inzake eventuele mensenrechtenschendingen met wapens waarvan de uitvoer door de Belgische overheid eerder werd toegestaan of inzake de niet-naleving van de voorwaarden voor uitvoer? Als de regering deze vaststellingen heeft gemaakt: welke waren de vastgestelde feiten en welke conclusies heeft de regering eraan verbonden?

Zo is ook de beoordeling inzake het mensenrechtencriterium voor elk van de toegekende uitvoervergunningen niet terug te vinden.

In het kader van de EU-gedragscode is het belangrijk te weten of België bepaalde bestemmingen heeft bevoorrad die door onder EU-licidstaten waren geweigerd.

Antwerpen, 14 juli 2000.

Een greep uit de bestemmingen van de Belgische wapenexporten:

	1996	1997	1998	1999
Brazilië	66.212	227.995	217.876	491.058
Canada	212.668	218.808	196.496	79.833
Chili	743	0	53.410	60.712
Frankrijk	389.244	368.729	312.271	160.553
Griekenland	33.811	3.799	26.019	25.697
Hong Kong	1.240	354	1.008	323
Indonesië	84.135	53.086	72.450	2.730
Israël	45.739	30.595	80.478	11.699
Italië	103.243	194.641	366.891	268.341
Marokko	150.000	114.541	41.832	153.130
Mexico	271.977	26.157	16.378	68.479
Nederland	72.928	55.063	135.421	140.020
Oostenrijk	3.743	11.389	152.243	119.850
Saudi-Arabië	4.739.516	3.413.298	3.833.702	3.410.618
Turkije	152.835	22.897	68.659	37.193
USA	352.761	577.353	1.588.303	236.876
Venezuela	0	4.152	7.100	480.932
Verenigd Koninkrijk	265.095	833.624	3.666.009	576.094
Zuid-Afrika	0	9.423	14.280	1.760.272

¹ Het "Vlaams Netwerk Lichte Wapens" is een samenwerkingsverband tussen Amnesty International Vlaanderen, Pax Christi Vlaanderen en Vrede. Het schrijft zich in in de doelstellingen en werkwijze van het International Action Network on Small Arms, IANSA.

Executies in de Eerste Wereldoorlog

In de Eerste Wereldoorlog was in bijna alle legers executie het ultieme wapen van de militairen tegen desertie en insubordinatie. Voor de Westhoek alleen gaat het over ongeveer 150 executies. Nog steeds rust een taboe op deze bladzijde. In sommige landen waaronder België kan men de processtukken nog altijd niet raadplegen. In mei bracht het museum 'In Flanders Fields' binnen- en buitenlandse experts op een drie-daagse conferentie 'Unquiet Graves/Rusteloze Graven' tezamen. Onder hen was de Brit Julian Putkowski, die tien jaar geleden een lijst van alle Britse geëxecuteerden publiceerde en die de start gaf aan de 'pardon campaign'. De conferentie bracht lezingen over de executies in het Britse, het Duitse, het Franse, het Belgische leger. Tijdens de conferentie greep een open debat plaats over de vraag of en hoe de geëxecuteerden eerherstel moeten krijgen.

Executies in het Britse leger

Tussen 4.8.1914 en 31.3.1920 kregen 3080 Britse militairen het doodsvonnis waarvan er 346 werden uitgevoerd. Onder deze soldaten bevonden er zich 40 die schuldig bevonden werden aan munitie en moord. De andere 306 werden geëxecuteerd voor andere militaire vergrijpen.¹ Het is voor deze 306 executies dat de pardon campaign werd opgestart en eerherstel wordt gevraagd. Minstens de helft van deze geëxecuteerden dienden in de leper Salient². Uit de verhalen blijkt meermaals dat de Britse krijgsgaden de factor stress - of het nu het gevolg was van de gevechten (shell-shock), persoonlijke problemen of van brutaliteit of van pesterijen niet beschouwden als verzachtende omstandigheden. Een medisch onderzoek van de beschuldigen vond niet of nauwelijks plaats. De krijgsgaden³ hadden gemiddeld maar 20 minuten nodig om 90% van de beklagden in overeenstemming met de aanklacht schuldig te bevinden. Dat werd nog in de hand gewerkt door het feit dat de meeste beklagden weinig opleiding hadden genoten, zich slecht konden uitdrukken en geen ervaring hadden met het bepleiten van hun eigen zaak.

De executies in het Britse leger moeten gezien worden in het licht van de heersende ideeën. De militaire discipline werd evenzeer bepaald door sociale opvattingen en ideeën over straf als door strikt militaire vereisten. De beweging tegen de doodstraf had in Groot-Brittannië nauwelijks voet aan de grond gekregen. De Britse ervaringen in Zuid-Afrika en de bezorgdheid over de 'degeneratie' van de rekruten uit de stedelijke arbeidersklasse deden hun invloed gelden op een moment dat het leger geconfronteerd werd met de vereisten van moderne oorlogsvoering. Ten slotte waren er de raciale ideeën uit Groot-Brittannië van voor de oorlog die het hoge aantal veroordelingen en terechtstellingen in de Ierse eenheden helpen verklaren.

Tussen 1914 en 1918 werden 22 soldaten uit Ierse regimenten geëxecuteerd⁴. Nog eens drie werden in de twee jaar na de oorlog terechtgesteld. Ierse soldaten, zo meenden de Engelsen, moesten extra-hard aangepakt worden. Ten eerste was er de ovetuiging van de Engelse superioriteit en ten tweede waren de anti-Ierse sentimenten niet los te koppelen van het anti-katholicisme. De arme Ierse immigranten moesten leven in krottenwijken en kwamen alleen in aanmerking voor de zwaarste vormen van handenarbeid. De Ieren hadden de reputatie dat ze oncontroleerbaar gewelddadig waren wat voor velen in die tijd het bewijs was van de aangeboren barbaarsheid van het Ierse volk, van hun 'degeneratie' en dus ook van hun ongedisciplineerdheid. In de meeste Britse formaties werden één op de 2000 à 3000 manschappen terechtgesteld. Daar staat tegenover dat één op 600 Ieren in het Britse leger door de krijgsgaad ter dood werden veroordeeld.

Executies in het Franse leger

De muniters van 1917 en de gefusilleerden worden vandaag vaak door elkaar gehaald. Ze maken nochtans maar een kleine minderheid uit van alle soldaten die in het Franse leger zijn geëxecuteerd. Franse soldaten werden in hoofdzaak geëxecuteerd omdat ze hun post hadden verlaten, (de term slaat ook op soldaten die zich vrijwillig verminken om te ontsnappen aan de frontdienst) vanwege desertie, insubordinatie, smaad en geweld tegen een supe-

rieur. In totaal zijn ongeveer 600 Franse soldaten geëxecuteerd. Aan die cijfers moeten we de standrechtelijke executies toevoegen. Uit getuigenissen van soldaten, soms ook uit archiefstukken, blijkt dat het om tientallen van dergelijke gevallen gaat. In bepaalde gevallen werden dergelijke standrechtelijke executies door de legerleiding toegestaan of zelfs aangemoedigd. Deze executies zonder vorm van proces lijken vooral talrijk in de context van de terugtocht en van de stabilisatie van de frontlijn in 1914.

De eerste maanden van het conflict traden de krijgsgaden erg streng op, te meer omdat het civiele gezag ver weg was. Op dat moment fusilleerde men het meest. Toen het front zich stabiliseerde en de civiele instellingen weer greep kregen op het leger werd ook de militaire rechtspraak weer beter omlijnd. Vanaf 1915 werden er steeds meer maatregelen genomen om beschuldigde soldaten meer garanties te geven (onderzoek van het dossier door de president, mogelijkheid tot herziening...). Vooral parlementsleden namen hierin het voortouw.

De vraag naar gestrengheid dook weer in alle scherpte op toen vanaf 1917 zowat alle legers te maken kregen met muniterijen. In Frankrijk was de aanleiding het offensief van generaal Nivelle, in april 1917, om de Chemin des Dames in de Aisne-vallei te veroveren. De passiviteit van de strijdende soldaten, de onvoorspelbaarheid van de verlopen en het gebrek aan goed voedsel versterkten nog de ergernis over de nutteloze offensieven en de toegenomen politisering. In totaal werden na de muniterijen in het Franse leger zowat dertig soldaten (op een totaal van 30 à 40 000 muniters) gefusilleerd. In het najaar 1918 dalen het aantal executies omdat er toen meer rekening werd gehouden met de lichamelijke en geestelijke toestand van de beschuldigde soldaten.

Na de afloop van de oorlog betwistten oud-strijders openlijk de gegrondheid van talrijke executies. Ze vroegen de rehabilitatie van kameraden die volgens hen ten onrechte waren gefusilleerd. Een heuse rehabilitatiecampagne, die tot aan het eind van de jaren dertig werd gevoerd door oudstrijders, de Liga van de Mensenrechten en de linkse politieke partijen, leverde enkele successen op.

Deserties en executies in het Duitse leger

Volgens officiële statistieken zijn er in het Duitse leger tussen 1914 en 1918 maar 48 terechtstellingen uitgevoerd. Omdat heel wat officiële stukken tijdens de Tweede Wereldoorlog onherroepelijk verloren zijn gegaan, is het vrijwel onmogelijk om gedetailleerde statistische gegevens te vinden. De officiële statistieken uit 1929 geven erg lage aantallen. Het is onduidelijk hoeveel soldaten zonder voorafgaand proces zijn gefusilleerd. In verhouding tot de omvang van de legers werden er in het Britse en het Franse leger tien keer zoveel doodstraffen uitgesproken als in het Duitse leger. Terwijl slechts 11% van de uitgesproken doodstraffen in het Britse leger ook werkelijk werden uitgevoerd, ligt dat cijfer op 30% in het Duitse leger. In het Britse en in het

socialisten, de liberalen en de katholieke Zentrumpartei. In 1920 werd de krijgswet afgeschaft. Rechts zou deze beslissing nooit aanvaarden. Het werd één van hun fundamentele kritieken op de Weimarrepubliek. In 1934 werd het krijgsrecht terug ingevoerd. In 1940 formuleerde de militaire aanklager Erich Schwinge de interpretatie van de oorzaken van de Duitse nederlaag in WOI als volgt: «De uitkomst van dit grote treffen tussen de naties zou wellicht anders zijn geweest als de verspreiding van bepaalde symptomen van desintegratie in de jaren 1917 en 1918 even krachtadig was bestreden als in de andere landen». Het voorbeeld dat Schwinge hierbij aanhaalde was de strenge toepassing van het krijgsrecht in het Britse en het Franse leger in 1914-1918. Tijdens de Tweede Wereldoorlog zou het Duitse krijgsrecht dan ook radicaler en onmenselijker zijn dan ooit tevoren in enig ander land: tussen

opgericht. Na een tucht- of een strafcompagnie te hebben doorlopen werd men overgeplaatst naar een eerherstelcompagnie. Na een verloop van drie tot zes maanden in deze compagnies was de militair in eer hersteld. Dit strafregime gold voor alle Belgische militairen en voor de meeste misdrijven. Alleen voor landverraad en moord werd nog teruggegrepen naar de doodstraf. Volgens de schaarse statistische gegevens over dit penitentiair korps is het aantal militairen dat na een tweede of derde poging tot desertie in een straf- of tuchtcompagnie terecht komt zeer hoog. Vergeleken met het aantal executies dat voor dergelijke recidivisten b.v. in het Britse leger werd toegepast blijkt het Belgisch penitentiair regime voor de rekruten een regime van de tweede kans te zijn.

Collaterale Schade

Het gebruik van de doodstraf door het Engels leger werd opgeheven wanneer Engeland in het kader van de EU toetrad tot de Akkoorden van Amsterdam waardoor de doodstraf werd afgeschaft. De Britse militairen en de overgrote meerderheid van de conservatieve politici hebben zich altijd verzet tegen enige inperking van de militaire macht. Alhoewel zij op dit vlak hebben moeten toegeven hebben zij de discussie over het eerherstel van de 306 mannen die geëxecuteerd werden voor militaire overtredingen (andere dan muiten en moord) altijd van tafel gehouden. Tot 1916 werden de families op de hoogte gebracht wanneer en waarom hun man werd gedood. Het Britse ministerie van oorlog stopte onmiddellijk met de toelage zodat de familie geen geld had om huur en eten te betalen. De families stonden letterlijk op straat. Publiek protest zorgde ervoor dat vanaf 1917 de families niet meer financieel werden getroffen. De families werden wel gestigmatiseerd en de kinderen werden uitgescholden als bastaards van lafaards alsof de geëxecuteerden nooit in de strijd hadden gestaan. De dossiers tonen aan dat velen meer dan twee jaar aan het front waren geweest maar dit werd niet als verzachtende omstandigheden aanvaard. Alleen de «honorables deads» hadden recht op medailles en uitkering. De krijgsraden, het ganse militaire rechtssysteem werd bemand en gecontroleerd door officieren. Van de 343 geëxecuteerden waren er slechts drie officieren. Een kleine sociale elite domineerde de militaire hiërarchie. Meer dan 900 afgestudeerden van het fameuze Eton College behoorden tot de hoogste militaire top in het Britse leger.

Marie Jeanne Vanmol

Franse leger bereikte het aantal uitgesproken en uitgevoerde doodstraffen een hoogtepunt in 1914-1915; later verminderde het. In het Duitse leger lijkt het hoogste aantal executies zich te situeren in 1916, het jaar dat de Duitsers enkele keren dicht bij de nederlaag kwamen (Verdun en de Somme in het westen, het Broesilov-offensief in het oosten).

Het krijgsrecht en de toepassing ervan kwamen ook in het Duitse parlement ter sprake. De Reichstag wist invloed uit te oefenen op het leger. In april 1916 keurde de Reichstag een resolutie goed die een wet steunde om de minimumstraffen in het krijgsrecht te verlichten. Het Pruisische ministerie van Oorlog gelastte met enig voorbehoud een onderzoek om te zien of zo'n verlaging van de minimumstraf haalbaar was zonder «de discipline van de manschappen» aan te tasten. In april 1917 kende de Reichstag unaniem een voorstel goed «betreffende de reductie van de minimumstraffen» dat vervolgens kracht van wet kreeg. De initiatieven om de wet te veranderen kwamen van de

1939 en 1945 zouden niet minder dan vijftienduizend Duitse soldaten worden geëxecuteerd

Executie en alternatieve bestraffing van desertie in het Belgische leger.

Een afgerond onderzoek naar de geëxecuteerden in het Belgische leger tijdens WOI werd tot op heden niet uitgevoerd. Dat is het gevolg van het niet voldoende beschikbaar zijn van de dossiers. Tot vandaag wordt aangenomen dat tijdens WOI dertien Belgische soldaten werden gefusilleerd. Dit is het aantal tot nu toe bekende processen van de krijgsraad waarin een doodstraf werd uitgesproken die nadien ook werd uitgevoerd. Deze soldaten werden in de jaren 1914 en 1915 geëxecuteerd. Het Belgisch leger had tot dan toe op het gebied van executies dezelfde tred gehouden met de bondgenoten, maar vanaf april 1915 gingen er stemmen op om het systeem te veranderen. Op 17 mei 1915 werd een penitentiair korps

Gewoon soldaat Thomas James Highgate 19 jaar, was de eerste soldaat die op 6 september 1914 in Frankrijk door de Britse krijgsraad wegens desertie geëxecuteerd werd. De voorzitter van de rechtbank noteerde dat « wegens de nabijheid van de vijand het niet mogelijk was geweest de nodige tijd te geven aan de beklaagde om zijn verdediging voor te bereiden ». De soldaat werd medisch niet onderzocht. Tijdens een rustpauze van zijn regiment had hij de weg verlaten om zijn gevoeg te doen. Het regiment was ondertussen vertrokken en Thomas was de weg verloren. Uit de getuigenissen bleek niet meer dan dat Thomas achtergebleven was, iets wat honderden Britse militairen heden ten dage dagelijks meemaken. Zijn aanklacht, zijn proces en zijn veroordeling gebeurden op één en dezelfde dag. Twee dagen later werd hij geëxecuteerd, nadat hij 45 minuten tevoren op de hoogte gebracht was van zijn lot. Soldaat Thomas Highgate heeft geen gekend graf. In een Brits militair kerkhof in Frankrijk wordt zijn naam vermeld in de lijst van de vermisten. In het dodenboek van WO1 wordt hij vermeld als 'dood door verwonding'.

Bronnen :

The pardon campaign in Britain, Julian Putkowski
Unquiet Graves/Rusteloze Graven, Internationaal Congres met lezingen van Julian Putkowski, Gerard Oram, Christoph Jahr, Nicolas Offenstadt, Piet Chielens

- 1 Andere vergripen zijn desertie, slapen tijdens de wachtpost, lafheid, wegwerpen van de wapens
- 2 Ieper Salient: een vooruitgeschoven verdedigingspost in de Westhoek tijdens de oorlog 14-18.
- 3 De training van de officieren van de Britse Krijgsraad was minimaal en gedurende de eerste maanden van de oorlog steunden ze bijna uitsluitend op hun eigen interpretatie van het handboek van de militaire wetgeving. (*The pardon campaign in Britain*, Julian Putkowski)
- 4 In Nieuw-Zeeland werden 112.223 mannen gerekruteerd, iets minder dan in Ierland, maar daarvan werden er maar vijf geëxecuteerd - nog geen kwart van het Ierse aantal. In de Canadian Expeditionary Force waren 25 executies, evenveel als in de Ierse formaties, maar er waren wel bijna vier keer zoveel Canadezen als Ieren.

Xenofob nationalisme

Besef dat nationalisme vele kenmerken heeft.

Een ervan is het xenofob nationalisme. Xenofobie is de afkeer van vreemdelingen terwijl nationalisme de sterke voorliefde is voor het eigen volk. Een xenofob nationalist is zonder meer een vreemdelingenhater.

Dit is geen tendentieuze bijkleuring om de negatieve klemtoon te leggen, wel de realiteit zoals ze zelfs tijdens het voetbalkampioenschap Euro 2000 door de hooligans werd vertoond.

Hooligans zijn voorbeelden van xenofobe nationalisten en sluiten hiermede aan bij het gedachtegoed van uiterst-rechts (zoals het Vlaams Blok e.a.).

Nu blijkt dat het gros van de hooligans zelf "intelligent" is, vrouw en kinderen heeft, en een goede betrekking. Geen uitschot van de maatschappij. Britse doorsnee hooligans komen uit de lagere- en de oppermiddenklasse. Ook de kernen van het Belgisch hooliganisme dienen binnen deze klasse, met de leeftijd van 30 tot 40 jaar, gezocht.

Zijn hooligans modale huisvaders of is het profiel van deze bende herriescoppers moeilijker te omschrijven? Weerspiegelen ze de huidige maatschappij anno 2000?

Een bijzonder kenmerk: ze prediken het geweld en de nieuwe generatie hooligans grijpt zelfs naar de wapens (zoals mes en knuppel). Hun techniek is het uitlokken van een kleine guerrilla, stadsguerrilla. Ze beleven een sadistisch genoegen aan geweld. Onder hen zitten gewetenloze criminelen. Van de Britse hooligans is geweten dat ze geïnfiltrerd zijn door extreem-rechts.

Blijkbaar is het hooliganisme "een ziekte" omdat ze verslaafd zijn aan geweld. Voetbal is een bijzaak. Het is een greep naar macht, een vorm van machtswellust. Ze zijn trots op hun wandaden en vulgareit.

Binnen het nationalistisch gedachtegoed is er een verschuiving van de burgerlijke liberale ideologie naar het chauvinisme, die de nationale tucht en zuiverheidsbehoefte aanwakkert. Hierdoor blijft het nationalisme op zich verdacht. Een tegengewicht vormen het internationalisme en het pacifisme

binnen de parlementaire democratie.

De oorlogen en conflicten op de Balkan zijn uiteraard een uitvloeisel van xenofobie en nationalisme.

De crisis in Joegoslavië in 1991-'92 werd veroorzaakt door de verslechterde relaties tussen Serviërs, Kroaten en Slovenen. Een oorlog in Europa (1999) tussen Servië en Kosovo met de NAVO was er het gevolg van. Het enig wapenfeit: de Serviërs zijn nagenoeg uit Kosovo verdreven.

Voetbal blijft oorlog. Toch moet het hooliganisme gezien worden binnen de sociaal-economische en politieke omkadering, niet enkel op nationaal maar ook op lokaal vlak. Dit alles wordt overgoten met een religieus-politieke saus binnen het sportieve raamwerk van de clubs.

Zelfs de Noord-Ierse kwestie is hieraan niet vreemd. Een probleem dat de Britse politiek tenminste twintig jaar meesleurt en beïnvloedt zonder fundamentele veranderingen.

Zware jongens zijn evenwel overal aanwezig: "tophooligans". Het hooliganisme is niet georganiseerd zodat het overal ten gepaste tijd opduikt. Herinner de Nederlandse bendes van Ajax en Feyenoord die een parkeerterrein uitkozen voor hun oorlogje. Sociologen beschouwen hooliganisme als een beschavingsziekte. Beweren dat extreem-rechts rekruteert binnen de hooligans is niet bewezen. Er bestaan wel internationale contacten. Al bij al hebben Britse, Duitse en Nederlandse hooligans de slechtste reputatie.

Hooliganisme is een vertoon van "manueel agressie", een vertoon van xenofob nationalisme.

William de Bruyn
juli 2000

Bronnen:

Joep Leerssen, Nationaal denken in Europa, een cultuurhistorische schets. Amsterdam University Press
 Dirk Barrez, Ik wil niet sterven aan de XXste eeuw, over leven in de 21ste eeuw. Globe
 Misha Glenny, De Balkan 1804-1999, Nationalisme, oorlog en grote mogelijkheden. Kosmos Z&K uitgevers, Utrecht/Antwerpen.
 Richard Giulionotti, Football, a sociology of the football game. Blackwell Publishers, Oxford.

Korea in de algemene UNO-vergadering: de westerse hegemonie aan de kaak gesteld

(...)

Het voorstel tot resolutie dat door de ongebonden landen en de socialistische landen werd ingediend beoogt de hereniging van de beide staten. Zij zien in de ontbinding van de UNO-legerleiding en de terugtrekking van de UNO-troepen, inclusief de Amerikaanse, een garantie voor de vrede en de veiligheid in dat deel van de wereld.

"De aanwezigheid van de Amerikaanse troepen in Zuid-Korea is de oorzaak van de voortdurende spanning in Korea." De USA zorgen door hun aanwezigheid voor een "onstabiel wapenstilstandsakkoord". De USA "bereiden de oorlog voor". Het minste dat men kan zeggen is, dat de USA in Korea een wapenwedloop in stand houden of versnellen, die onrustwekkend is. De opstapeling van allerhande atoomwapens maakt dat Noord-Korea zich voortdurend bedreigd voelt en gaat spreken van een Amerikaanse

oorlogsvoorbereiding. Hierboven spraken we van een bewapeningswedloop. Eigenlijk is dat onjuist. Een bewapeningswedloop veronderstelt een intense bewapening langs twee kanten. In het geval van Korea kan men gerust stellen dat een bestaand militair onevenwicht ten gunste van de USA, voortdurend versterkt wordt.

Het agressief karakter van de Amerikaanse aanwezigheid in Zuid-Korea wordt geïllustreerd door regelmatige uittalingen van de Amerikaanse regeringsverantwoordelijken. Zo verklaarde op 20.06.75 de Amerikaanse Defensie-minister Schlesinger niet te zullen terugdeinzen voor het gebruik van kernwapens in Korea. Enkele dagen later op 25.06 wordt deze uitspraak door president Ford aangevuld: "Zowel op strategisch als op tactisch vlak beschikken wij over een geweldige remkracht. Deze kracht zullen wij conform aan de belangen van ons land gebruiken".

De ongebonden en socialistische landen wensen dat het wapenstilstandsakkoord wordt vervangen door een vredesakkoord tussen de beide direct betrokken partijen, nl. Noord-Korea en de USA (doordat de troepen van de Chinese Volksrepubliek reeds geruime tijd uit het zuiden zijn vertrokken zijn ze geen direct betrokken partij meer). Dit vredesakkoord zien zij als constructief in tegenstelling met de Westerse motie die het "onstabiele wapenstilstandsakkoord" in stand houdt en dus ook de kans op een nucleaire oorlog.

De afsluiting van een vredesakkoord zou de weg open maken voor de realisatie van het Gemeenschappelijk Akkoord van 4/7/72 dat tussen het noorden en het zuiden werd gesloten. (...)

20/9/75

De Schuyter Jo

Vrede nr 145 oktober 1975

Vredesfonds mei - juni - juli - 000-0956015-80

L.V. Gent 1.500; F.D.H. Zedelgem: 300; D. Assebroek: 750; D.S.H. Assebroek: 450; V.R. Ranst: 300; D.A. Oostende: 250; D.G. Oostende: 300; B.L. Wilrijk: 300; J.D.S. Aalst: 300; M.Th.D. De Pinte: 600; C. Torhout: 300; V.C. St.-Niklaas: 300; R.G. Kontich: 600; D. Veldegem: 300; T. Antwerpen: 900; L.N. Drogen: 1.500; J.E. Mechelen: 300; D.P. Aalst: 300; D.R.-W. 's Gravenwezel: 750; L.E. Oostende: 300; S.V. Leuven: 600; N.E. Gent: 300; W.W. Kortrijk: 300; De.S.C. Gent: 300; V.H.M. Gent: 300; E.J.R. Gent: 900; T.N. Zwalm: 1.500; De Bl. Brugge: 300; Ch. S. Maria-kerke: 600; N. Roger Keerbergen: 250; V. R. Antwerpen: 600; V.V.I.F. Gent: 300; B.S. St.-Eloois-Vijve: 600; Gr. J. Hoevenen: 300; B.P. Oostende: 600; De C. St.-M.-Latem: 400; K.L. Gentbrugge: 300; R.B. Gent: 600; Cl.J. Antwerpen: 300; V.Z.Fr. Bornem: 300; B.V. Berchem: 1.500; N.R. Oostende: 450; V.N. Pollare: 600; V.S.H. Oostende: 300; C.N. Bredene: 300; P.V. Naele: 750; V.L. Gent: 1.500; L.D. Aalter: 400; D.V. Lokeren: 400; W.J. Turnhout: 100; V.L. Gent: 500.
Totaal: 27.050 fr.
Hartelijk dank.

TOP...PUNT

U kent het refrein dat de media ons steeds opdienen als de prijzen van de olieproducten stijgen... We worden wandelen gestuurd met het argument dat de oorzaak iets te maken heeft met de internationale markten, de koers van de dollar, de dalende stocks, enz.

We leven nu opnieuw in zo een "jo-jo" periode waar echter de prijsstijgingen veelvuldiger voorkomen dan de dalingen.

De verbruikers betalen en de petroleummaatschappijen maken gouden winsten. Oordeel zelf.

De nettowinst van de Brits-Nederlandse oliegroep Shell steeg in het eerste half jaar van 2000 met liefst 81 procent tot 284,5 miljard frank. De winst na correctie van voorraadeffecten en bijzondere lasten bedroeg 271,8 miljard frank of een stijging van 106 procent. De omzet van Shell is opgelopen tot 2.952,8 miljard frank of een stijging van 79 procent t.o.v. 1999.

De hoge olieprijs is hier natuurlijk niet vreemd aan.

In het tweede kwartaal was de gemiddelde prijs gestegen 26,90 dollar tegen 15,45 dollar het jaar voordien.

Shell gaat internationaal een interimdividend uitkeren van 0,67 Euro per aandeel of 3,1 procent meer dan vorig jaar...

Moet er nog zand zijn? (ads)

Personalialia

Op 23 juli j.l. vierde André De Smet, gewezen-voorzitter van de vzw Vrede en hoofdredacteur van het tijdschrift zijn 80e verjaardag.

Op zaterdag 26 augustus kwamen familie en vrienden te Oostende samen om dit in de verf te zetten.

Onder voorzitterschap van Jan Olsen hield de historicus dr. Rik Hemmerycke, de medewerker van AMSAB, die het archief van de vzw Vrede en ADS klasseerde, een korte toespraak over gebeurtenissen uit de voorbije 80 jaar.

Naast de vele vrienden o.w. W. Weydts, pater Snijkers, M. Vanderborght, W. Vroman, U. Camerlinck, L. Roth, B. Paulus, S. Lievens, dr. Van Opstal, P. Deklerck, dr. Van Hoorn L. en A. Fernandez, R. Missiaen, M. Verhaeghe en zovele anderen waren ook de Oostendse burgemeester J. Vandecasteele, de schepen Y. Miroir en de voorzitter van het OCMW, F. De Broeck aanwezig.

Aileen waren het eens, het was in alle opzichten een mooie namiddag.

Dialogogavonden

Gent

– 12 september 2000 om 20 uur:
auteur prof.em. **Rudolf Boehm**
spreekt over zijn recentste boek
"dwaalsporen",
filosofische en politiek-economi-
sche opstellen 1986-'97

plaats: Vredescentrum Galgenberg
29 9000 Gent
organisatie: Masereelfonds Vrede
regio Gent

– 17 oktober 2000 om 20 uur
de mondialisering

inleiding door **Antoon Roosens**,
jurist en ere-voorzitter
Masereelfonds
schreef onder deze titel zopas een
vredescahier

plaats: Vredescentrum Galgenberg
29 9000 Gent
organisatie: Masereelfonds Vrede
regio Gent

★ ★ ★

vredeskunst

★ *Give peace a Chance* ★

Tentoonstelling van
Rik Verschoore
Grafiek en ruimtelijke installaties

Van 16 september tot en met
1 oktober 2000
ledere dag van 14u tot 20 u

In de bibliotheek van het
O.C.Wevelgem
Van Ackerestraat 20
8560 Wevelgem

ism Culturele Raad Wevelgem

★ ★ ★

★ *Het tij keren* ★

Verdraagzaamheid en solidariteit
Happening gemeenteraadsverkie-
zingen

30 september 2000 van 14 tot 17u:
Zuiderdokken, Antwerpen

Een initiatief van ABVV en ACV

★ ★ ★

★ *4de Käte Kollwitz* ★
Vredesloop 2000

Koekelare

Zaterdag 21 oktober

14u : kinderen vanaf 6 jaar

15u: 6 km

16u: 12 km

100 miljard voor defensie: neen!

Vanuit Vrede lopen we met een
ploegje mee:

**Wie ons wil sponsoren voor het
kinderhospitaal William Soler
Havana Cuba kan dat altijd op
prk 000-0956015-80**

★ ★ ★

zaterdag 28 oktober 2000
vanaf 13u

★ *Che presente !* ★

Met atletiekkampioene **Ana Fidelia**
Quirot en de geëngageerde artiest
Gerado Alfonso.

ULB auditorium Janson

P. Hégerlaan Brussel

Met concert, reiscafé, workshops,

debatten en conferenties en een

spetterende Fiesta Latina

Organisatie: initiatief Cuba
Socialista

Charles V Lecture
door prof. dr. **Samir Amin**

Op vrijdag 24 november 2000 om 20 uur

Provinciaal Administratief Centrum

W. Wilsonplein 2, 9000 Gent

Inkom: 200 / 250 fr. (studenten Universiteit Gent gratis)

Vooraf reserveren op tel. / fax 09 225 38 53 of
via e-mail gent@masereelfonds.be

Een initiatief van Masereelfonds vzw en
Vakgroep Afrikaanse Talen en Culturen Universiteit Gent
m.m.v. Afrika-vereniging Universiteit Gent,
Dienst Noord-Zuid Provincie Oost-Vlaanderen,
Dienst Noord-Zuid Stad Gent,
Instituut voor Marxistische Vorming vzw (IMAVO),
Interdisciplinaire Onderzoeksgroep Afrika (IDOGA) en
Vrede vzw.

tweedehandsklerenbeurs

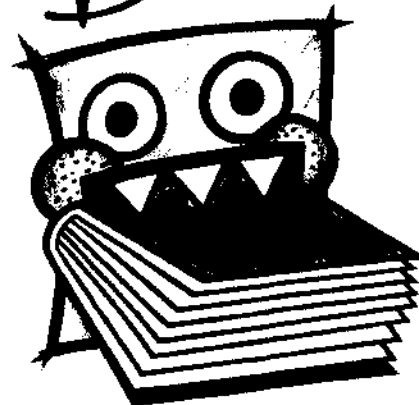
ten voordele van de werking van Vrede
zaterdag 14 oktober 2000 van 10 tot 17 uur

maandag 16 tot donderdag 19 oktober,
elke dag van 14 tot 17 uur

zaterdag 21 oktober 2000 van 10 tot 17 uur

Galgenberg 29, 9000 Gent

Het Andere
Boek

24ste BOEKENBEURS

STADSFESTZAAL MEIR ANTWERPEN

ZA 30 SEPTEMBER EN ZO 1 OKTOBER 2000 VAN 11 TOT 19 UUR

TEL 03/231 81 69

ORGANISATIE HET ANDERE BOEK VZW ISM OKPAM WERELDWINKEL ANTWERPEN

Socialistische beweging

3 jaar geleden, op 17 september stierf Leo Michielsen, professor geschiedenis. Hij was in vredeskringen een gekende persoonlijkheid. Vrede zou maar mogelijk zijn als er socialisme komt, voor deze idee stond Leo Michielsen. Naar aanleiding van de verjaardag van zijn dood suggereerde Marcel Maes uit Antwerpen nog 's te gaan putten uit het gedachtegoed van Leo Michielsen en vooral zijn voorstel om van "nul of aan opnieuw te beginnen" met de oprichting van socialistische strijdgroepen. Leo Michielsen kon ontgoocheld zijn dat zijn voorstellen geen weerklank vonden. "Het vervelende is", schreef hij in oktober 1996, "dat ik nergens enig ontwerp bespeur om het probleem van de socialistische toekomst op een andere manier aan te pakken. Ondertussen is er geen ontkomen aan: komt er geen socialistische oplossing, dan gaan wij de chaos tegemoet. We zijn in dit land al aardig op weg".

Hier volgt een poging om zijn oproep tot het vormen van "socialistische strijdgroepen" te synthetiseren.

"Het communisme als beweging behoort tot het verleden. Het ideaal dat de communisten nastreefden is niet voorbijgestreefd, niet door de geschiedenis afgeschreven. De ideologen van het kapitalisme denken dat ze getriomfeerd hebben. Zij vergissen zich. Hun systeem raakt hoe langer hoe meer in de stront. Een nieuwe beweging is nodig om een bewustzijnsproces op gang te brengen", (21 mei 1992).

Een goed begin voor de denkoefening over wat we kunnen doen zou de vaststelling zijn dat sinds enkele jaren het socialistische perspectief meer dan ooit uit het bewustzijn van de massa's verdwenen is. En de ervaring heeft ons geleerd dat de revolutionaire partijen geen enkel perspectief van een beslissende doorbraak vertonen. Het wordt ook met de dag duidelijker dat voor de klassieke arbeidersbeweging de verwezenlijking van een socialistisch bestel gewoon niet n aanmerking komt...

Er zijn wel in de linkse partijen, in vakbonden, in de nieuwe sociale bewegingen, kritische geesten die zich serieuze, zelfs fundamentele vragen stellen over de gang van zaken in ons bestel. Het komt er in de eerste plaats op aan die elementen bijeen te brengen. Daarom het voorstel om "socialistische strijdgroepen" (SSG) te vormen.

Dit zijn geen nieuwe partijen. Ze nemen niet deel aan verkiezingen, richten zich als groep niet tot de massa's, roepen niet op tot stakingen of manifestaties (nemen er wel aan deel), verspreiden geen pamfletten, zijn dus ook geen concurrenten van de 'linkse' partijen.

Hun terrein bij uitstek omvat de democratische verenigingen en de progressieve partijen. De mensen die daarin actief zijn hebben uiteraard een hogere graad van politiek bewustzijn dan de doorsnee burger in de straat. Zij stellen zich vragen over het verband tussen hun specifieke bekommernis en de algemeen maatschappelijk-politieke samenhang. Socialistische strijdgroepen trachten dus de meer gepolitiseerde minderheden te bereiken.

De bedoeling is het politiseren van het milieu waarin men bezig is. Politiseren bestaat erin de problemen waarmee de beweging begaan is, te situeren in het geheel van de economische, sociale en politieke verhoudingen. Om die taak goed te kunnen uitvoeren moet de militant volgens eigen mogelijkheden, initiatief en inzicht kunnen handelen. Hij stelt zich principieel maar tevens soepel op. Hij verbergt zijn hoedanigheid van communist niet, maar hij steunt de organisatie waarin hij optreedt. Hij komt geen politieke munt slaan uit de organisatorische inspanningen van anderen. Wat acties betreft en voor het bepalen van hun doelstellingen, sluit hij compromissen, houdt hij rekening met bondgenootschappen, kortom, volgt hij de massa's.

Wat ik voorstel, lijkt me - in de context van vandaag - de beste formule om de "stellingenoorlog", zoals Gramsci die voorstond, door te voeren. Gramsci stelde dat de eenmalige stormloop ter verovering van de staatsmacht (oktober 1917) niet de weg is van de revolutie in het westen. Het is nodig vooraf een ruime instemming voor de socialistische hervormingen te verwerven.

Socialistische strijdgroepen volstaan op zichzelf natuurlijk niet om het socialisme te veroveren. Daartoe is een zeer brede beweging nodig, een beweging waarvan de sociale basis zich hoofdzakelijk bevindt in de steeds omvangrijker wordende bovenlaag van geïntellectualiseerde arbeiders.

Hoe men van strijdgroepen tot een beweging komt, daarover kan men momenteel geen enkele uitspraak doen. Verder dan het begin van het begin durf ik niet te gaan.

Bronnen:

* Stappen naar de verte.
J. Debrouwere (red.), Leuven, Acco, 1997.

* Van nul opnieuw beginnen
Leo Michielsen, Zwijndrecht;
Masereelfonds, Antwerpen;
Club J. Van Extergem, 1992.

AFSCHEID

*Jouw naam glee
als wierook aan
mijn mond voorbij.
Een zwaluw scheert
over het koele water
en vindt mijn huis
in herfstgetij.*

*Alleen de stilte
van de avond
verlicht de angst
op mijn gelaat,
als zonder jou
de dag zal sterven
en mijn wens
in droom vergaat.*

Jozef Vandromme

TE ZOT...

Naar aanleiding van de komende invoering van een beroepsleger organiseerde het Franse ministerie van defensie een opiniepeiling onder het deel van de bevolking dat ouder is dan 15 jaar. 65 % van de ondervraagde personen zegden dat het beter is het risico van een oorlog te nemen dan onder vreemde dominantie te leven. Hiervan gaat 83 % er van uit dat Franse soldaten hun leven op het spel moeten zetten maar 73 % wenst dit niet zelf te doen. Wanneer het om de overzeese Franse gebieden gaat (DOM-Tom) is de verhouding nog slechts 71 en 33 procent van de ondervraagden. Bij de deelname aan militaire operaties van de NAVO of de E.U. zijn het er nog slechts 66 % voor de beroepssoldaten en 28 % die zich zelf willen inzetten. Voor Afrika blijven er hiervan nog 16 procent over. Zo gezien begrijpt men waarom sinds enkele jaren de regeringsleiders plots zoveel belangstelling hebben voor een beroepsleger.

Uit statistieken blijkt dat er op onze vaderlandse grond, 24.000 firma's hun zetel gevestigd hebben. Uit gegevens die kort geleden werden bekend gemaakt zouden er hiervan vorig jaar 1250 door de fiscus gecontroleerd zijn. Het is dus niet te verwonderen dat de belastingsontduiking zo omvangrijk is. De loontrekken worden anders aangepakt. Bij deze wordt het aan de bron afgehouden.

De Romeinse curie heeft in een nota, op basis van een Syllabus van 1864, een uitspraak gedaan tegen de hertrouwde voorheen gescheiden echtparen. Deze worden er aan herinnerd dat zij na de scheiding geen andere keuze hebben dan de onthouding van alle seksuele betrekkingen om hun situatie met de kerk te regulariseren. Het hertrouwen van gescheiden echtparen wordt een "ernstige zonde genoemd" en een schandaal. De hertrouwde gescheidenen worden in de nota "onwaardige personen" genoemd aan wie als dusdanig de sacramenten moeten ontzegd worden.

Voor de meerderheid van de Poolse bevolking is de weg naar opname in de E.U., (lees privatiseringen en vrije markt economie), niet zo rooskleurig uitgevallen dan ze zich had voorgesteld. Volgens officiële cijfers is het inkomen van meer dan zes miljoen Polen reeds onder het bestaansminimum gezakt. In de landbouw is dit reeds opgelopen tot 40 % voor de boeren. In minder dan 10 jaar verloren de landbouwers 51 % van het reële inkomen. De werkloosheid bij de actieve bevolking loopt reeds op tot 15 %.

Op 2 mei 1982, werd tijdens de Falkland oorlog, in opdracht van mevrouw Thatcher de Argentijnse kruiser G. Belgrama met 323 bemanningsleden in de grond geboord. Dit gebeurde in internationale wateren en buiten de vastgelegde oorlogszone rond de Falkland archipel. De families van de slachtoffers hebben bij het Europees Hof voor mensenrechten tegen Groot-Brittannië klacht neergelegd voor oorlogsmisdaden. Hun advocaten vragen een hoge schadevergoeding met toevoeging van de intresten.

De republikeinse presidentskandidaat George W. Bush heeft zijn keuze voor de vice-presidentskandidaat bekend gemaakt. Het wordt Dick Cheney, de gewezen staatssecretaris voor defensie van zijn vader, die de Golfoorlog dirigeerde. Het lijkt dat hij met zijn ultrarechtse standpunten de conservatieve kiezers moet aantrekken. Het is goed om weten dat de man destijds als congreslid tegen een motie stemde waarin de apartheidspolitiek in Zuid-Afrika veroordeeld werd en zich evenmin niet aansloot bij een motief waarin de invrijheidsstelling van Nelson Mandela werd geëist. De kiezers weten meteen welk vlees ze in de kuip hebben.

Het is niet meer zoals weleer. Na de betogingen in Seattle tegen het WTO, in Washington tegen het IMF, in Davos tegen de top van de financiële machten zijn ook in Philadelphia mensen uit de meest verschillende organisaties op straat gekomen om te protesteren tegen de rechtse standpunten van het republikeins congres. Ze eisten de afschaffing van de doodstraf, tewerkstelling, het verbod op wapenbezit, het behoud van de abortuswet, de toenemende ongelijkheid en armoede, enz. Vierhonderd manifestanten werden aangehouden en soms enkele dagen opgesloten om straten te hebben geblokkeerd. Allerlei anti-democratische middelen worden tegen hun ingezet. Om hun invrijheidsstelling te bekomen werden sommigen geëist gaande van 150.000 frank tot 1 miljoen...

Eigen volk eerste schijnt ook het principe te zijn van de vroegere Sovjet-dissident Sharanski die destijds als jood een onderkomen zocht in Israël. Uiteindelijk zijn er van dit kaliber een klein miljoen in het heilig land terecht gekomen. Ze hebben er zelf een politieke partij gesticht, Israël Be Alye die een extreem rechtse politiek voort. Ze zijn racistisch en zijn tegen iedere afspraak met de Palestijnen laat staan de terugkeer van deze naar hun vaderland. Zij beschouwen deze, op hun eigen grondgebied, als indringers maar vergeten dat zij zelf vreemdelingen zijn. Israël Be Alya kwam bij de laatste ver-

kiezingen in het parlement en Sharanski werd zelfs door Barak als minister van binnenlandse zaken aangesteld. Om ieder vredesakkoord met de Palestijnen te verhinderen heeft Sharanski nu zijn ontslag gegeven en is naar het rechtse Likoud van Ariel Sharon overgelopen.

Er was reeds oud-president Marcos die door de westerse leiders met veel respect werd behandeld alhoewel iedereen wist dat hij miljarden uit de staatskas op kant had gezet. Er was ook Mobutu die, ondanks zijn slechte reputatie, gekend was dat hij miljarden op zijn privérekeningen in het buitenland had overgeheveld. Toch bleef hij een graag geziene gast bij vele regeringsleiders. Vandaag is het Suharto, de man die honderdduizenden mensen liet afmaken, en 32 jaar lang over Indonesië regeerde, die eindelijk aan de schandpaal staat. De 79-jarige Suharto wordt er namelijk van beschuldigd, via zeven liefdadigheidsorganisaties 570 miljoen dollar overheidsgeld (\pm 25 miljard frank) te hebben verduisterd en met zijn familie via corruptie een fortuin van 25 miljard dollar te hebben samengebracht. Ik herinner mij hoe deze schurk, een aantal jaren geleden, met veel omhaal door koning Boudewijn op het paleis werd ontvangen.

De economische crisis in Japan laat zijn sporen na. Het aantal zelfmoorden is er onheilspellend gestegen. In 1998 waren er 32.863 gevallen of 34,7 procent meer dan het jaar voordien. Sinds 1998 is het aantal zelfmoorden gestegen van 20 tot 26 per 100.000 inwoners. De metrolijn J.R. Oost in Tokyo blijkt een uitverkoren plaats om een einde aan hun leven te stellen. In 1999 noteerde men er in de 9 stations maar liefst 218 zelfmoorden. De overheid maakt zich zorgen. Neen niet om de werkzekerheid of om iets te doen tegen de moeilijke levensvoorwaarden van een belangrijk deel van de bevolking. Wat ze wel voorziet is het plaatsen van enorme spiegels in deze verschillende metrostations van 2 meter lang op 1,20 breed. Kwestie om de zelfmoorde-naars te confronteren met hun eigen beeld voor ze onder de trein springen.

De christelijke Trust Fund die in 1995 door de Verenigde Naties werd opgericht voor humanitaire hulp voorziet een programma dat geschat werd op 800 miljoen dollar. Tot heden werd slechts 1,5 miljoen samengebracht. Na de mislukking van verschillende conferenties werd het streefdoel tot 60 projecten teruggebracht en later zelf tot 9. Hiervoor werd 9,5 miljoen dollar voorzien maar werd tot nu slechts 400.000 dollar binnengehaald. Hierbij komt nog in principe 1,5 miljoen dollar van de G-7. Het gaat hier echter om beloften.